Interviu

OH, INFLAȚIA!

Convorbire cu Eugen Dijmărescu, vicepreşedinte al Senatului

"Când devii mai sărac, de la o zi la alta, având aceeaşi sumă de bani în buzunar este semn de inflaţie". Această definiţie populară a fenomenului care este resimţit ca o cătuşă de către toţi şi de către toate, nu explică nimic. Doar constată. Inflaţia bântuie tot estul Europei ca o molimă gravă şi fără leac, dar este cunoscută şi recunoscută şi de Vestul bogat. Explicaţiile occidentale, date acestui fenomen, nu sunt satisfăcătoare pentru noi. Sau sunt inaplicabile. Chemaţi în studiourile Televiziunii noastre, delegaţi ai puterii şi delegaţi ai opoziţiei au găsit cu cale să alunece în dizertaţii şi acuze politice. Se pot da explicaţii strict "economice", evitând politica şi politicile? Se pare că nu: Ce este inflaţia? Care sunt cauzele ei? Dar remedii contra ei, există? Guvernul are puterea, obligaţia şi dreptul să caute şi să găsească leacul. Opoziţia are toate înlesnirile să facă supoziţii, să dea diagnostice, să creadă în ceea ce spune. Adică mult mai puţin. Dar şi mult mai comod: iată de ce - în aşteptarea speratelor şi disperatelor leacuri ce trebuie să vină de la Guvern - am invitat doi economişti din opoziţie, dar şi un bancher, să se exprime în această problemă.

Dar şi în ceea ce priveşte opoziţia, am constat că, şi ea, la rândul ei, se divide în două etaje distincte: opoziţia care a fost cândva la putere, o voi numi opoziţie de gradul zero, şi opoziţia de gradul unu, cea care nu a avut, încă, şansa - neşansă de a-şi verifica aptitudinile şi slăbiciunile.

Răspunsurile ce le dau sunt şi nu sunt convergente. În orice caz, nu rezolvă problema. Ipotezele, strategiile se perindă, se combat sau nu între ele, sunt confirmate sau refuzate - inflaţia rămâne; şi totuşi, soluţia trebuie să fie pe undeva, printre aceste opinii...

— Inflaţia este o pacoste pentru omul de rând, domnule Dijmărescu...

— Contrar părerii generale, inflaţia, care este un fenomen curent şi care durează de când lumea, dacă ea rămâne numai în limitele de până la 8,8%, se arată cu un factor benefic. Se spune că inflaţia "încălzeşte" economia, producţia. Şi aşa este. Dar, de îndată ce depăşeşte pragul pe care l-am amintit, ea începe să devină o frână care blochează pe toată lumea - adică şi puterea de cumpărare, şi puterea de vânzare, şi capacitatea întreprinderilor... Şi duce la starea de aşteptare. Aşteptându-se la tot ce e mai rău, investitorul dez- investeşte, producţia se reduce... Spre deosebire de şomaj, care afectează un grup social sau altul, inflaţia loveşte tot: populaţia, întreprinderile, băncile, moneda...

— Care este cauza ei?

— Cauzele acestui fenomen stau, în fond, în diferenţele dintre ciclul de recuperare a unei investiţii şi influenţele externe exercitate asupra preţurilor. Influenţă externă - nu în sensul "din afara unei ţări", ci "din afara lanţului productiv". Faţă de aşteptarea ratei de productivitate a unui proiect, faţă de durata prognozată a amortizării, orice mişcare făcută în sistemul bancar în legătură cu modificarea dobânzii, orice decizie luată sau indusă de piaţă în materie de schimb valutar obligă investitorul respectiv să introducă în preţ o cauţiune de acoperire a acestui risc ceea ce înseamnă o majorare anticipată a preţului înainte de a şti dacă efectul respectiv se va produce sau nu. Inflaţia este un fenomen ce se bazează pe mai multe elemente subiective în determinarea lui.

DACĂ AMERICANII DA - NOI DE CE NU?...

— S-ar putea spune ca inflaţia este o expresie a fricii...

— Da. Este o formă de expresie a fricii. Şi la nivel financiar, şi la nivelul consumatorului. Bunăoară, când Reagan a făcut vestita sa tentativă de relansare a unei economii care stimulează producţia, el a încurajat, între altele, depozitele bancare printr-o dobândă remuneratorie. Populaţia a reacţionat cu teamă: dacă se măjorează dobânda la depozit, înseamnă că se va majora şi dobânda la creditul de consum, apoi şi la investiţii, şi apoi şi la orice alt credit pentru circulaţie. În consecinţă, consumatorul american, în loc să crească depozitele bancare, şi-a scos banii şi i-a consumat. Consumând, deci producând un exces de masă monetară pe piaţă, imediat a apărut problema: fie se ridică preţurile - pentru a echilibra cererea cu oferta, fie creşte oferta, ceea ce înseamnă un import masiv.

Iată un caz în care teama anticipatoare a întreţinut inflaţia...

— Cum am putea pune capăt acestei frici? Şi, dacă i-am pune capăt, cu cât ar fi rata inflaţiei mai mică?

— Greu de răspuns. La noi, altele sunt întrebările. Pentru că la noi - ceea ce este pe dos decât în alte ţări - indicele preţurilor cu ridicata este mai mare decât indicele preţului de consum.

— Cum de am reuşit o asemenea performanţă?

— Prin egalizarea preţurilor agenţilor termici interni cu preţurile agenţilor termici din import. Prin mecanismele fiscalităţii - trece la nivelul preţurilor externe. Petrolul intern intră cu preţul extern în rafinării de unde iese mai scump decât orice produs din afară. Aşadar, ar trebui să se revină la politica preţului ponderat.

— Este posibil acest lucru la noi?

— Din moment ce SUA înţeleg să revină la politica preţului ponderat, nu văd de ce guvernul nostru nu o face. Şi nu o face pentru că el crede că astfel se descurajează risipa de energie. Dar nu preţul ponderat duce la risipă de energie ci structura investiţiilor care sprijină industriile energofage. Regula este ca utilizatorul să-şi procure resurse financiare de investiţii din profit pentru retehnologizarea la nivelul ţărilor dezvoltate. Or, la noi sunt subvenţionate şi regulile nerentabile. Subvenţia ar trebui să se bazeze numai pe diferenţe de cheltuieli materiale. Pentru ca, astfel, costul de producţie să devină remuneratoriu din punct de vedere al preţurilor. Din păcate, la noi, cea mai mare parte a subvenţiilor aruncate regiilor autonome au în ele încorporate cel puţin 50 la sută elementele salariale. Pentru a stăpâni inflaţia trebuie corect aplicată politica de subvenţii şi politica salarială.

— Inflaţia funcţionează, deci, ca o undă de şoc.

— Exact. Dacă în domeniul extractiv inflaţia este, să zicem, de 5%, ea se repercutează, prin transporturi, prin prelucrarea siderurgică, industrială, chiar asupra industriei extractive, care are nevoie de maşini. Astfel că acei 5% se vor amplifica până la 20%. Este fenomenul bulgărelui de zăpadă. Una din cauzele inflaţiei sunt negocierile salariale de pe urma grevelor. Nu ai dreptul să măreşti salariile când afirmi că ai un buget de austeritate.

TOŢI SUNTEM DE ACORD, DAR ATÂT!

— Ce era, deci, de făcut?

— Guvernul trebuia să se limiteze doar la indexări. Nu să mărească salariile...

— Dar atunci avea loc o grevă generală...

— Atunci se întâmpla exact ca în septembrie '91! Cadea guvernul. Singura poziţie corectă era cea avută de mine când le-am spus că nu se mai poate da nimic la salariu... După darurile acestui guvern, unii nu mai plătesc energia electrică, alţii - telefonul, alţii - sunt scutiţi de chirii, alţii - primesc al treisprezecelea salariu indiferent de cât produc... Credeţi că aceeaşi indexare trebuie aplicată şi celor cu salarii peste medie, şi celor cu salarii la limită? Iată încă o cauză a creşterii preţurilor...

— Care ar fi soluţia?

— Corectarea bazei de preţuri, schimbarea sistemului de indexare, introducerea unui sistem diferenţiat de dobânzi, unele - stimulative pentru investiţii, altele - pentru finanţările de stocuri (dobânzi real pozitive).

— De ce se prăbuşeşte leul atât de rapid? Nu e departe ziua când un dolar va fi cumpărat cu o mie de lei...

— Pentru că banca foloseşte dolarii - care au destinaţia rezervei şi sunt veniţi de la stand-up pentru plăţi comerciale. Ceea ce este o încălcare a acordurilor cu FMI. Al doilea aspect e prezentat de răspunsul la întrebarea: există dolari în România? Da. Întreprinderile au conturi în dolari. Dacă acestea ar primi, la depozitele în lei, o dobândă remuneratorie care să-i convingă de câştigul mai mare ce l- ar obţine în cazul că ar ceda dolarii lor contra lei, dobânda fiind în stare să acopere riscul unei deprecieri ulterioare, atunci rezervele valutare ale Băncii Naţionale ar creşte. Şi cu cât ar creşte, cu atât ar avea leul valoare. Or, acum, cursul dolarului este administrat în funcţie de cerere.

— Opinia dumneavoastră ar putea fi combătută de cineva?

— Mă îndoiesc...

Paul Cornel Chitic

Știm, oare, adevărul despre Bosnia

Despre manipulare și dezinformare prin presă, despre contorsionarea sau masacrarea adevărului, se vorbește în diverse stiluri și cu diferite motivații. Istoricul Bojidar Dimitrov publică, în acest sens, acest studiu privind adevărul (sau... neadevărul) despre Bosnia, pornind de la cazul particular al mass-media bulgare, atingând însă punctul nevralgic: în ce măsură informațiile la care accede publicul, prin intermediul presei, reflectă realitatea?

Reflectarea tragediei iugoslave în mijloacele de informare în masă din Bulgaria reprezintă cea mai mare manipulare a conștiinței opiniei publice de după 10 noiembrie 1989. Manipularea provine din faptul că în fiecare zi cetățeanul bulgar află stupefiat din presă și de la Radio-TV că în Bosnia "sârbii bosniaci (sau croații bosniaci) îi omoară pe musulmanii bosniaci". Din această informație reiese că în Bosnia luptă trei popoare - sârbii, croații și musulmanii, care, deși rar, se mai numesc și bosniaci. O concluzie logică ar fi că musulmanii luptă pentru independența patriei lor, iar sârbii (și croații) sunt agresorii și trebuie să fie opriți, bombardați, distruși, eliminați.

Recent, în cadrul unei discuții cu un public de elită - zeci de ex-parlamentari și actuali parlamentari, miniștri și cadre superioare de conducere - am constatat, cu uimire, că marea manipulare a obținut un succes de sută la sută.

Adevărul despre Bosnia este cu totul altul. În Bosnia trăiesc - iar acum se bat nu trei, ci două popoare - sârbii și croații. Ele sunt împărțite în trei lagăre, potrivit religiei lor: sârbi-creștini pravoslavnici, croați-creștini catolici, sârbi și croați-musulmani. Sârbii și croații, indiferent de religie, vorbesc între ei aceeași limbă, cu mici diferențe. Ei s-au așezat în Bosnia în secolul al VII-lea, atunci când și noi, bulgarii, am populat teritoriile bulgare, actuale.

Un stat Bosnia a existat realmente în evul mediu, acesta a fost însă un stat sârbesc. Se pare că în Bulgaria doar istoricii știu că în evul mediu autoritatea sârbă s-a exercitat nu numai într-un stat unic centralizat, ci în câteva formațiuni statale existente concomitent - Zeta, Raška, Bosnia, Muntenegru. Doar o singură dată, și aceasta pentru scurt timp (între 1330-1351), sârbii s-au unit într-un stat unic. Ei au fost mai întâi păgâni, apoi creștini, o parte din ei împărtind erezia bogomililor. După secolul al XV-lea însă, când Bosnia a devenit o parte a Imperiului otoman, unii dintre ei au trecut la islamism, dar fără a-și pierde limba și fără a deveni turci sau arabi.

Categoria etnică de "musulmani" nu este recunoscută nici de știință, nici de practica statală. Ea a fost inventată de Tito și de regimul comunist abia după 1945.

După înfrângerea regimurilor comuniste și dezmembrarea Iugoslaviei, SUA și Europa Occidentală au cauționat această invenție comunistă apărând dreptul "poporului musulman" de a avea un stat. Poveștile privind caracterul unitar al statului Bosnia au fost destinate liniștirii opiniei publice mondiale. Și pentru un orb este limpede că pentru fundamentalismul islamic Alia Izetbegovici (fundamentalism demonstrat și de lucrările, și de acțiunile sale) Bosnia nu va fi un stat unitar laic, ci o republică islamică, în care creștinii vor fi nevoiți să se subordoneze unor legi care se află la distanță de ani lumină de normele lumii moderne civilizate.

De ce Europa Occidentală și SUA s-au alăturat concepției de "popor musulman" și dreptului acestuia de a avea un stat este treaba lor. Probabil pentru unele interese proprii, egoiste, care nu au nimic comun cu ideologia comunistă, creștină, islamică. Din analizele unor politicieni din Occident reiese că o Europă de est foarte fărâmițată constituie un subiect mult mai acceptabil din punct de vedere economic și politic decât una alcătuită din state mai puține la număr!

Important este că, pentru a se justifica acțiunile în această direcție, a fost lansată concepția despre al treilea popor în Bosnia - musulmanii. Mijloacele de informare bulgare s-au lăsat prinse de această capcană, fără măcar să se gândească.

Marea manipulare este alcătuită din alte zeci de manipulări mai mici. Este oare real, de pildă, clișeul că "sârbii efectuează purificări etnice?" Ar fi real numai în cazul în care sârbii ar purifica o regiune populată de croați-catolici sau de croați-musulmani. Dar în Srebrenița, Jepa, Gorajde, sârbii luptă și "se purifică" de alți sârbi, numai că unii sunt creștini iar alții musulmani.

Henry Kissinger a avut deja curajul să declare că în Bosnia nu se poartă un război etnic, ci un război civil pe baze religioase. Neîndoielnic, el are dreptate. Personal, mă îndoiesc cu privire la caracterul religios al războiului. Procentul ateilor la sârbi și la croați, în pofida confesiunii pe care o împărtășesc, este foarte ridicat. Mai mult decât evident este faptul că în Bosnia, pe câmpul de luptă, se măsoară forțele a trei centre politice.

Scopul final a două "centre creștine" este alipirea teritoriilor sârbești și croate la Serbia și, respectiv, la Croația. Cel al centrului musulman (pe acesta nu-l pun în ghilimele, întrucât el este realmente astfel)

este crearea unei republici fundamentaliste islamice.

Un eventual succes al celui de-al treilea centru ar însemna o breşă incredibilă a islamismului într-o direcţie importantă, şi anume legiferarea dreptului său de a crea state bazate nu pe argumente etnice şi istorice, ci religioase. Această breşă ar fi realmente importantă întrucât, până în prezent, chiar în lumea islamică, statele se bizuie pe rădăcini etnice sau istorice. Ar fi fost o realizare a ideilor lui Khomeiny şi Kadhafi, care visează o integrare statală a republicilor şi regatelor islamice având la bază aceeaşi religie.

De ce oare şi politiceni, şi mijloace de informare în masă în Bulgaria, indiferent de apartenenţa lor politică, s-au raliat în unanimitate la marea manipulare cu privire la existenţa unui al treilea popor în Bosnia şi la dreptul său de a avea un stat? Poate că din ignoranţă, din lipsă de cunoştinţe suficiente sau din imposibilitatea de a adopta soluţii politice de sine stătătoare datorită angajării lor depline în direcţia lumii occidentale.

Locaşurile de cult sunt şi ele supuse distrugerilor ca urmare a bombardamentelor . În imagine - o moschee din apropierea oraşului Vitez

Blocarea blocadei

Încă de la 6 iulie a.c., agenţia iugoslavă de ştiri Taniug dădea publicităţii o ştire conform căreia "asociaţia antirasistă pentru dreptate şi adevăr TRANDAFIRUL ALB şi asociaţia pentru stabilirea de legături între popoarele ortodoxe ARMONIA ORTODOXĂ - NOUL BIZANŢ vor începe, la 18 iulie, în zona portului Zemun-Belgrad, blocarea Dunării, în semn de protest".

Ştirea ne-a stârnit interesul în măsura în care sârbii au mai încercat blocarea circulaţiei pe Dunăre - vă amintiţi, desigur, barjele sindicatelor sârbeşti care s-au pus de-a latul apei în zona Porţile de Fier - şi în măsura în care, într-o discuţie pe care am avut-o în acea perioadă la Belgrad cu domnul Katici, ministrul sârb al Transporturilor, se făcea referire la aceeaşi măsură extremă. TRANDAFIRUL ALB şi NOUL BIZANŢ sunt, însă, organizaţii neguvernamentale, iar la Belgrad nu au apărut încă reacţii oficiale la acţiunea mai sus-menţionată.

Organizatorii blocării Dunării îşi caracterizează acţiunea ca "rezistenţă populară", un protest împotriva embargoului instituit de O.N.U. împotriva Iugoslaviei "pe nedrept, în urma aşa-numitei agresiuni în fosta republică iugoslavă Bosnia-Herţegovina". Şi, pentru că vorbeam de organizatori, considerăm interesant de transpus aici un dialog telefonic pe care l-am avut, cu puţin timp în urmă cu **Radomir Smilianici** - preşedintele asociaţiei antirasiste pentru dreptate şi adevăr TRANDAFIRUL ALB (interviu pe care l-aţi putut deja asculta într-o ediţie a emisiunii "24 de ore" a postului de radio România-Actualităţi de zilele trecute):

— Domnule Smilianici, sunteţi organizatorul blocadei din sectorul iugoslav al Dunării...

— Da. Blocada începe pe 18, fix la ora 12.00, pe cheiul de la Zemun.

— Ce aveţi, concret, în vedere?

— Dorim ca cele câteva şlepuri grele şi vasul Laikovaţ să se transforme într-o mare scenă pe care săptămâni de zile, poate chiar luni, vor avea loc programe cultural- distractive:hore, cântece, poezii, muzică, şah... Îl vom invita şi pe Bobby

Fisher care, după cum ştiţi, se află în Iugoslavia, la Subotiţa, şi pe marele maestru Alexander Matanovici, cunoscutul şahist iugoslav, vicepreşedinte al Federaţiei Internaţionale, care vor organiza pe Dunăre un simultan pe 1000 de table de şah.Va participa, de asemenea, corul armatei iugoslave, vor fi reprezentaţii de teatru popular, avem, de exemplu,o piesă într-un act cu tema "Blocaderii", o satiră la adresa domnilor Alois Mock, Mazowietzki, Genscher, vor fi lozinci, o şcoală de pictură cu tema "Blocada", momente de satiră şi umor pe aceeaşi temă, sub semnătura lui Momo Kapor şi a mea.

— Blocada dumneavoastră este, mai degrabă, un gest simbolic?

— În prima fază, da, va fi un gest simbolic. Mâine îmi apare în cotidianul POLITIKA un nou articol, (în care mă voi referi şi la poziţia adoptată în cadrul conferinţei de presă de la ministerul dumneavoastră de externe). În articol explic: este vorba despre o blocadă care are ca motivaţie sancţiunile pe care poporul sârb va încerca să le oprească cu inima, cu "trandafirul alb"... Practic, timp de zece zile va fi vorba despre o blocadă de avertisment. Vor putea circula toate vasele. Dar ele vor trebui să se oprească puţin în faţa scenei noastre. Pentru a ne asculta cântecele, mesajele, pentru a primi apelurile tipărite în limbile sârbă, engleză, germană. Avertismentul va dura, deci, 10 până la 15 zile. În acest timp vom permite vaselor să treacă, după ce le vom împărţi apelurile. Aceleaşi apeluri le vom distribui în toată lumea, prin marile hoteluri, în spaţiile pline de lume. Prin aceste apeluri avertizăm că nu vom permite ceea ce noi numim "africanizarea Balcanilor"...

— Aceasta ar fi prima fază. Apoi?

— După 10-15 zile, dacă sancţiunile nu vor fi înlăturate, vom cere introducerea unui moratoriu asupra sancţiunilor.

(Aducem aici unele precizări din ştirea furnizată de Taniug: "în cea de-a doua fază a blocadei, navele străine vor putea trece în anumite condiţii, respectiv numai după ce se va permite trecerea unui vas iugoslav, având prioritate transporturile cu ajutoare umanitare".)

— Noi propunem o Conferinţă balcanică, având ca motto "Balcanii - ţărilor balcanice!", care să fie organizată numai de acestea şi care să aibă ca invitaţi reprezentanţi ai C.E.E., ai S.U.A. - marele nostru aliat din cele două războaie mondiale - şi ai Rusiei. În timpul conferinţei vom cere acest moratoriu. Dacă propunerea noastră nu va fi acceptată, vom închide total Dunărea.

— În faza a treia...

— Da.

— Domnule Smilianici, ce sprijin aveţi?

— Avem un sprijin imens pentru că noi reprezentăm interesul naţional al poporului sârb, reprezentăm poporul sârb în cadrul federaţiei iugoslave, îi reprezentăm pe toţi cetăţenii Iugoslaviei.

— Dar oficial ?

— Avem şi sprijin oficial, în măsura în care nu ni se interzice această acţiune. Noi blocăm Dunărea cu inima, cu poezia, cu sportul, cu spiritul, cu cultura şi civilizaţia poporului sârb, cu îngerii albi ai mănăstirii sârbeşti.

Încheiem aici, fără comentarii. Doar unele precizări, de asemenea, conform declaraţiilor organizatorilor: "În afară de nave, bărci şi alte ambarcaţiuni ce vor fi folosite pentru acţiunea anunţată, la operaţiune vor veni şi cetăţeni pentru a se împotrivi blocadei internaţionale, deoarece lumea nu a luat în considerare până acum nici o iniţiativă politică şi de pace din partea Iugoslaviei. Organizatorii au primit sprijin din partea unor organizaţii sindicale, asociaţii umanitare şi patriotice. De asemenea, această operaţiune este sprijinită şi de sârbii care trăiesc în străinătate".

Dana POPESCU

De la Ambasada Greciei la Bucureşti

Referitor la tensiunea dintre Grecia şi Albania, generată de expulzarea Arhimandritului grec Chrisostomos Maldonis şi, în sens invers a imigranţilor albanezi, primim prin fax de la Ambasada Greciei din Bucureşti:

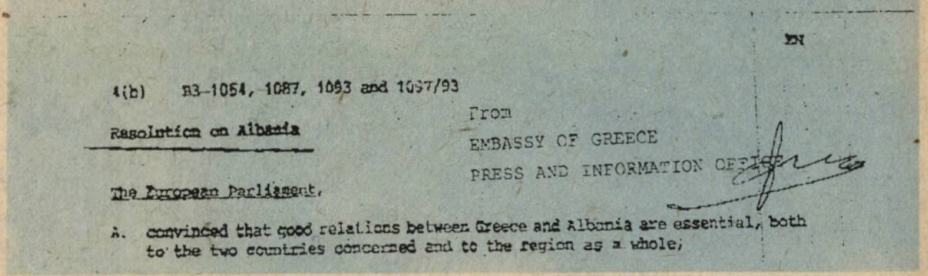

EN

4(b) B3-1054, 1087, 1093 and 1097/93

Resolution on Albania

From
EMBASSY OF GREECE
PRESS AND INFORMATION OFFICE

The European Parliament,

A. convinced that good relations between Greece and Albania are essential, both to the two countries concerned and to the region as a whole;

Parlamentul European

Rezoluţia privind Albania

A. Convins asupra faptului că este esenţial ca Grecia şi Albania să aibă bune relaţii, ambele fiind interesate ca această regiune să nu fie fragmentată;

B. Deplorând expulzarea, pe 25 iunie 1993, de către autorităţile albaneze, a Arhimandritului grec Chrisostomos Maidonis, care vizita cu regularitate comunitatea ortodoxă din Gjirokäster (sudul Albaniei) şi dispersarea, pe 30 iunie, în Dervican, a 300 de demonstranţi de către poliţia albaneză;

C. Urmărind în acelaşi timp, cu atenţie, măsurile luate pentru reîntoarcerea în ţară a imigranţilor ilegali care trăiesc în Grecia;

D. Apreciind contribuţia pe care o aduc la noua economie de piaţă a Albaniei acei albanezi cărora li s-a permis să locuiască şi să muncească în Grecia, deşi aceasta confruntă Grecia cu anumite probleme;

E. Constatând că emigraţia în masă a muncitorilor albanezi în Grecia (300 000), care este esenţială pentru supravieţuirea societăţii albaneze, reprezintă deja o problemă care priveşte Comunitatea:

1) Reclamă importanţa pe care o are respectarea drepturilor omului, a libertăţii religioase şi a drepturilor minorităţilor lingvistice şi etnice - aspect ce trebuie urmărit în toate ţările europene;

2) Cere guvernului albanez să recunoască măsurile pe care le-a luat pentru limitarea autonomiei religioase şi culturale a minorităţii vorbitoare de limbă greacă din Albania şi să-i protejeze pe aceia care doresc să-şi exercite aceste drepturi;

3) Cere guvernelor Greciei şi Albaniei să coopereze într-un climat de încredere reciprocă pentru o stabili a colaborare la nivel politic, economic şi cultural - aceasta fiind o precondiţie esenţială pentru pace în Balcani, în spiritul Cartei de la Paris;

4) Apreciază efortul Arhiepiscopului ortodox de Tirana, Anastasios Yanoulatos care a contribuit mult la rezolvarea crizei dintre cele două ţări şi condamnă orice formă de extremism de ambele părţi ale frontierei;

5) Abilitează pe preşedinte să transmită această rezoluţie Comisiei, Consiliului, guvernului Albaniei şi secretariatului CSCE.

DUŞANBE

O repetare a aventurii afgane?

Războiul de la graniţa tadjică

De aproape un an, fosta republică unională sovietică Tadjikistan cunoaşte un adevărat război civil care a provocat până acum peste 20 000 de victime şi un masiv exod de populaţie evaluat la circa 600 000 de persoane. Imediat după proclamarea independenţei sale de stat, în capitala Duşanbe se instalase la putere un guvern format de forţe politice eterogene dominat de grupări fundamentaliste islamice. Dar la scurt timp, profitând de prezenţa pe teritoriul tadjik a diviziei 201 ruse, cu efective substanţiale şi dotare bine pusă la punct, partizanii vechiului regim au reuşit să-şi recucerească poziţiile piedute după sângeroase bătălii care s-au întins treptat în zone largi ale teritoriului naţional. Încercările forţelor opoziţioniste de a reocupa capitala Duşanbe s-au soldat de fiecare dată cu un eşec datorită intervenţiei blindatelor şi aviaţiei ruseşti. În continuare, cu sprijinul armatei ruse, forţele militare ale noului regim au reuşit să ocupe zonele controlate de adversarii lor, pârjolul luptelor determinând exodul unei părţi a populaţiei peste hotare, în Afganistanul vecin.

Sub pretextul apărării minorităţii ruse, evaluată acum la 200 000 de suflete, după ce o bună parte a părăsit Tadjikistanul datorită evenimentelor violente, Moscova nu numai că sprijină cu arme, echipament şi bani regimul de la Duşanbe, dar trupele sale de la faţa locului intervin tot mai direct în războiul civil. Conform unui acord cu Federaţia Rusă, frontierele Tadjikistanului continuă să fie păzite de grănicerii fostei armate sovietice. Ei sunt amplasaţi, îndeosebi la graniţa cu Afganistanul având misiunea de a împiedica atât trecerea armelor destinate adversarilor regimului de la Duşanbe, cât şi infiltrarea grupelor masive de gherilă ale forţelor politice islamice din Tadjikistan, organizate pe teritoriul afgan.

Pretextul prezenţei armatei ruse şi a intervenţiei directe în războiul civil din Tadjikistan este apărarea minorităţii ruse

După atacarea de către gherila islamică a unui post de grăniceri şi masacrarea întregii garnizoane ruseşti, armata intervenţionistă a aruncat în luptă artileria reactivă, blindate şi aviaţie. Conform relatărilor postului de radio Kabul, artileria şi aviaţia rusă au distrus un întreg sat afgan din imediata apropierea a graniţei, fiind înregistrată moartea sau rănirea a peste 400 de persoane. La rândul său, comandamentul rus a acuzat guvernul de la Kabul de a fi trimis pe teritoriul tadjik elemente ale diviziei a 55-a de infanterie afgană care au participat la atacarea posturilor de frontieră având garnizoane ruseşti.

Deteriorarea situaţiei a determinat Moscova ca, la solicitarea guvernului tadjik, să expedieze de urgenţă întăriri militare. La faţa locului au sosit, pentru a examina desfăşurarea evenimentelor, mai întâi ministrul rus al apărării, Pavel Graciov, iar ulterior, în cursul săptămânii trecute, şi ministrul securităţii federaţiei Ruse, Baranikov.

Interferarea Rusiei în războiul civil din Tadjikistan, ca de altfel, mai mult sau mai puţin deschis, şi în alte conflicte ce tulbură viaţa fostelor republici sovietice, devenite astăzi state independente, aminteşte de păguboasa intervenţie sovietică din 1979-1989 în Afganistan. După cât se pare, nostalgicii vechii politici imperiale sovietice n-au tras prea multe învăţăminte din lecţiile aspre servite de o istorie nu prea îndepărtată.

N. CĂLĂRAŞU

TADJIKISTAN

Suprafaţă: 143 100 kmp

Populaţie: 6 milioane de locuitori (59 la sută tadjici, 23 la sută uzbeci, 10 la sută ruşi)

Capitala: Duşanbe (600 000 locuitori)

Religia: în majoritate islamică

Republică independentă, situată în Asia Centrală, în partea de sud a fostei Uniuni Sovietice. Se învecinează cu China, Afganistan, Kirghistan şi Uzbekistan. Teritoriul său este ocupat în proporţie de 93 la sută de munţi. Printre bogăţiile sale naturale se numără: aurul, minerale rare (de exemplu mica), cristalele de rocă. Două treimi din populaţie trăieşte în mediu rural. Principala cultură o constituie bumbacul. Şeptelul cuprinde un important număr de ovine, caprine, yaci. Industria este reprezentată prin uzine de aluminiu şi de produs maşini pentru fabricile textile.

TOKIO

Amurg politic în Țara soarelui-răsare

"Vae victis" - Kiichi Miyazawa

După 38 de ani, hegemonia Partidului Liberal Democrat (PLD) pe scena politică japoneză a luat sfârşit. Pentru prima dată în epoca post-belică, PLD a pierdut majoritatea în Camera inferioară a parlamentului (Dieta), obţinând doar 223 de mandate dintr-un total de 511.

Deşi semnificaţia şi consecinţele politice ale eşecului liberalilor sunt considerate "capul de afiş" al alegerilor legislative anticipate, principalul învins în scrutinul de duminică a fost Partidul Socialist. Acesta a suferit o înfrângere fără precedent, obţinând cel mai slab rezultat de la crearea sa, în 1955.

Dacă asupra principalelor partide tradiţionale urnele au revărsat un adevărat "tsunami" politic, nou-născuţii desprinşi din Partidul Liberal au fost, în schimb, câştigători ai alegerilor. Este vorba de formaţiunile conservatoare "disidente". Noul Partid din Japonia (Nihonschinto), creat anul trecut şi condus de Morihiro Hosokawa, Partidul Renaşterii (Shinseito), prezidat de fostul ministru de finanţe - ostil, în prezent, PLD - Tsutomu Hata, şi de Partidul Precursorilor (Sakigake), al cărui lider este Masayoshi Takemura. Printre câştigători se numără şi partidul de centru Komeito (budist).

Supus unor puternice presiuni "interne", premierul Kiichi Miyazawa a fost silit, după o "rezistenţă" de câteva zile, să îşi anunţe, joi, demisia din funcţia de preşedinte al PLD şi, implicit, din postul de şef al guvernului. El va rămâne la conducerea cabinetului, pentru gestionarea problemelor curente, până în luna august. Anunţul demisiei a fost întâmpinat de liberali cu aplauze. Dar atmosfera a devenit, îndată după aceea, tensionată. Succesiunea lui Miyazawa se anunţă a fi un măr al discordiei, atât în ce priveşte conducerea PLD, cât şi a viitorului cabinet.

O notă de plată scadentă: Într-o ţară vest-europeană, de pildă, alternanţa la guvernare este ceva obişnuit, ea chiar reprezintă regula jocului politic. Dar practicile occidentale au puţină relevanţă atunci când este supus analizei "fenomenul japonez". Deşi PLD a rămas cel mai important partid din Dietă, deşi nu a avut loc o basculare a preferinţelor electoratului (dimpotrivă, stânga fiind cea care a pierdut în favoarea conservatorilor), reamestecarea cărţilor politice este, pentru Japonia, un fenomen inedit.

Ce a determinat dorinţa de schimbare exprimată de o societate altminteri foarte ataşată tradiţiilor sale, inclusiv politica? Desigur, un rol important l-a avut erodarea inevitabilă pe care o guvernare îndelungată o produce asupra partidului care o exercită. Prestigiul PLD a scăzut ca urmare a numeroaselor scandaluri declanşate de cazuri de corupţie, favorizate atât de structurile politice şi economice specifice Japoniei, cât şi de ocuparea, vreme îndelungată, a unor poziţii cheie de către reprezentanţii aceleiaşi echipe. O reformă a vieţii politice este dorită şi dintr-un alt motiv: sistemul electoral nu a ţinut pasul cu migraţia masivă a locuitorilor din mediul rural spre cel urban, ponderea atribuită marilor oraşe fiind, astfel, anacronică. Miyazawa s-a arătat, însă, incapabil să ducă la bun sfârşit reformele promise pentru însănătoşirea vieţii politice şi corectarea sistemului electoral.

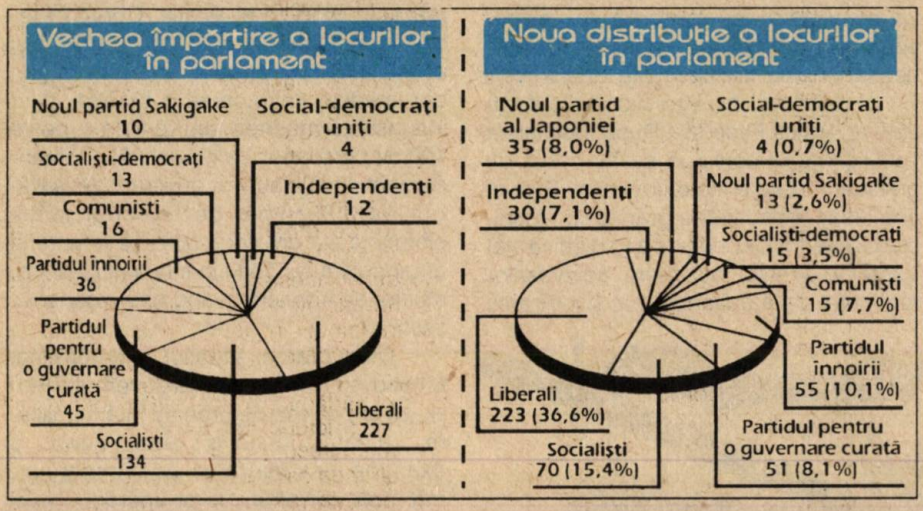

O altă "experienţă" atipică pentru Japonia - resimţită de cetăţeni, dar mai ales de mediile economice - este recesiunea prelungită. Desigur, atunci când e vorba de această a doua putere economică mondială, termenul "recesiune" trebuie privit cu prudenţă. Şomajul (2,3%) e departe de "cota" vest-europeană (12%) sau de cea americană (7%), inflaţia se află sub control (4%), dobânzile (2,5%) sunt de două-trei ori mai mici decât în alte ţări industrializate. Dar dacă până nu demult, Japonia era obişnuită cu rate ale creşterii economice de peste 5%, în prezent Produsul Intern Brut înregistrează un spor anual de nici 2%.

Quo vadis? Observatorii politici sunt, în general, destul de prudenţi în pronosticuri post-electorale. Care vor fi urmările faptului că PLD nu mai deţine majoritatea în Dietă? "Un guvern instabil, cu viaţă scurtă, şi preocupat de probleme interne", este de părere "Reuter". "Pentru Japonia se deschide o epocă de instabilitate cum nu a mai cunoscut în perioada post-belică", consideră "France Presse".

Se anunţă, în orice caz, frământări interne atât în PLD (unde "moştenirea" lui Miyazawa va provoca, probabil, dispute aprinse), cât şi în rândurile Partidului Socialist, care riscă să sufere chiar o sciziune.

În ce priveşte constituirea noului guvern, Partidul Liberal (care deţine 223 mandate - departe de limita majorităţii, de 256 locuri) va încerca, probabil, să atragă de partea sa alte mici partide conserva-

Yuriko Koike şi Morihiro Hosokawa, fondatori ai Noului Partid din Japonia (Nihonschinto) creat anul trecut, una din formaţiunile câştigătoare în alegeri

toare şi personalităţi independente, în strădania de a alcătui, dacă nu o majoritate, cel puţin un nucleu minoritar mai puţin fragil.

Opoziţia - care deţin 275 mandate - dispune, teoretic, de majoritate. Dar divergenţele ideologice şi filozofice fac această altenativă guvernamentală puţin probabilă. Până în prezent, Noul Partid din Japonia a făcut un joc de aşteptare prudentă, păstrându-şi deschise toate opţiunile. Celelate două formaţiuni conservatoare, Partidul Renaşterii şi cel al Precursorilor, au anunţat intenţia constituirii unui mic grup parlamentar. Liderul Partidului Renaşterii Hata, s-a arătat decis să încerce crearea unei variante guvernamentale care să excludă PLD. Dar - în pofida disputelor interne - liberalii nu sunt deloc dispuşi să renunţe la putere.

Japonia şi... restul lumii. Care va fi impactul internaţional al frământărilor politice de la Tokio? Principalii parteneri ai Japoniei - stat care aspiră să devină membru permanent în Consiliul de Securitate - ar prefera un angajament mai substanţial al ţării soarelui-răsare pe scena internaţională, inclusiv prin participarea la forţele de menţinere a păcii şi prin sporirea ajutoarelor destinate Rusiei. Se dovedeşte, de asemenea, mai multă flexibilitate din partea viitorului guvern în spinoasa problemă a comerţului, Japonia având un excedent de 120 miliarde dolari în schimburile cu CEE şi SUA, surplus a cărui diminuare nu a fost deplin pusă la punct la recentul summit "G-7" de la Tokio.

Dar nici politicienii, nici economiştii nu consideră că noul cabinet nipon va adopta decizii spectaculoase. Amurgul politic din Japonia rămâne, în primul rând, o problemă... internă.

Marius PETREAN

MOSCOVA

Lovituri sub centură

Boris Elţin şi-a întrerupt concediul în timpul căruia îşi cultiva o veche pasiune - pescuitul, părăsind precipitat regiunea Novgorod, din vestul Rusiei, pentru a nu sosi prea târziu la Moscova. "Prea târziu" putând însemna, dacă ar fi să se dea crezare unor afirmaţii din capitala rusă, preluate inclusiv de agenţii de presă occidentale, momentul de după o lovitură de stat în care ar fi înlăturat de la putere. Declaraţiile publice ale reprezentanţilor cercurilor ultraconservatoare formate din comunişti şi naţionalişti nu exclud o asemenea derulare a evenimentelor, ceea ce nu putea să nu-l îngrijoreze pe Elţin supus, mai ales în ultimul an, la dese focuri concetrice din direcţiile unde acţionează forţe potrivnice atât lui ca persoană şi om politic, cât şi acţiunilor declarate reformatoare pe care le are în vedere. De această dată, pe fondul zvonurilor insistente referitoare la o posibilă - unii au calificat-o chiar iminentă - lovitură de stat, a fost anunţată şi o măsură de natură să deterioreze până la demolare, popularitatea conducătorului de la Kremlin. Banca Rusiei a făcut cunoscut că, începând de luni, îşi pierd valabilitatea rublele puse în circulaţie înainte de 1993. Efectele unei astfel de decizii luată - până la proba contrară - fără înştiinţarea prealabilă a şefului statului rus sunt uşor de bănuit, hotărârea lovind direct şi în plin puterea de cumpărare a populaţiei. O nouă mare deteriorare bruscă a raportului de schimb între rublă şi dolar - în 24 de ore acesta s-a dublat ajungând ca un dolar să însemne peste 2 000 de ruble - vorbeşte de la sine. Şi, fără îndoială omul de rând îl acuză, în primul rând, dacă nu în exclusivitate, pe Elţin. Aşa cum vor fi reacţii şi din partea presupuşilor aliaţi din CSI, acţiunea Băncii Rusiei, afectându-i serios şi pe aceştia în derularea relaţiilor cu statele respective; de menţionat că în aceste state, rubla s-a păstrat, cu o excepţie sau două în circulaţie, în lipsa unor monezi proprii.

La o primă privire, observatorii politici interpretează evenimentele - bănuite sau reale - de la Moscova ca lovituri sub centură îndreptate împotriva lui Elţin, a cărei poziţie părea să înregistreze o oarecare redresare după anunţarea atitudinilor favorabile Rusiei din partea unor membri ai Grupului celor 7, întruniţi recent la Tokio, atitudine care nu s-a mărginit la sprijin politic, ci a luat şi forma concretă a unor avansuri financiare. Ceea ce atrage atenţia este că istoria se repetă, perioada de concediu a unui lider de la Kremlin fiind aleasă, şi de această dată, pentru întreprinderea unor acţiuni potrivnice. Aşa s-a întâmplat în octombrie 1964 când N.S. Hrusciov se afla la odihnă într- o staţiune de pe litoralul Mării Negre. Un telefon al lui Leonid Brejnev l-a adus urgent la Moscova pentru a-i anunţa destituirea. Cauza principală se pare că a fost aprobarea

Ideea autorului unui desen reprodus din "Le Monde" pare să fie clară: cine sapă groapa altuia...

retragerii trupelor sovietice din România, acţiune care a făcut posibilă manifestarea independentă a ţării noastre şi politica de suveranitate naţională promovată ulterior la Bucureşti. În august 1991 a fost rândul lui Mihail Gorbaciov să nu-i tihnească odihna, tot într-o staţiune maritimă. Un grup de membri ai cercului conducător a pus la cale lovitura menită să-l detroneze pe cel ce rămâne principalul autor al destrămării Uniunii Sovietice şi a sistemului aservit acesteia. Arestat la reşedinţa sa, Gorbaciov a fost eliberat şi, şi-a reintrat în atribuţii în primul rând datorită lui Boris Elţin care nu a cedat în faţa presiunilor şi a reuşit să mobilizeze populaţia în sensul zădărnicirii încercărilor de întoarcere la structurile comuniste.

Nu au trecut nici doi ani şi s-a evocat posibilitatea ca "salvatorul lui Gorbaciov" să cadă, la rândul său, victimă a unei lovituri de forţă.

Desigur, în lipsa unor precizări, este prematur să se tragă concluzii clare asupra derulării reale a lucrurilor. Este, la fel, dificil de a stabili gradul de implicare a lui Elţin chiar în această derulare. Pentru că, ţinând cont de unele neclarităţi privind rolul său în timpul putchului din august 1991, unii observatori politici nu exclud ca evenimentele recente de la Moscova să nu fie străine nu numai de ştirea lui Elţin, dar şi de intenţiile acestuia în cadrul mai larg al unor acţiuni menite să elimine adversarii săi ştiuţi şi neştiuţi din calea consolidării poziţiei proprii în structurile Federaţiei Ruse şi nu numai.

Ion STOICA

HAVANA

Drumul spre realism?

Încă de anul trecut, autoritățile de la Havana renunțaseră la marcarea cu fast și cu participarea a zeci de mii de cubanezi la aniversarea, la 26 iulie, a asaltului cazărmii de la Moncada. Ceremonia nu s-a mai desfășurat, conform tradiției, în capitală, ci la Santiago de Cuba, în extremul estic al insulei, pentru ca anul acesta marile festivități prilejuite de sărbătorirea debutului mișcării revoluționare în Cuba să fie anulate. Privațiunile tot mai drastice la care este supusă populația - penuria acută de alimente, combustibil, medicamente și bunuri de consum - au dat naștere unei stări de nemulțumire ce nu mai îngăduie entuziasme. Din contră, autoritățile Cubei, schimbând ortodoxia cu realismul, au cerut cubanezilor să adopte o nouă gândire și noi inițiative pentru a depăși criza economică și socială cu care se confruntă insula. "Nu este timp de ceremonii", s-a spus într-un comentariu transmis la Radio Rebelde. "Orice preț poate fi plătit, cu excepția revoluției însăși, a independenței noastre și a principiilor noastre de bază", s-a adăugat, precizându-se că abordările mai flexibile și realiste nu sunt menite să înlocuiască fundamental caracterul socialist și monopartit al sistemului politic din Cuba.

Oficialități sau cetățeni obișnuiți recunosc că "acum sunt alte timpuri" și că este necesară adaptarea la "noile realități" ale prăbușirii fostului bloc comunist, dezmembrării fostei Uniuni Sovietice și dispariției CAER-ului. Fidel Castro făcea recent un apel la "multă înțelepciune și realism" în abordarea problemelor țării. Vorbind în fața Adunării Naționale, președintele cubanez a propus ca guvernul să studieze cu seriozitate dacă să legalizeze deținerea de dolari de către populație. Acordat, acest drept oficializează ceea ce oricum funcționa de multă vreme în practică: achiziționarea de valută forte pentru cumpărarea de produse ce nu pot fi găsite decât pe piața neagră. Raționalizarea principalelor mărfuri de consum, întreruperile zilnice ale curentului electric, penuria de combustibil, lipsurile ce se fac resimțite până și în sfera sănătății și învățământului, care situau Cuba în topul Americii Latine în ce privește domeniul social, impun recunoașterea adevărului că "nu există altă cale decât să apuci taurul de coarne", după expresia comentatorului de la Radio Rebelde. Stării de nemulțumire îi se caută nu numai soluții economice - între altele, obținerea de combustibil prin arderea trestiei de zahăr - ci și politice. Partidul comunist este angajat într-un proces de reforme interne care au drept scop încercarea de a spori participarea cubanezilor la procesul guvernării. Au fost, pe de altă parte, eliberați din închisoare un număr de disidenți arestați pentru că l-au criticat pe Fidel Castro și sistemul comunist. Mulți dintre aceștia, și nu numai ei, văd realizându-se transformarea democratică a Cubei prin obligarea regimului la noi reforme și nu prin înlăturarea "liderului maxim". "N-am spus niciodată că în Cuba, sub conducerea lui Castro, n-ar putea exista democrație", declara, la recenta reuniune la nivel înalt ibero-americană, președintele argentinian Carlos Menem, unul din cei mai vehemenți critici ai regimului de la Havana.

Vital dependentă până acum de fosta URSS, Havana, dar și Moscova, își adaptează cooperarea la aceleași "noi realități". Plecarea, la 3 iulie, a ultimilor soldați din brigada sovietică staționați în Cuba a pus capăt celor 30 de ani de cooperare militară plasată sub smenul războiului rece. Ceea ce nu înseamnă încheierea acestei colaborări pe care cele două țări doresc s-o relanseze după modelul cooperării lor economice. Se menține astfel centrul rus de ascultări radio-electronice de la Lurdes, în apropiere de Havana, dar aceasta va face obiectul unor analize și negocieri între Moscova și Havana. Relațiile, ca și în plan economic, vor fi de interes reciproc, dezideologizate, raportate la conjunctura mondială.

Inițiată, în noiembrie anul trecut la Moscova, prin semnarea mai multor acorduri economice și comerciale, relansarea globală a cooperării cubanezo-ruse a fost confirmată, la sfârșitul lui mai, de vizita efectuată la Havana de prim-viceprim-ministrul rus, Vladimir Șumeiko. El subliniase cu acest prilej interesul Moscovei de a reînnoda unele contacte cu țări care, precum Cuba, "împărtășesc aceeași tehnologie" ca Rusia. Cu ocazia acestei vizite, cele două țări au semnat un memorandum cu privire la creșterea cooperării economice, ce prevede lucrări în vederea reactivării rafinăriei de la Cienfuegos (300 km est de Havana), paralizată de actuala criză, și colaborare în domeniul producției de îngrășăminte destinate trestiei de zahăr, principala sursă de devize a Cubei.

Potrivit unor estimări cubaneze, valoarea globală a schimburilor comerciale ale Cubei cu fosta URSS și fostele sale aliate est-europene s-a ridicat la aproximativ 830 milioane de dolari în 1992, ceea ce reprezintă doar 7 la sută din nivelul înregistrat la sfârșitul anilor '80. Soarta centralei nucleare din Juragna, construită în provincia Cienfuegos cu ajutorul fostei URSS - dar ale cărei lucrări au fost întrerupte, în septembrie anul trecut, din lipsă de fonduri - nu a constituit obiectul nici unui comentariu oficial, în cadrul vizitei lui V. Șumeiko. Partea cubaneză s-a limitat să declare că această temă face obictul unor negocieri separate. Vizita vicepremierului Șumeiko a fost urmată, la sfârșitul lui iunie, de cea a ministrului adjunct al relațiilor externe, Gheorghi Mamedov, care a avut și el o întrevedere cu președintele Castro.

AI. TUDOR

la EST de VEST

Radu BUDEANU

Strănutul german şi pneumonia răsăriteană...

Tenacitatea asiatică, vivacitatea latină, lenea africană, sunt elemente relevante, atestate consistent, dar nu şi strict determinate în planul arhitecturii politice. Slavul bea spirt, neamţul face şuruburi, francezul emite paradoxuri, indianul face yoga iar românul haz de necaz. Toate aceste specificităţi nu exclud influenţele reciproce, alunecările pe terenuri noi, ridicările şi căderile unor edificii sociale şi politice când lente, când precipitate. Napoleon a ridicat Franţa într-un cincinal, a cucerit lumea şi şi-a încheiat imperiul printr-o catastrofă. Hitler şi-a adjudecat lumea blitz şi a pierdut Germania accelerat. Comunismului sovietic, abonat la eternitate, i-au trebuit şapte decenii să se autodinamizeze cu succes iar Japoniei cinci decenii pentru a-şi achiziţiona învingătorii. Imperiul otoman, cândva centru al atlasului, s-a năruit sub corupţie, vicii şi lene militară şi, iată, după o interminabilă şi mofluză vacanţă a puterii, îşi revine. Turcia se combină cu Iranul şi Pakistanul, articulează o alianţă musulmană, absoarbe republicile surori din Asia Centrală şi Caucaz, mai adaugă Afganistanul şi crează o piaţă comună închinată lui Allah. Tot în această perioadă, când Europa occidentală ebrietată de sindromul Maastricht, învingătoare fără luptă în confruntarea cu lagărul socialist, nu este capabilă să îngheţe conflictul balcanic (deocamdată experimentat în Iugoslavia), din acelaşi sud musulman sosește propunerea acţionării unei forţe de voluntari care să monteze o pace verde în poligonul genocidului bosniac...

În deliranta facere şi desfacere a puterii, fie în est, fie în vest, Germania joacă un rol aparte. Ea posedă o anume forţă emblematică imposibil de eludat. Sfidând Europa şi înjugând-o la coşmarul fascist, ea s-a năruit în 1945 într-o asemenea proporţie, încât, după procesul de la Nürenberg, a încetat să mai fie plauzibilă. Ocupată de cei patru "mari", Germania s-a înjumătăţit în avantajul unuia singur. Americanii, englezii şi francezii au muşcat câte un cartier din Berlin iar sovieticii au digerat, decenii în şir, 50 la sută din ţară. Fiind singura ţară occidentală get-beget ruptă de comunişti, ea şi-a transformat statutul de victimă într-o constantă virtute postbelică. Occidentul a pompat în RFG masiv şi cu bunăvoinţă iar URSS a pompat cu modestie şi viclenie pentru că noua frontieră nu despărţea atât două Germanii cât două sisteme. RDG era vitrina palpabilă a unei utopii care, cum spuneam, se abonase la eternitate. Pe fondul ciudatei victorii în lanţ a revoluţiilor răsăritene, reunificarea Germaniei s-a produs în aburi de bere şi cu un preaviz mai degrabă şmecher decât solemn, Kohl a devenit un cancelar istoric, personaj unic în panoplia atât de extravagantă a ultimilor ani, omul care a sudat, dintr-o mişcare, ceea ce părea fisurat definitiv. Ludwig Erhard, faimosul cuceritor al mărcii, artizanul stopării declinului postbelic, iniţiatorul miracolului vest-german, a devenit o nimica toată în raport cu colosul Kohl... Numai că, vai, cariera de supervedetă a acestuia din urmă a fost fulgurantă. Preţul reunificării s-a dovedit excentric chiar şi pentru mastodontul economic şi financiar german. Proverbiala hărnicie, meticulozitate şi rigoare a simplului cetăţean din liftul german (când sus, când jos) nu a fost suficientă în cadrul acestei experienţe-limită. Germania a început să crească... negativ. Deocamdată cu 2 la sută pe an. Şomajul creşte, în schimb, pozitiv: cu 21,5 la sută pe an. Forţa de muncă a devenit cea mai scumpă din lume: 25 de dolari pe oră. Concediile cele mai lungi din lume: şase săptămâni plus 14 sărbători naţionale. Să mai adăugăm că şase milioane de străini (din care aproape 2 milioane turci) pigmentează spectrul social cu reflexe, tradiţii şi apetituri complet străine majorităţii. În sfârşit, dar nu în cele din urmă, la acest mecanism încărcat de scame puternic mascate se adaugă năvala deschisă a germanilor estici - nici occidentali, nici extrem răsăriteni - hotărâţi să nu îşi temporizeze dreptul de a fi egali cu vest-germanii. Modul tranşant în care sindicatele din est au cerut egalizarea salariilor a pus capacul final pe problema în fierbere a complexităţii tranziţiei.

Momentul actual german are, prin determinările sale ireversibile, o alură simptomatică la scara întregului continent. O dereglare a stabilităţii germane, mai întâi economică şi financiară şi, apoi, socială, poate drapa întreaga Europă cu o boală nouă. Înşurubarea Germaniei într-un climat de nervozitate poate produce paranoia mai departe şi, în primul rând, în est. Vremea când la Moscova se strănuta iar în restul lagărului socialist se contracta pneumonia a trecut. A sosit vremea strănutului german. Achtung!

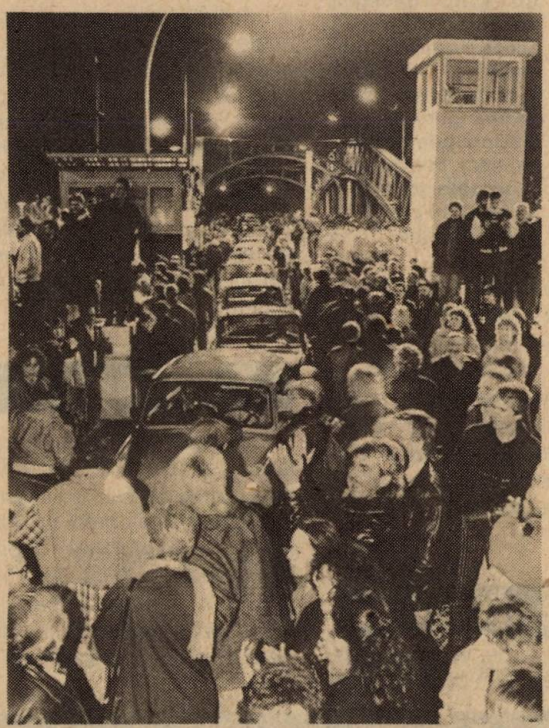

Entuziasm la căderea Zidului Berlinului

100+1

Rubrică realizată de
Victor DÂRDÂIAC

Cantitatea de apă oferită de barajul de la Assuan pentru irigaţii a devenit insuficientă. În această situaţie, pe malurile Nilului au apărut elevatoarele de apă (şuruburi melcate pentru ridicat apa), cunoscute şi utilizate de ţăranii egipteni cu mii de ani în urmă

Înscrierea firmei aerospaţiale pe lista firmelor în curs de privatizare a provocat agitaţie în cadrul antreprizei. Întreruperea legăturii dintre stat şi Airbus poate duce la contracararea concurenţei americane atenuând în acelaşi timp şocul comenzilor neregulate pentru avioane, helicoptere şi proiectile teleghidate. Statul, însă, nu poate fi de acord cu alte două aspecte: fabricarea armamentului într-un sector privat şi pierderea controlului asupra unei activităţi deosebit de rentabile. Cine va avea câştig de cauză? Rămâne de văzut

Abandon

Preşedintele Bill Clinton a abandonat definitiv proiectul de amplasare în spaţiul cosmic a sistemului de apărare antirachetă, propus de predecesorii săi republicani. Într-o scrisoare adresată preşedintelui Comisiei pentru afaceri externe a Senatului, guvernul american acceptă interpretarea "restrictivă" a Tratatului americano-sovietic din 1972 cu privire la rachetele antibalistice, care interzice punerea la punct, experimentarea şi amplasarea sistemelor de rachete antiblistice cu baze pe mare, în aer sau în spaţiu şi a sistemelor mobile la sol, indiferent care ar fi tehnologia utilizată.

Tentative

Pornind de la tentativele de scoatere prin contrabandă a unor cantităţi de materiale nucleare din fosta URSS şi de la eforturile unor state din lumea a treia de a-şi construi propriile arme nucleare, experţii americani din serviciile secrete apreciază că va fi tot mai dificil să se stopeze procesul de proliferare a armelor atomice şi că există un risc sporit al unei catastrofe nucleare.

Bingo

De multă vreme este jocul favorit al britanicilor de condiţie modestă. Este şi singurul joc autorizat la bordul navelor aparţinând Royal Navy. În prezent, jocul Bingo - această tragere loto în public - a pătruns şi în înalta societate londoneză. "Acest joc este divertismentul ideal pentru că solicită foarte puţin creierul", declară lady Elisabeth Anson, bucătăreasa casei regale şi organizatoarea unor party-uri la care participantul numărul unu a fost prinţesa Anne.

Referendum

Purtătorul de cuvânt al guvernului, Ain Sarrna, a afirmat la radio Tallin că la referendumul din Narva "s-au comis multe iregularităţi" şi că - potrivit informaţiilor sosite la Tallin - la el au participat doar 42 la sută din persoanele cu drept de vot. Pentru a ieşi procentul de 97 la sută au fost aduse persoane din alte părţi, iar unii au votat de mai multe ori - a anunţat purtătorul de cuvânt.

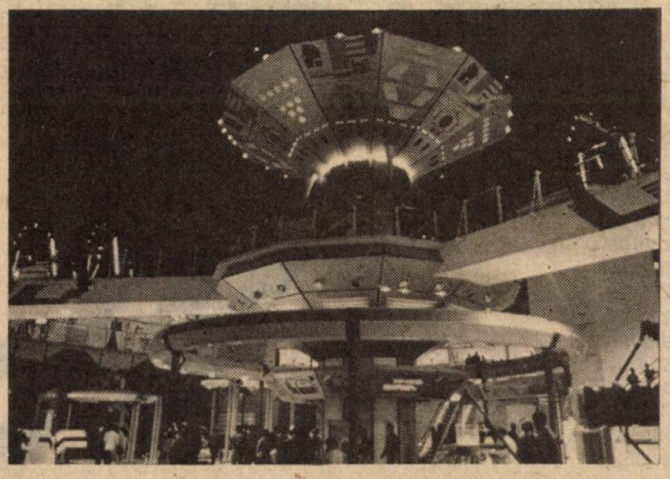

Această staţie face parte din "Space World", un fel de Disneyland spaţial, deschis la Kitakyushu, în Japonia, pe o suprafaţă de 330.000 m^2 şi vizitat anual de cel puţin două milioane de oameni

Oldfashioned

O surpriză plăcută pentru părinţii britanici: descendenţii lor dau sens real valorii. Aşa după cum arată un sondaj efectuat de institutul Euromonitor, 86% dintre tinerii de la 16 la 24 de ani dau dovadă de austeritate şi prudenţă - eternul specific britanic - dar consideră că o culoare mai deosebită a pielii nu poate constitui un impediment în găsirea şi ocuparea unui loc de muncă.

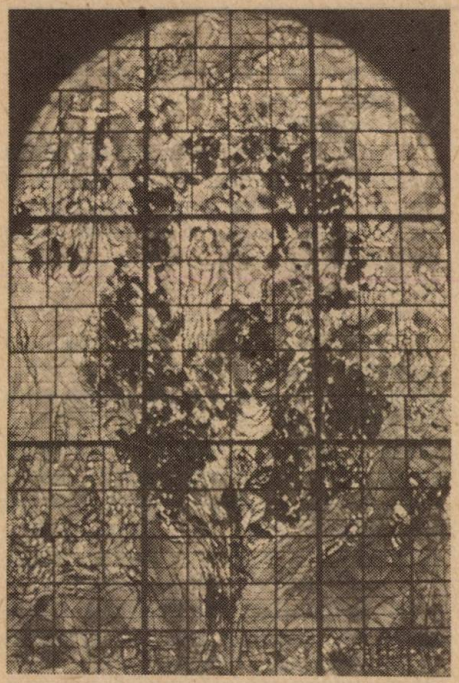

"Pacea", una dintre ultimele opere ale lui Marc Chagall, a fost transpusă într-un vitraliu înalt de 15 m de către Charles Marcq (un artist în acest domeniu) şi donată capelei Sarrebourg din Franţa. Comentând propria pictură, Chagall a spus: "Am reprezentat pacea ca un uriaş buchet de flori şi oameni în mijlocul căruia se poate vedea un cuplu de îndrăgostiţi, deoarece nu poate exista dragoste fără pace şi pace fără dragoste"

Memoria...

...nu poate fi considerată un simplu loc de înmagazinare a unor amintiri. Ea este ceva fabulos, un ideal către care tind toate ordinatoarele, oricât de modern au fost sau vor fi concepute. Poate şi din această cauză memoria nu trebuie bruscată; de fiecare dată când este necesară introducerea unui "mesaj" important se impune un scurt repaos, câteva minute, pentru eliminarea "paraziţilor" din circuitele neuronale. Se recomandă ca, în aceste minute, cel în cauză să se concentreze, de exemplu, asupra propriei respiraţii şi asupra senzaţiilor fizice pe care le înregistrează în legătură cu aceasta, fără a se mai gândi la altceva şi chiar dacă există riscul de a adormi. Introducerea "mesajului" se face în paralel cu efectuarea unor asocieri între secvenţe ale acestuia şi anumite cuvinte rare, semne bizare, abrevieri sau numere cu rezonanţe deosebite. O repetare de câteva ori, a introducerii "mesajului", duce la o fixare mai bună în memorie. Aşa după cum arată specialiştii în domeniu, introducerea şi redarea unui "mesaj" pot fi diferenţiate de la un individ la altul. Oricum, se ştie că memoria vizuală este de preferat iar informaţiile care "ne ating sufletul" (în bine sau în rău) sunt mai bine şi pentru mai mult timp reţinute. În final, specialiştii fac o recomandare esenţială şi universal valabilă: inamicii numărul unu ai memoriei sunt somniferele (cu excepţia benzodiazepinelor), alcoolul şi tutunul.

O reputată revistă franţuzească recomandă: "când o afacere pare deosebită privită din faţă, este bine să vă informaţi şi asupra... reversului"

Declaraţie

"Crearea sistemului socialist a fost o invenţie, o utopie, iar la noi ea s-a numit utopie comunistă care a impus dictatura", a declarat fostul lider sovietic Mihail Gorbaciov. El a afirmat că socialismul n-ar trebui abandonat complet, ci Rusia ar trebui să-l păstreze "pentru a modera capitalismul cu o doză de idei socialiste".

Ten

O expunere la soare puternic, de numai 7 minute pentru un ten alb şi de 30 de minute pentru un ten pigmentat, este suficientă pentru apariţia unor probleme. Condamnând în totalitate abuzul expunerii la razele ultraviolete, dermatologii italieni şi americani recomandă utilizarea unor creme în componenţa cărora să se găsească între 0,01 şi 0,05% vitamina A acidă. În acest fel, fără a provoca iritaţii, se poate trata în principal dispariţia petelor ca eventuale puncte de dezvoltare a celulelor cancerigene; în secundar, această vitamină ajută la atenuarea ridurilor. Amatoarele de frumos pot inversa efectul primar cu cel secundar fără nici o grijă!

Cunoscut de noi prin intermediul micului ecran, din serialul "Moon lighting" (Maddie şi David), actorul Bruce Willis a devenit un star de necontestat al Hollywood-ului prin filme ca "Asasinat la Hollywood" sau "Cursa de cristal". Deşi are un program încărcat, actorul îşi găseşte timp şi pentru sportul său preferat: golful

1001

O adevărată pasiune a pătruns în Franţa de aproape doi ani. Vara şi iarna, pe toate plajele unde bat vânturi puternice, armate întregi de copii, adolescenţi şi adulţi înalţă zmee. O întreagă industrie prosperă aplicând cele mai noi tehnologii în construcţia zmeelor: materiale compozite - carbon sau Kevlar - ţesături şi fire ultrafine, hârtie de mătase etc. Cifrele de afaceri ale magazinelor de specialitate înregistrează creşteri de 70% faţă de anul anterior

LUMEA

O crimă istorică

Radu BUDEANU

Primul serviciu divin în onoarea ultimului țar a fost oficiat în... Piața Roșie. Nu departe de mausoleul lui Lenin s-au adunat descendenții lui Nicolae al II-lea, bătrâni în uniforme ofițerești ascunse în utlimele șapte decenii, cazaci, simpli cetățeni cu vederi monarhiste și, bineînțeles, ce a mai rămas din marii duci și marile ducese. În orașul Pușkin (fost Țarskoe Selo) a fost dezvelit, cu aceeași ocazie, un monument. Este de notat că Patriarhul Alexei al II-lea, capul Bisericii Ortodoxe Ruse, a cerut actualului guvern rus să clarifice, în sfârșit, circumstanțele lichidării familiei imperiale. În jurul crimei comise în noaptea de 16 spre 17 iulie 1917 planează încă mistere impenetrabile. Și din această cauză subiectul provoacă pasiuni: arhivistice și de stradă.

Reforma bulgară bate pasul pe loc

Cel de-al patrulea guvern bulgar, condus de Liuben Berov, al patrulea de la evenimentele din 1989, își trage sufletul de pe o zi pe alta. Președintele Jelev a punctat succint situația: "avem nevoie de o mișcare care să nu fie o simplă sumă a partidelor existente - actualii lideri sunt epuizați din punct de vedere politic. Avem nevoie de un altfel de program, cu idei foarte clare despre avantajele de care pot beneficia bulgarii de pe urma legilor impozitului, privatizării etc."

Aidoma altor țări răsăritene, Bulgaria trece printr-o criză economică îngrozitoare, dominată de ferocitatea cu care mafia locală - în cea mai mare parte recrutată din vechea nomenclatură - pune mâna, în folos propriu, pe avuția națională. "Trebuie să acționăm, a spus Jelev, pentru accelerarea reformei și retrocedarea pământului proprietarilor săi de dinaintea venirii comuniștilor la putere, deoarece fiecare amânare duce la jefuirea proprietății, la așa-numita privatizare ilegală..." Hm...

Trilaterala socialistă

Primul ministru al Vietnamului socialist, Vo Kan Kret, a sosit la Havana, imediat după vizita la Beijing a șefului diplomației cubaneze, Roberto Bobaina. A rezultat, din discuțiile desfășurate în capitala cubaneză, dorința regimului castrist de a întreține "relații privilegiate" cu Vietnamul și China de pe aliniamentul "fidelității față de marxism-leninism și socialism". Experiența chineză a "economiei socialiste de piață" a fost studiată și la Hanoi, și la Havana, cu cea mai mare atenție și cu un entuziasm contagios. Fidel Castro a declarat că și Cuba se deschide spre exterior și că un asemenea viraj va "fi mai amplu decât cel practicat de chinezi cu zece ani în urmă". Normal. Doar s-a pierdut un deceniu, poate chiar... mai mult.

Biliardul neproliferării

Nici SUA, nici restul comunității internaționale, nu au nevoie de un nou Irak, de astă dată asiatic. Promenada simbolică a președintelui Clinton pe un segment elocvent al paralelei 45 (la Panmunjon) după încheierea reuniunii la vârf a "celor 7", se înscrie în acest context geopolitic. Cum se știe, în martie a.c., Phenianul a declarat că există posibilitatea să se retragă din rândul participanților la Tratatul de Neporliferare Nucleară. Imediat SUA au reacționat cu o vehemență care aducea aminte de uvertura la "furtuna deșertului". La rândul său, China s-a grăbit să toarne apă în vin declarând că, în calitate de posesoare a dreptului de veto în Consiliul de Securitate, se va opune oricărei măsuri de dresaj internațional. Au urmat analize, tatonări, contacte secrete, negocieri, amenințări. Mai de curând, secretarul de stat american, Warren Christopher, a nuanțat semnificativ: "nu vreau să cred că R.P. Chineză nu va coopera"... Evident că între Washington și Beijing s-au înroșit circuitele diplomatice. Intensitatea du-te vino-ului de informații și a presiunilor pentru un compromis este indiscutabilă. Până la urmă, China este mai aproape din punctul de vedere al intereselor economice de SUA decât de ideologia emisă la Hanoi. Americanii au înțeles acest detaliu fundamental și au presat la sânge, mai ales că R.P.D. Coreeană este dependentă de China, de unde importă masiv alimente, arme, oțel, petrol etc. Convorbirile de la Geneva, între americani și nord-coreeni, pe tema apartenenței Phenianului la amintitul Tratat, se desfășoară, deci, sub ricoșeul bilei chineze. Iată un biliard de o frumoasă simplitate care ridică "factorul amenințare" la nivelul unei voluptăți acceptabile.

"Coctail Elțin"

Coctailul Molotov a făcut o asemenea carieră internațională, încât nu mai trebuie descris. Există însă și un "coctail Elțin". Inamicii președintelui afirmă că el este o combinație explozivă între suma ravagiilor sociale, economice și politice care tumefiază Federația Rusă. Printre aceste ravagii se înscrie și glorioasa decadență a armatei: în această primăvară, la încheierea înrolărilor, s-a constatat că efectivele reprezintă doar... 51 la sută din necesar. Altfel spus, deficitul constituie cam 700 000 de recruți, ceea ce, pe un teren al tradiției militare ridicate la rangul de obsesie națională, reprezintă o adevărată catastrofă. "Creșterea negativă" a armatei este dublată, în acest "coctail Elțin", de creșterea, cât se poate de... "pozitivă", a crimei organziate și dezorganizate. În Rusia, conform statisticilor oficiale demne de crezare, acționează 3 296 de grupuri criminale, articulate în 130 de "fundații" ale banditismului profesionist. Ca să nu mai lungim vorba, producția de resort a atins cifra elocventă de 1 377 000 de crime, ceea ce poate stârni cea mai sinceră invidie în țările unde mafia crede, eronat, că mai este performantă!

O amenințare lapidară

"Trebuie să-i spunem foarte clar președintelui Tudjman că nu putem accepta purificarea etnică ce are loc, fără nici un dubiu, în jurul orașului Mostar". Făcând o asemenea afirmație fără echivoc, lordul David Owen a pus pe masa negocierilor privind fosta Iugoslavie o sinteză a percepțiilor celor 12 față de extensia conflictului din Bosnia. Genocidul nu mai este "manipulat" și "ocultat" de inamicul european numărul unu, Slobodan Miloșevici. Un alt președinte intră în topul personajelor negative din regiune: șeful statului croat Franjo Tudjman. Ofensiva anti-musulmană a atins o asemnea ferocitate, încât există riscul ca nodul nervozității să se deplaseze spre Zagreb angajând noi și ireparabile elemente de tensiune. Pe de altă parte, conducerea de la Saraievo, presată de împrejurări, pare tot mai dispusă să accepte formula, "inacceptabilă" până de curând, de a aborda departajarea Bosniei "în trei". Apropierea iernii îi împinge pe negociatori să ajungă la un compromis. Altfel, dezastrul potențial s-ar înscrie printre cele mai crâncene experiențe trăite vreodată de Europa. Deocamdată, șeful diplomației belgiene, Willy Claes, organizează un nou sistem de contacte menite să pună stavilă contagiunii războinice. Demers care se află în "bătaia puștii" croaților...

ISLAMABAD

Când doi se ceartă...

Din criză politică, Pakistanul a intrat direct în febra electorală. "Momentul de tranziţie "s-a întâmplat duminică, 18 iulie, când au fost anunţate, aproape concomitent, două demisii la vârf: a premierului Nawaz Sharif şi, respectiv, a preşedintelui ţării, Ghulam Ishaq Khan, acesta din urmă fiind nevoit să părăsească funcţia cu cinci luni înainte de încheierea mandatului.

Cu doi titulari interimari - Mocen Quereshi, fost economist la Banca Mondială, în fruntea guvernului şi Wasim Sajjad, preşedintele Senatului care a preluat funcţia de şef al statului - Pakistanul va parcurge ceea ce s-ar putea numi "perioadă de interimat" până la 6 octombrie, dată la care au fost stabilite alegerile legislative anticipate.

În linii mari, ceea ce s-a produs acum, precipitat, era previzibil luând în considerare "duelul" început mai demult între cei doi oameni politici care, propulsaţi de medii cu orientări diferite, dar şi de ambiţii personale, au recurs la un procedeu identic - demisia. În înfruntarea dintre ei sunt de reţinut cel puţin două momente de răscruce. Primul a fost marcat de hotărârea preşedintelui Ishaq Khan de a dizolva parlamentul şi, implicit, de a-l îndepărta pe premierul Sharif, căruia nu-i putea ierta tendinţa spre independenţă care s-a manifestat prin acţiuni concrete de limitare a puterilor şefului statului prevăzute în constituţie, şi în special împotriva posibilităţii de dizolvare a forului legislativ. Unii - nu numai din anturajul preşedintelui pakistanez - au vorbit atunci de o victorie a celui care recursese la măsuri extreme calificate nu de puţini observatori politici ca intrând în aria unei lovituri de stat. Cu atât mai mult cu cât se considera, pornind de la antecedente, că generalul Abdul Waheed, nr. 1 al armatei, este de aceeaşi parte a baricadei cu şeful statului.

Concluzia s-a dovedit pripită pentru că avea să intervină cel de al doilea moment de cumpănă sfidând o "tradiţie" care, în cvasiunanimitate , se considera a fi de nedemolat şi care consta în neputinţa puterii juridice de a contesta o hotărâre a preşedintelui ţării. Curtea Supremă din

Ceremonie la palatul prezidenţial din Islamabad cu prilejul căreia au fost anunţate demisii... spectaculoase

Pakistan a invalidat - cu 10 voturi pentru şi unul împotrivă - decizia şefului statului de dizolvare a Legislativului şi îndepărtare a premierului Sharif. A fost ca şi când s-ar fi turnat gaz pe foc. Starea de lucruri creată a început să-şi arate faţete contradictorii: pe de o parte, invalidarea măsurilor dictate de preşedinte a fost interpretată de observatori ca o victorie a spiritului democratic, pe de alta, ceea ce părea pe moment dezechilibru între forţele politice a devenit element cotidian, cu implicaţii asupra situaţiei ţării sub multe aspecte, inclusiv cel economico-social. S-a vorbit de o victorie a premierului Nawaz Sharif, evocându-se manifestaţiile în sprijinul său din mari oraşe ale ţării. Şi, nu în ultimul rând, faptul că în Adunarea Naţională, convocată de preşedintele acesteia, Gauhar Ayub, apropiat lui Sharif, se înregistrase un vot favorabil premierului. Numai că desfăşurarea evenimentelor a dovedit că era vorba de o simplă iluzie. Mai ales că, "jocul" celor doi nu a lăsat indiferenţi alţi fruntaşi politici dornici, (fiecare pornind de la interesele proprii sau de la cele ale grupului în fruntea căruia se află), să "puncteze" cât mai mult în lupta pentru putere. Fără îndoială, locul principal între aceştia îl deţine fostul premier Benazir Bhutto. În toată perioada de criză politică, ea a făcut un joc dublu. Neuitând că la rândul ei, a fost destituită în 1990, de acelaşi preşedinte ,- va răspunde favorabil apelului adresat de Nawaz Sharif ca Partidul Poporului, condus de ea, să se implice în lupta pentru îngustarea "atribuţiilor prezidenţiale excesive". Dar, prevăzând hotărârea Curţii Supreme, şi-a schimbat rapid poziţia. Ca atare şi-a exprimat public sprijinul faţă de cel ce-i fusese "călăul politic". E drept nu fără avantaj: în cabinetul interimar numit după dizolvarea Adunării Naţionale a impus cinci membri ai Partidului Poporului, între care şi soţul său, omul de afaceri Aşif Zardari.

Era, într-adevăr, o victorie a sa, determinându-l pe omul care o alungase din fruntea guvernului, care o acuzase de corupţie şi incompetenţă, care-l adusese în faţa justiţiei şi-l băgase la închisoare pe soţul său, să primească public jurământul acestuia.

În plus, considera conjunctura ca fiind deosebit de favorabilă. Dizolvarea Adunării Naţionale şi îndepărtarea lui Nawaz Sharif precedau alegerile anticipate prevăzute atunci, prilej cu care spera să obţină victoria partidului său şi, implicit, să reocupe fotoliul de prim-ministru.

N-a fost să fie aşa, decizia Curţii Supreme spulberându-i speranţele. În situaţia de faţă doamna Benazir Bhutto ar putea reveni pe primul loc în alegerile de la 6 octombrie.

Este prematur, însă, de tras o concluzie. Pentru că, este evident , demisia lui Nawaz Sharif nu constituie ultimul cuvânt al unui om politic încredinţat că are încă de jucat un rol important în viaţa statului pakistanez.

Aşadar, cu alte mijloace şi cu relativ alţi protagonişti, lupta continuă. Deocamdată între cei doi rivali recunoscuţi. Va interveni, oare, şi "al treilea" căruia, în urma confruntării dintre primii doi, ar putea să-i surâdă şansa?

Ion STOICA

Din culisele spionajului industrial

Scandalul GENERAL MOTORS VOLKSWAGEN

Autoritățile judiciare germane anchetează, în prezent, un caz aparte de spionaj industrial, protagoniștii scandalului fiind doi dintre giganții producției automobilistice mondiale - GENERAL MOTORS și VOLKSWAGEN. Acțiunea a început să se deruleze după ce "Adam Opel AG", filiala germană a lui "General Motors", a reclamat "Volkswagen" că și-ar fi însușit documente privind proiectul unui nou model de automobil de mic litraj cu care acesta urma să se prezinte pe piață până la sfârșitul deceniului. Conform relatărilor agenției "Reuter", documentele în cauză ar fi fost găsite recent în apartamentul aparținând unui angajat al firmei concurente, fapt confirmat de procurorul Georg Balsz, într-o convorbire cu un corespondent al amintitei instituții de presă. În cursul săptămânii trecute, un tribunal german a nominalizat pe autorul sustragerii documentelor, în persoana fostului director comercial a lui "General Motors", doctorul în inginerie Jose Ignacio Lopez, devenit cu puțin timp înainte numărul doi în conducerea firmei "Volkswagen". După cât se pare, marele necaz al lui "General Motors" a fost provocat nu atât de dispariția reală sau imaginară a planurilor micuțului "Opel" al viitorului, cât de dezertarea directorului Lopez, considerat un adevărat fachir în rentabilizarea miraculoasă a producției și vânzării unei mărfi supusă concurenței acerbe cu mărcile japoneze, ce au inundat piața mondială, cucerind-o tot mai mult prin calitate și mai cu seamă prin preț.

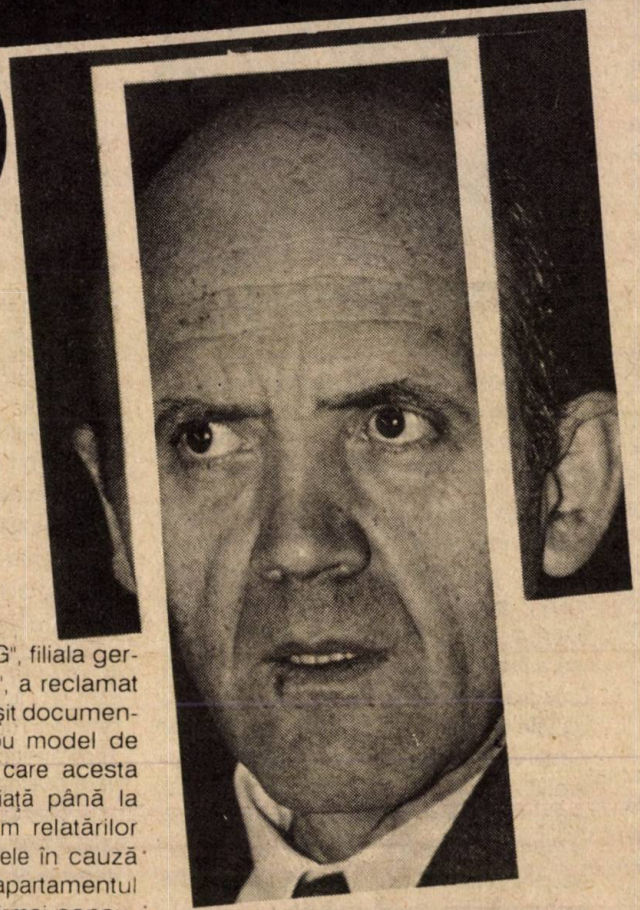

Jose Ignacio, fost director comercial al lui "General Motors", în prezent numărul doi în conducerea firmei "Volkswagen"

Schimbarea gărzii la Detroit

Într-o dimineață din ianuarie 1992, consiliul de administrație al pachidermului automobilistic "General Motors", întrunit la sediul central al firmei din Detroit, a hotărât să-l înlocuiască pe președintele său Robert Stempel, considerat inapt de a conduce lupta pe piața mondială cu vajnicii adversari din insulele nipone. Cu acest prilej a fost anunțată închiderea a 21 de uzine ale firmei și suprimarea a 70 000 locuri de muncă.

Înlocuitorul lui Stempel se numea John Smith, până atunci patronul filialei europene a lui "General Motors". El reușise să mențină la un volum destul de ridicat vânzarea automobilelor Opel și Vauxhall, produse în uzinele de pe vechiul continent, aducând partea cea mai substanțială din beneficiile imperiului "G.M.". Succesele obținute în Europa se întemeiau pe structurile suple puse în acțiune, pe decizii prompte, pe costuri de producție inferioare cu o treime celor din uzinele americane. Arma sa secretă era un subordonat de-al său, în vârstă de 52 de ani, care lucra pentru firmă de o bună bucată de vreme, inginerul Jose Ignacio Lopez, spaniol de origine, format la școala dură a uzinelor Firestone din Țara Bascilor.

Instalându-se la Detroit, John Smith l-a adus cu el din Europa şi pe Lopez, încredinţându-i conducerea direcţiei comerciale a firmei. Ajuns personajul principal al conducerii lui "General Motors" după preşedintele Consiliului de administraţie, Lopez a trecut la organizarea activităţii subordonaţilor săi după principii stricte, cu şedinţe în flux de la orele 7 la 17, inclusiv sâmbetele după-amiază, şi cu un control riguros al producţiei, trimişii săi apărând pe neaşteptate pentru a cronometra deplasarea muncitorilor şi mişcarea benzilor de montaj în uzinele din regiunea înconjurătoare. "Lopez, este însufleţit de o pasiune revoluţionară", afirmă James Womack, coautorul cărţii "The Machine that Canged the World" subliniind că el se orientează după miracolul japonez al producţiei industriale avansate.

În mai puţin de un an Lopez va oferi pe tavă imperiului "G.M." economii în valoare de 4 miliarde de dolari. Ambiţiosul său program industrial urmăreşte să depăşească sistemul de producţie japonez, lucru ce a şi reuşit de altfel să-l demonstreze. Toţi specialiştii din Michigan au studiat cu atenţie "metoda Lopez" pentru a descifra secretul sistemului pus la punct de el, care a condus la construirea unui automobil în zece ore, de două ori mai repede decât cea mai performantă uzină americană.

Drumul spre Wolfsburg

La jumătatea lunii martie a acestui an, Lopez avea să dispară pe neaşteptate din marele centru mondial al construcţiei de automobile pentru a ateriza, trei zile mai târziu, la Wolfsburg, oraş din Saxonia Inferioară, patria celebrei mărci Volkswagen. El nu venea aici cu mâna goală. În bagajele sale el prevăzuse să aducă şi două duzini din cele mai bune cadre de la Opel, filiala germană a lui "G.M.", unde lucrase anterior şi le cunoscuse personal valoarea.

La 2 aprilie, în urma unei sesizări făcute de firma "Opel", un tribunal din Frankfurt interzicea lui Volkswagen orice tentativă de "dereglare sistematică" a concurentului său, în caz contrar fiind pasibil de o amendă evaluată la 400 000 dolari iar Lopez putând fi condamnat la o pedeapsă de 6 luni închisoare. La scurt timp "dezertorul din Detroit" va fi "uns" la Wolfsburg în consiliul de administraţie al Volkswagenului, făcând pereche cu Ferdinand Piëch, noul preşedinte al grupului industrial.

"Fuga" lui Lopez de la Detroit a produs o profundă stupoare, presa de specialitate încercând să descifreze motivaţia gestului său. Din cauza soţiei şi a celor trei fiice ale sale plictisite de monotonia vieţii în castelul GM de la Bloomfield Township, zonă rezidenţială din împrejurimile Detroit-ului? Pentru bani? A pretins el 15 milioane de mărci?

"Lopez este un băutor de apă - menţionează Daniel Goedevert, patronul francez al lui "Automobile Volkswagen". Nu poţi să-l cumperi cu bani pe unul care bea numai apă". Atunci? Rămâne pasiunea de a inova, de a revoluţiona dezvoltarea industrială, mai cu seamă că Ferdinand Piëch, preşedintele - director general al lui Volkswagen, este şi el un pasionat al schimbărilor, un vizionar al timpurilor noi, la fel ca Honda şi Toyota.

Se pune şi întrebarea dacă trecând de la "General Motors" la "Volkswagen", Jose Lopez a luat într-adevăr cu el şi planurile noului tip de automobil popular "Opel" aşa cum se încearcă să fie acuzat în aceste zile. Desigur, în apriga concurenţă dintre coloşii industriali, orice metodă de a lovi sub centură nu este exclusă *a priori*. Spionajul industrial sau înscenările subtile de compromitere funcţionează paralel, uneori drumurile lor întretăindu-se cu bună ştiinţă. Rămâne acum ca justiţia să demonstreze, imparţial, cu probe ce nu pot fi contestate, de a cui parte este dreptatea.

Crăciun IONESCU

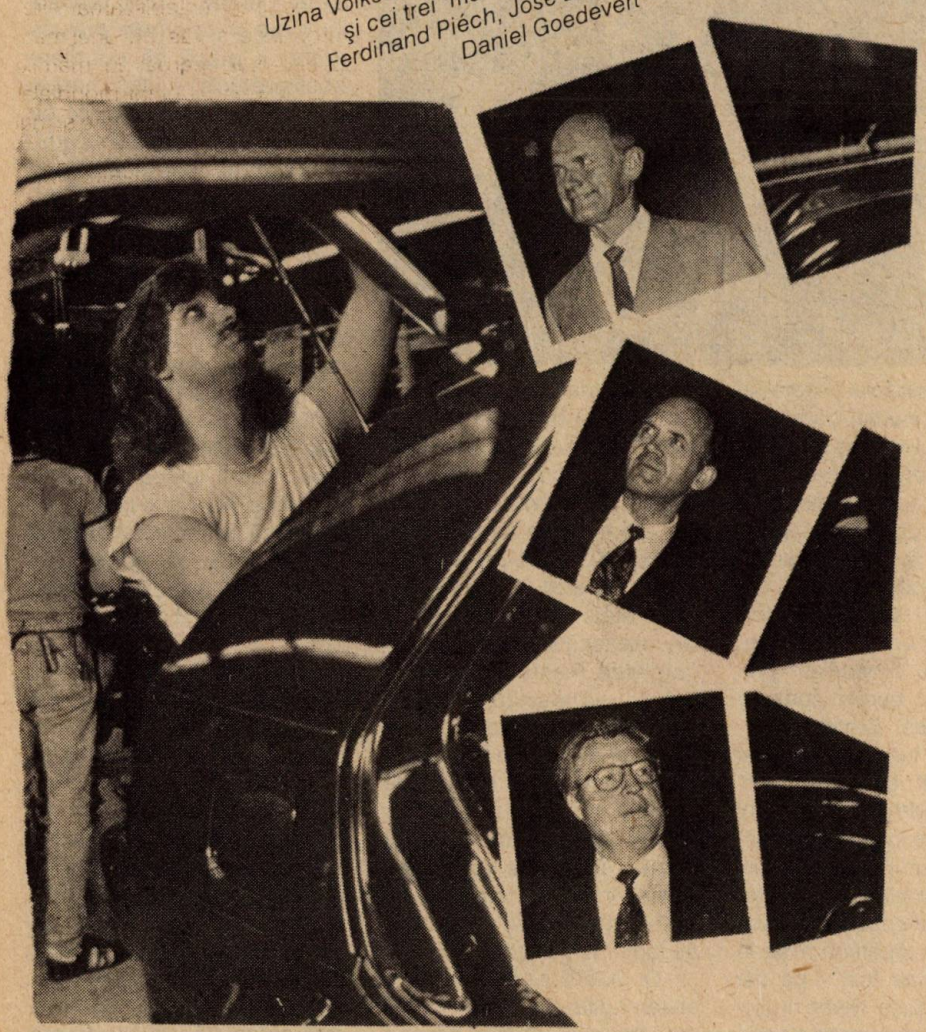

Uzina Volkswagen de la Wolfsburg şi cei trei "mari" ai acesteia: Ferdinand Piéch, Jose Lopez, Daniel Goedevert

INSTANTANEE

Marius PETREAN

Naufragiul utopiilor

Aflat pentru prima dată la Bucureşti, un deputat în Parlamentul european făcea, zilele trecute, următoarea remarcă: "Mi se spusese, înaintea de a veni aici, că este un loc unde nu ai nimic de văzut. Nu sunt de acord. Ar putea fi un oraş frumos. Este nevoie, însă, de un mare plan de curăţenie şi de punere în valoare, în special, a centrului Bucureştiului, care ar trebui să devină o vitrină a României. De altfel, ştim că nu poţi vinde nimic dacă nu ai o vitrină frumoasă."

Truisme, s-ar putea spune. Sigur că ar fi bună o curăţenie generală a Bucureştiului; sigur că ar trebui puse în valoare casele frumoase - atâtea câte au mai rămas. Dar e nevoie de mulţi bani, iar visteria publică e strâmtorată şi are, oricum, alte priorităţi.

Tot zilele trecute, un tânăr ziarist american de origine română făcea - uşor jenat - o observaţie ce pune, poate, această problemă aparent minoră într-o cu totul altă lumină. Povestea jurnalistul cât de uimit a fost să constate că pe culoarele clădirii guvernului sunt becuri puţine şi fără spor, dominând o penumbră ce face o impresie nu tocmai favorabilă.

Desigur, nu mai e vorba aici de dificultăţi financiare. Câteva becuri în plus în clădirea unde se pune la cale soarta ţării nu pot provoca ruinarea bugetului. Problema este de mentalitate. De ce nu facem, cât de cât, un efort pentru a da o înfăţişare mai agreabilă spaţiului în care trăim? De ce supravieţuieşte încă un soi de

voluptate a sărăciei afişate? E limpede, nu numai pentru că ne lipsesc mijloacele financiare. Am pierdut (sau mai curând, ne-au fost atrofiate) simţul şi logica normalităţii.

Decenii la rând, mai cu seamă în "epoca de aur", am fost mânaţi spre "realizări măreţe". Am ridicat "piramide" în vreme ce orbecăiam prin întuneric, cu burţile goale şi frigul în oase. Construiam - nu-i aşa - o "lume mai bună şi mai dreaptă", un "vis de aur" tot mai greu de ghicit în pustiul sinistru ce se instala, cu repeziciune, în jurul nostru. Micile plăceri ale vieţii au fost, rând pe rând, anatemizate şi, pentru că ne încăpăţânam să le preţuim, ne-au fost - pe cât posibil - interzise. Nimic nu trebuia sa distragă atenţia de la "sarcinile măreţe".

Ideea de viaţă agreabilă a fost ştearsă din toate programele. Normalul, omenescul au devenit sinonime cu frivolitatea subversivă. Cetăţeanul era dator să se concentreze asupra "obiectivelor mobilizatoare", să aibă un comportament eroic şi sobru şi să nu lâncezească sedus de fleacuri burgheze. Planul şi producţia, trebuiau să fie singurele raţiuni ale existenţei cotidiene.

A venit apoi - să-i spunem, totuşi - o revoluţie. Urmată de greutăţi şi destule decepţii. Auzim adesea că au fost trădate idealurile revoluţiei. Poate, însă, că unele dintre aceste deziluzii se datorează, de fapt, inerţiei utopice.

O tânără jurnalistă, şi ea dezamăgită, declara în timpul unui colocviu ad-hoc că ar fi vrut să se schimbe lumea; să o facă mai bună, mai dreaptă. Era atât de tânără încât mărturisirea ei era de-a dreptul şocantă: când a avut timp să se "molipsească" şi ea? Altă lume "mai bună şi mai dreaptă"? Nu a fost de-ajuns una?

Trei ani nu au fost, probabil, de ajuns pentru eliberarea dintr-un adevărat gulag mental. Funcţionează încă un soi de hipnotism al "realizărilor măreţe". Luminarea clădirilor, curăţenia oraşului, în general grija de a face cât mai-plăcut spaţiul în care trăim sunt privite cu oarecare dispreţ, căci suntem în căutarea unui alt "eroism" care să-l înlocuiască pe cel abia discreditat. Noul om de tip nou este, însă, destul de derutat. Îi plac vitrinele luminate şi reclamele strălucitoare, îi place să cutreiere boutique-urile, îi plac mesele albe cu umbrele colorate ce au invadat trotoarele şi să guste în tihnă o bere rece privind trecătorii în timp ce critică guvernul. Din când în când, e cuprins de îndoieli şi chiar de teama că a fost sedus de ceea ce e derizoriu. Totuşi, "privatizaţii" aceştia mătură trotuarul, îşi curăţă vitrinele şi dau culoare oraşului. Cei mai înstăriţi au început să construiască unele clădiri şi birouri plăcute la vedere. Parcă lumea din jur e mai vie şi nu mai e chiar totul o mască mortuară. Viermele îndoielii muşcă adânc din eroismul învăţat pe dinafară: de ce s-o fi făcut, în fond revoluţia?

Oricât a fost de detestat "visul de aur", dispariţia lui a lăsat un gol. După ani de utopie impusă "de sus", există un fel de febră a utopiilor liberasumate. Ideea că sacrificiul de azi are drept scop doar **un mâine** ceva mai agreabil, într-un ambiant mai luminat şi prietenos, este privită cu suspiciune. Aspiraţia "modestă" către normalitate este, însă, o "trădare" din ce în ce mai obişnuită; iar naufragiul iluziilor - inevitabil.

Viitoarea bătălie a lui OLIVER NORTH

(continuare din numărul trecut)

Ollie North şi-a început discursul, rostit într-o comunitate situată în afara Williamsburg-ului, printr-o frază hazlie: "Am să vă tratez aşa cum Zsa Zsa Gabor şi-a tratat cel de-al cincilea soţ al său. Ea i-a spus: "N-am să te ţin mult".

Astăzi el face în Virginia ceea ce a făcut şi în Washington: se străduieşte cu neobosită forţă şi abilitate să realizeze un sistem politic. În mod evident îl caracterizează ambiţia în tot ceea ce face: în modul în care sprijină candidaţii care susţin dreptul avortului, deşi el este împotriva avortului, în faptul că la câteva minute după ce şi-a terminat speech-ul cu o chemare adresată "oamenilor de caracter", Oliver North a revenit la microfon pentru a spune: "Avem nevoie de oameni de principii".

După săptămâni în care foloseşte o tactică bazată, după opinia asistentului său, Mark Merritt, pe principiul: "A nu se răspunde la apelurile reporterilor", North a fost de acord să îl intervievez, dar conversaţiile au fost întotdeauna dificile. Eram încurajat să-i pun întrebări numai atunci când era pregătit să plece undeva.

Deşi îi place să ironizeze mijloacele de informare, inventând denumiri ca: "Nasty Broadcasting System" ("Ticălosul sistem de emisiuni") sau "New York Crimes", atitudinea lui Oliver se schimbă, devenind mult mai vulnerabil în cazul unui dialog. Privirea lui nu mai este aceeaşi, căpătând uneori chiar o nuanţă neajutorată. La multe dintre întrebări formulează răspunsuri autodezaprobatoare: "Oi fi eu nebun, dar nu sunt prost".

"Orice om este, în primul rând, produsul părinţilor săi, al educaţiei şi al darurilor de la Dumnezeu", spune Oliver North. "Eu nu sunt răspunzătotr de nici unul dintre ele".

În 1974, North a avut o cădere nervoasă şi a fost spitalizat timp de 22 de zile. După aceea, el a intrat sub protecţia unui preot din cadrul armatei. În această perioadă, Oliver începe să-şi considere copiii ca "un împrumut" de la Dumnezeu şi să-şi considere soţia drept unicul său prieten. Patru ani mai târziu, Oliver este pregătit să-şi ia viaţa de la capăt. Recent l-am văzut alături de o prietenă, căreia îi murise soţul de curând. Oliver s-a dovedit un prieten adevărat, un om de calitate. A fost un moment mişcător.

Şefii Partidului Republican îl tratează cu mult respect şi consideraţie. "Oliver este dotat cu acel efect special de atracţie faţă de oameni", spune Susan Allen, soţia candidatului republican cu funcţia de guvernator, George Allen; John Chichester, un alt republican din senatul Virginiei spune despre Oliver: "Este t...ecrescut şi educat".

Partidul Republican este slăbit din cauza luptelor dinăuntrul său. Timp de 16 ani, republicanii nu au participat la alegeri oficiale, tocmai din acest motiv. În acest context, North pare un candidat puternic, capabil să redreseze situaţia. Unul din membrii Partidului Republican spune că a încerca să i te opui lui North e ca şi cum încerci să te pui în faţa trenului. Delegatul Frank Wagner acordă 80% şanse lui North pentru a ajunge în senat. Wagner este unul dintre puţinii republicani care îndrăznesc să vorbească deschis împotriva lui North.

Actualul senator, Charles S. Robb, refuză să discute cu North. Dar unul dintre cei mai abili politicieni, Gov L. Douglas Wilder, care a anunţat la 24 iunie că este de părere că Robb ar trebui schimbat din funcţia pe care o deţine, a dat o declaraţie într-un interviu telefonic: "Americanilor le plac oamenii care sunt preocupaţi de problemele ţării mai înainte de orice şi sunt pregătiţi să-şi apere ţara cu orice preţ", spune Wilder. "Ce mi se pare surprinzător de data aceasta, a continuat Wilder, este faptul că parcă nu interesele ţării au fost luate în consideraţie, în primul rând, ci, mai degrabă, persoana implicată".

Adunările la care participă North sunt întotdeauna extrem de bine organizate. Câţiva dintre opozanţii săi îi reproşează excesul de grijă faţă de acest aspect. La adunările unora dintre posibilii săi rivali politici James C. Miller, Jay B. Stephens problema ordinii nu pare a fi esenţială. Stephens şi Miller au fost educaţi la şcoala lui Reagan. Acţiunile lor în domeniul senatorial pot fi considerate drept un simptom al disputei desfăşurate odată cu resurecţia lui Ollie North.

Totuşi lucrurile par a fi mai complicate. North a susţinut întotdeauna că i-a fost loial lui Reagan. Adesea North este citat că ar fi afirmat, în 1986, că, dacă se va pune problema unei răfuieli, el îşi asumă rolul de ţap ispăşitor. North s-a declarat oricând în stare să intre la închisoare pentru a-i ajuta pe cei din **Contra.**

Dar, în momentul în care Reagan a afirmat brusc că nu are nici o legătură cu scandalul început, Oliver North s-a protejat. În orice întâlnire oficială, el a spus că este de părere că a primit întotdeauna ordine de la Reagan. La vremea respectivă el exagera în privinţa accesului său la preşedinte.

Time a prezentat extrase dintr-o carte a lui North, titlul articolului fiind: "Reagan a ştiut totul". Actualmente, prezenţa lui Reagan se face simţită în partida adversă. El a formulat o scrisoare adresată senatorului John W. Warner în care face calde recomandări pentru rivalii lui North.

De ce North a pus capăt legăturii cu Reagan? Deşi Oliver North apare drept personificarea valorilor militare, în sinea lui el este copleşit de instinctul său imaginativ; se aseamănă cu Tom Sawyer în această privinţă.

"Am contribuit la scrierea nuvelei americane timp de 25 de ani", spune North. Ledeen este de părere că North a dat prea multe detalii pe vremea când se mai afla la Casa Albă, difuzând astfel secrete legate de operaţiunile discutate în spatele uşilor închise.

În finalul întâlnirilor noastre, l-am întrebat pe North care ar fi fost atitudinea lui în cazul în care nu ar fi fost citat în procesul Iran-Contra Affair. Fizionomia lui s-a modificat: "Nu ştiu". A urmat o pauză. "Nu am darul profeţiei şi nici nu-mi pot închipui ce s-ar fi întâmplat într-o altă situaţie". La apelul oamenilor lui şi al lui Betsy, Oliver North a urcat în maşină şi a închis portiera, ducând mai departe drama puterii şi a unei existenţe secrete, care l-a făcut cunoscut în viaţa publică.

Traducere şi adaptare
Laura Cora CIOBANU

ROTHSCHILD

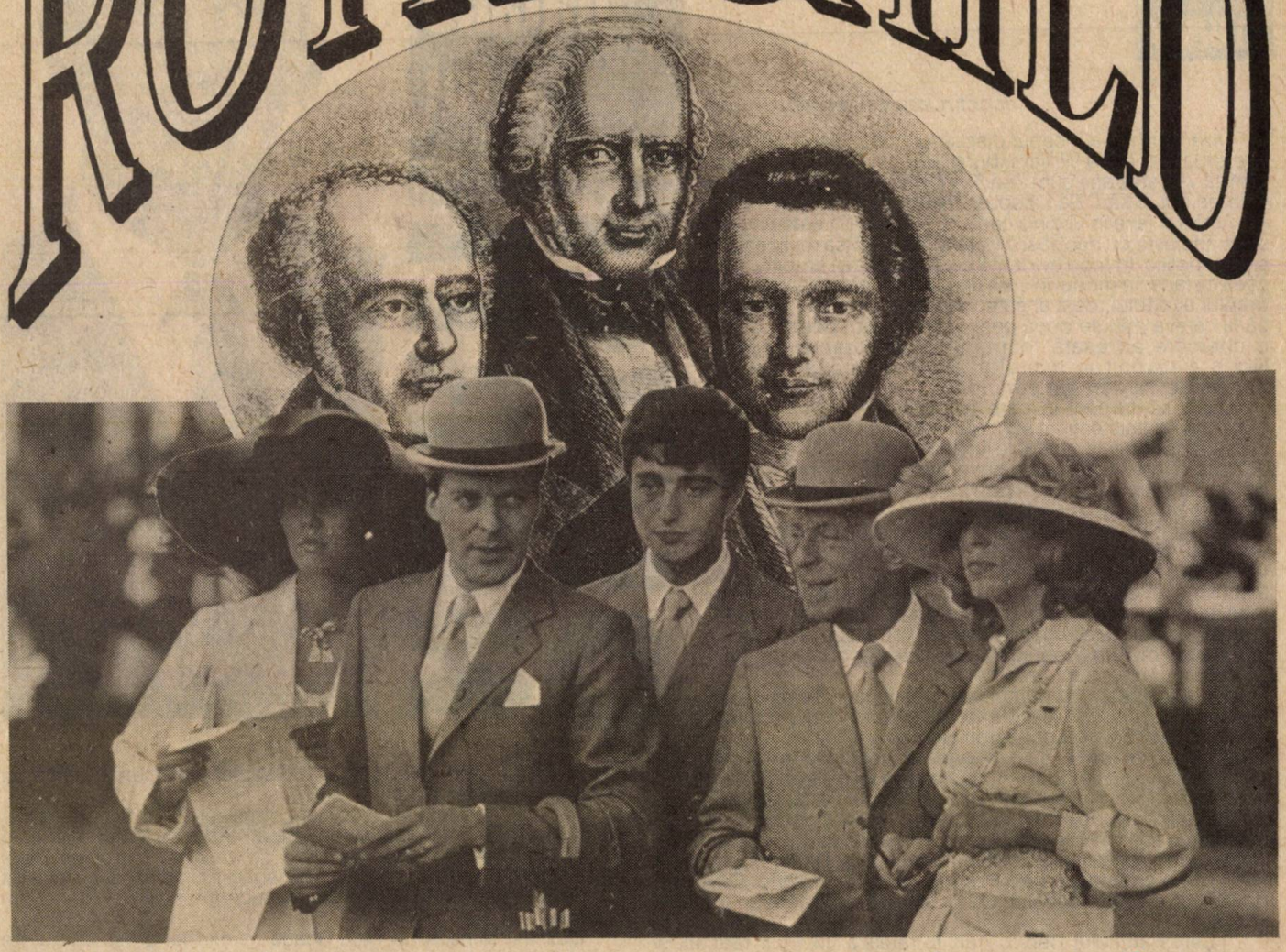

Predispuși la fericire

De obicei istoria păstrează consemnate îndeosebi numele voievozilor, miniştrilor, numele revoltaţilor şi ale marilor martiri. Există, însă, nume care deşi nu intră în manuale pot provoca istoria - o pot obliga să se supună unei stabilităţi favorabile acţiunilor lor concrete, cântărite în aur, sau o pot împinge la bulversări ce nu poartă numele lor, dar sunt rodul instrumentului cu care ei acţionează: puterea financiară.

Rothschild! Iată un nume care dezlănţuie o furtună în imaginaţia celor curioşi veşnic să cunoască, dacă nu să trăiască, aventura unor existenţe fabuloase al căror blazon a rămas "roşul" ce se regăseşte în numele familiei, neschimbat de la începutul vremurilor, adică, secolul XVIII, mai precis anul 1743, când s-a născut fondatorul **Meyer Amschel Rothschild**, la Frankfurt-am-Main. Închipuiţi-vă acel secol al luminilor când, deşi ajunsese la poziţia demnă de invidiat a unui "evreu de curte", Meyer Amschel continua să trăiască în ghetto, ale cărui porţi se închideau grele, pecetluind noaptea.

Blazonul roşu a fost pentru Meyer mai mult decât un înlocuitor. Mai curând o expresie magică prin care a forţat destinul, l-a sfidat şi l-a înfrânt. În jurul stemei sale cele trei cuvinte de ordin: **Înţelegere, Unitate, Activitate**. Mai presus de ele, o idee transmisă genetic oricărui evreu care are în mod clar conştiinţa riscului de a se fi născut semit: încrederea în soartă, căreia nu i te opui, ci o modelezi, cu aceeaşi dragoste cu care un bărbat îşi modelează femeia.

Aceasta pare a fi trăsătura fundamentală a familiei pornită dintr-o virtute eminamente evreiască: "rutzpah" îi spun ei, adică, în înţeles european, "un om de spirit", plin de aplomb, care împacă farmecul cu abilitate şi spontaneitate.

Nathan Meyer, de exemplu, fondatorul ramurii engleze a familiei, se găsea odată la un bal al prinţului Talleyrand, la Londra. Ducele de Montmorency îi explica ducelui de Wellington arborele său genealogic. Baronul Nathan asculta amuţit în faţa acestei risipe verbale de grandoare. În cele din urmă, spuse hâtru: "Tot ce spuneţi este înduioşător. Dacă dumneavoastră sunteţi primul baron creştin, eu sunt primul baron evreu, lucru

ce mi se pare cu mult mai interesant. Cu toate acestea nu simt deloc nevoia să sporovăiesc atât pe această temă".

Tot el i-a dat o replică memorabilă unui lustragiu care l-a întrebat de ce-i dă bacşiş doar un penny, în timp ce fiului său, Lionel, i-a oferit un shilling. Nathan i-a răspuns: "Băiatul îşi permite să fie generos. Tatăl său e milionar. Al meu, nu".

Nostalgia perfecţiunii

Acest "rutzpah" a fost de-a lungul timpului o armă redutabilă când unitatea familiei era ameninţată sau integritatea sa risca să fie zdruncinată.

Acelaşi Nathan, atunci când Banca Angliei a refuzat să achite o chitanţă ce i se cuvenea fratelui său Amschel, din Frankfurt, motivând că nu face plăţi către "particulari" a replicat: "Familia Rothschild nu reprezintă interese particulare!" A doua zi s-a prezentat cu o duzină dintre agenţii săi şi a cerut plata în aur a unui număr de bilete. Într-o zi au redus rezervele în aur ale Băncii Angliei cu 100 de mii de lire. În ziua următoare, la ora deschiderii băncii, era la intrare hotărât să cumpere tot. Directorul alarmat l-a întrebat cât îi mai trebuie până la deplina satisfacţie. Rothschild i-a replicat direct: "Aici nu-i vorba de satisfacţii. Familia Rothschild nu mai are încredere în Banca Angliei, dacă aceasta nu mai are încredere în familia Rothschild".

Probabil că cel mai bun exemplu al spiritului acestei familii, care şi-a adjudecat în cel mai original stil cu putinţă bogăţii ce conţin atâta istorie, a fost baronul Maurice. Moştenitor al lui Adolphe de Rothschild, care deţinea o colecţie de artă fabuloasă. După război a aflat, într-o bună zi, că vameşii urmau să intre în grevă. A încărcat totul în camioane, s-a ascuns în munţi şi a aşteptat. În ziua grevei a trecut frontiera elveţiană cu întreaga sa avere unică prin valoarea sa intrinsecă.

Cei din familia Rothschild au fost colecţionari înnăscuţi. Au investit întotdeauna în tot ce a fost mai bun. O casă Rothschild se recunoaşte de departe.

Toate proprietăţile lor au ceva în comun - au creat un stil de viaţă. Pentru ce această goană după perfecţiune? În nici un caz pentru a epata ci doar pentru că încântarea faţă de tot ce e minunat începe cu tine însuţi şi se regăseşte în tot ce te înconjoară.

Continuitate în spirit

Ca un adevărat Mecena, Alphonse, bunicul actualului baron Guy, a cumpărat peste 2 000 de lucrări de artă realizate de artiştii contemporani ai epocii sale, pe care le-a donat unor muzee franceze.

Împreună cu ceilalţi fraţi ai săi, a plătit în 1870, cash, jumătate din suma cerută de Germania, Franţei ca despăgubiri de război.

În acelaşi spirit, baroul Edmond a cumpărat de la guvernul turc terenuri din Palestina, care după 1947 au devenit avanposturile noului stat Israel.

"În 1981 socialiştii ne-au naţionalizat. Odată cu firma am pierdut şi numele . N-am făcut altceva decât să suportăm panta naturală a destinului. Încăpăţânarea este totuşi o virtute de familie. Eu m-am retras din afaceri, dar fiul meu, David, şi vărul său Eric, împreună cu Edouard au luat hăţurile în mâini şi au înfiinţat în 1984 o bancă, dintr-un holding ce-l păstrasem. Asta-i fatalitatea: cu cât eşti mai ataşat de o profesiune, cu atât e mai greu să renunţi. În câţiva ani banca şi-a recăpătat numele tradiţional. - "**Rothschild et Cie**", implicându-se în toate marile afaceri de privatizare (Paribas), fuziuni (Casino şi Rallye) şi achiziţii (a lui Jacob Suchard de către Phillip Morris).

Se poate spune că aşa cum păsării îi este necesar aerul pentru a zbura, banca este pentru acest Homo rothschildus elementul vital inseparabil.

Baronul Maurice, tatăl lui Edmond, sintetiza într-o frază maliţioasă puternica realitate pe care o stăpânea. La o seară muzicală simandicoasă îşi exprima cu naivitate admiraţia pentru interpetarea lui Paganini.

Cei prezenţi zâmbeau cu îngăduinţă, la remarcile sale de ageamiu. El le sună în ureche cântecul monezilor ascunse în buzunar şi le spuse: "Astă-i muzica mea. Toată lumea o ascultă cu atenţie, dar nici unul n-o respectă". Numai că aici ei au mers până la ultima treaptă a măiestriei, când meşteşugul devine artă.

Şi o ultimă anecdotă, în loc de duş rece: La înmormântarea baronului James, care şi-a dorit o ceremonie foarte modestă, un Rothschild şi-a întrebat vecinul care plângea de mama focului: "Vă văd foarte afectat. Sunteţi din familie?" A primit un răspuns ameţitor: "Da' de unde! Bogăţia mă întristează cumplit".

Da, probabil că cel mai greu este să te acomodezi cu ea şi să devină un fel de a fi. După aceea nu-ţi rămâne decât să capeţi puterea de a te autopersifla. Familia Rothschild cunoaşte preţul acestei arte şi-o practică cu mărinimie.

Elena GUGU

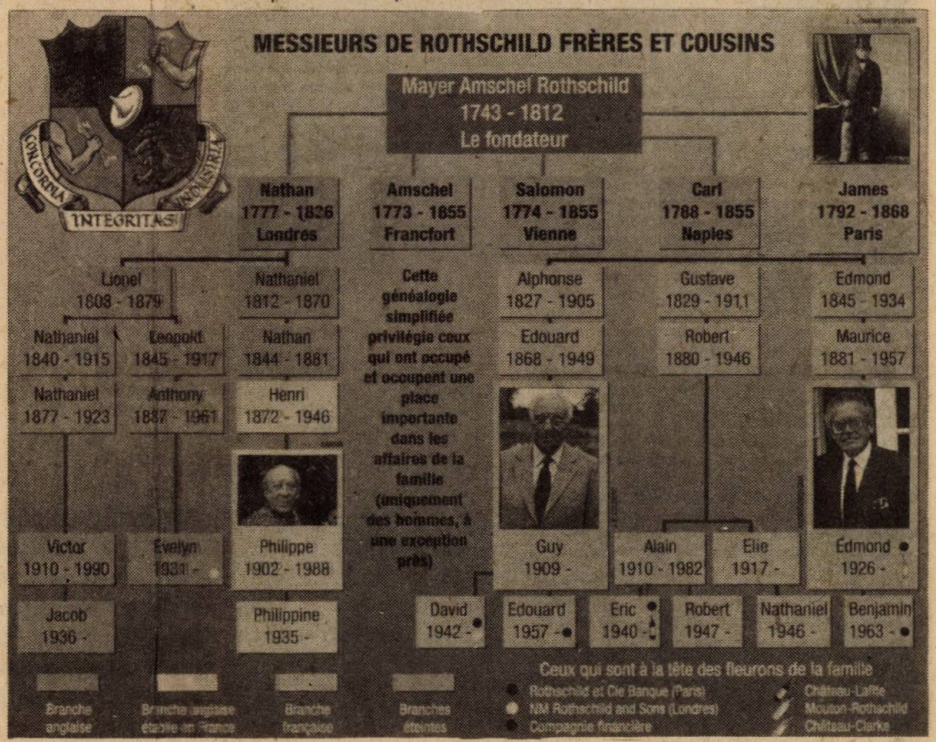

Domnii de Rothschild - fraţi şi veri

GULAG

TRENUL FANTOMĂ

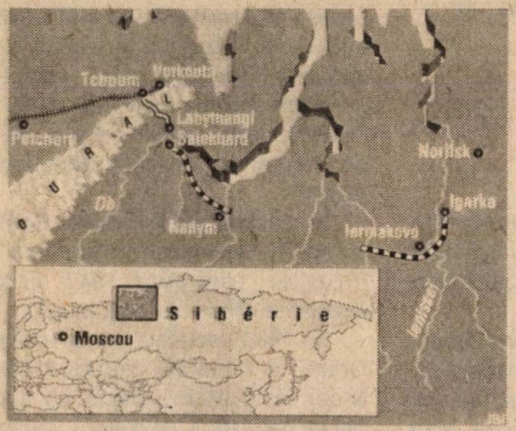

Siberia occidentală, în apropierea Cercului Polar: calea ferată trebuia să lege oraşele Salekhard cu Igarka

AL LUI STALIN

O intreagă epocă a fost desfăşurată din scutecele ei purpurii şi tot dând la o parte văluri, dosare după dosare, mărturii după mărturii, am ajuns la avortonul marxist, malformat de stalinism, brejnevism, şi toate celelalte mode politice criminale care au dat chip şi nume sistemului.

Fotografii de arhivă: La cap de linie, în Salekhard, manifestaţie cu pancarda "Înainte spre comunism"; în imaginea de mai jos: carcasa abandonată a unei locomotive de pe "linia moartă"

Ultimii trei ani au reprezentat în istoria Europei nu doar o luptă cu greutăţile schimbării, cu tranziţia chinuitoare spre o societate democratică, obişnuită cu savoarea şi riscurile libertăţii, dar şi o perioadă fertilă marilor descoperiri istorice.

Iată, o altă pagină din istoria teribilului Gulag siberian, care vine să ne aducă noi date despre coşmarul căruia i-am supravieţuit în mod miraculos, adunând, generaţie după generaţie, victime ce s-au grefat în tăcere în conştiinţele noastre educate în spiritul muteniei salvatoare. Fotograful polonez Tomasz Kizny a surprins pe pelicula de celuloid rosturile "drumului de fier" comandat de Stalin în plină stepă siberiană. Un proiect demenţial, niciodată realizat, dar care a cauzat moartea a mii de deţinuţi politici.

Într-o singură zi "tătucul" s-a decis. În uriaşa stepă siberiană, aproape de cercul polar, trebuia să înceapă construcţia căii ferate care să lege satul Salekhard de Igarka.

La ce urma să servească? La nimic, dar dacă Stalin aşa hotărâse...

În ianuarie 1949, în timpul unei şedinţe, s-a discutat proiectul care a primit numărul 501-503. Pentru mai multă eficacitate, munca a început la ambele capete. Din toate colţurile gulagului mii de deţinuţi au fost aduşi ca să întărească echipele de lucru. Cărau piatră, traverse, împin-

În cimintirul d la Igarka, lituanienii au venit să exhumeze morţii aprţinînd familiilor sau prietenilor apropiaţi, pentru a-i duce în patrie. Imaginile de jos surprind imagini din timpul iernii, cînd deţinuţii erau obligaţi să lucreze la o temperatură de -50°C. Datorită alternanţei dintre ger şi dezgheţ, din Artica siberiană, liniile au căpătat forme neobişnuite, au crăpat traversele, au distrus podurile

GULAG

geau cu propriile lor braţe locomotivele şi vagoanele care nu vor umbla, de fapt, niciodată pe şine. "Stalinka" va rămâne o linie moartă, o linie fantomă, din care s-au realizat doar 700 de kilometri, adică mai puţin de jumătate.

Tot coşmarul acestei construcţii a început într-o grabă indescriptibilă. În acele geruri ucigaşe munca oamenilor era distrusă iremediabil de la o zi la alta de natura impasibilă. Întreg ţinutul era răvăşit de furia neputincioasă a muncii în zadar; se tăiau drumuri, se dărâmau poduri; miliarde de ruble irosite şi mii de vieţi pierdute în pustiul îngheţat. Numai dispariţia lui Stalin, în 1953, a împiedicat continuarea chinurilor.

În locurile unde s-a petrecut această nebunească aventură, în afara trenurilor mâncate de rugină, îngropate între ierburi, în taberele de muncă s-au conservat, uluitor de bine, urmele vieţii cotidiene din anii '50: ziare vechi, gamele, resturi de haine - mărturii de trai omenesc. Deasupra tuturor, sloganurile pictate pe pereţi de adminsitraţia penitenciarului: "Munca în URSS este o faptă de glorie şi onoare, de abnegaţie şi eroism", "Trăiască patria noastră, URSS!"

Doar cuvintele bombastice au rămas să păzească ruinarea ireversibilă a relicvelor unui trecut întunecat. Restul sunt amintirile fiecărui supraviețuitor care şi să vrea nu se poate despărţi de ele nici măcar în somn.

Elena GUGU

Sfârşitul RĂZBOIULUI RECE 2

ÎN ministerul de externe se credea că, prin raportul NSR-3, Scowcroft urmărea să reducă influenţa acestuia asupra politicii externe a lui Bush şi să o consolideze pe cea a Consiliului Naţional de Securitate. Rozanne Ridgway era convinsă că raportul privind noua politică externă era un motiv de discreditare a foştilor titulari - preşedintele Ronald Reagan şi ministrul de externe George Shultz.

În opinia lui Baker, fostul ministru de externe Schultz a fost în ultimul an un partener de negocieri mult prea concesiv. Cei din echipa lui Bush obişnuiau să declare ziariştilor - fireşte, păstrându-şi anonimatul - că Schultz a fost cel mai prost ministru de externe după Edward Stattinius.

Ministrul sovietic de externe, Eduard Şevardnadze, era foarte îngrijorat de această campanie de discreditare. Avea impresia că împreună cu Schultz s-au pus bazele unor raporturi noi între SUA şi Uniunea Sovietică. De altfel, s-au vizitat şi în particular şi îşi cunoşteau chiar şi nepoţii. Şevardnadze presimţea că în spatele campaniei anti-Schultz se afla noul ministru de externe. La rândul său, Valentin Falin, şeful Secţiei Internaţionale a PCUS, îl avertizase că Bush şi Baker "subestimează succesele obţinute în relaţiile sovieto-americane". Gorbaciov şi Şevardnadze au considerat verificarea politicii americane faţă de Moscova drept o pauză. Această pauză şi campania împotriva lui Schultz îi făcea să creadă că cei mai buni ani în raporturile bilaterale au luat sfârşit. Şevardnadze le-a cerut colaboratorilor săi să întocmească un dosar despre Baker. Rezultatele au fost pozitive: disciplinat, precaut şi eficient în activitate. Gândeşte "pragmatic" şi nu ca un "anticomunist notoriu". Totuşi, Şevardnadze nu a fost entuziasmat de raport. Îi mărturisea lui Gorbaciov că Baker îi dă impresia unui "om extrem de calculat", de care este foarte greu să te apropii. Falin era şi mai sceptic. Americanii, susţinea el, ar putea folosi pauza drept un pretext pentru a distruge ceea ce au clădit Schultz şi Şevardnadze. Pauza înseamnă, conform tuturor probabilităţilor, intenţia Washingtonului de a profita de situaţia complicată şi de a obţine foloase la orice nivel în raporturile bilaterale.

Adjunctul lui Şevardnadze, Aleksandr Besmertnâh, susţinea, dimpotrivă, că pauza nu înseamnă pentru sovietici a distruge totul. Nu este decât un indiciu "al noului caracter, mai matur şi mai civilizat, al relaţiilor bilaterale". Există toate prezumţiile ca întâlnirea la nivel înalt Bush-Gorbaciov să fie un succes. "Daţi-le timp", a susţinut Besmertnâh.

Nu numai Gorbaciov şi Şevardnadze erau nerăbdători în ceea ce priveşte poziţia Washingtonului. În februarie, când Baker a întreprins prima sa călătorie în Europa, în calitate de ministru de externe, premierul britanic Margaret Thatcher era foarte neliniştită de "climatul de slăbiciune ce domneşte la Washington, şi sunt sigură că şi Gorbaciov este de aceeaşi părere", susţinea ea. Baker a solicitat aliaţilor europeni înţelegere faţă de poziţia americană ezitantă: miza este mult prea mare, problemele prea complicate, nu putem risca un eşec, mărturisea Baker omologului său britanic, Geoffrey Howe. De altfel, dispunem de timp. "Dacă transformările din Uniunea Sovietică sunt atât de importante pe cât susţineţi, ele nu se vor încheia marţea viitoare", replica Baker.

La începutul lunii martie, Baker a venit la Viena, unde urma să aibă prima întâlnire cu Şevardnadze. În capitala austriacă erau adunate 35 de delegaţii cu scopul de a discuta reducerea armamentului convenţional în Europa. Şevardnadze a propus că NATO şi Pactul de la Varşovia să stabilească aceeaşi limită superioară pentru înarmare şi să-şi reducă trupele cu 25 la sută. El a mai adăugat că modernizarea rachetelor americane cu rază scurtă de acţiune din Europa occidentală va distruge legăturile fine ale încrederii, care a luat naştere pe continent. Baker a rămas reţinut faţă de aceste propuneri.

Întors la Moscova, Şevardnadze i-a relatat lui Gorbaciov despre întâlnirea cu Baker: nu a putut stabili o legatură personală, dar crede că se va putea înţelege cu el.

Atitudinea favorabilă a lui Şevardnadze era contrazisă, însă, de durii din conducerea sovietică. Chiar în prezenţa ministrului de externe, şeful KGB, Vladimir Kriucikov, şi ministrul apărării, Dmitri Iazov, au declarat că Şevardnadze a devenit apologetul şef al americanilor şi profită de raporturile sale cu preşedintele sovietic pentru a

ignora recomandările partidului, ale poliţiei secrete şi ale militarilor.

Revenit la Washington de la Viena, Baker l-a avertizat pe preşedinte că nu mai au timp de pierdut. Dacă SUA mai dau multă vreme impresia că rămân surde, le va fi din ce în ce mai greu să păstreze raporturile cu Occidentul. Sovieticii trebuie puţin încurajaţi, după aceea pot fi negociate, în continuare toate problemele care privesc interesele Occidentului. Gorbaciov va saluta, cu certitudine, toate propunerile şi iniţiativele noastre, deoarece "este foarte grăbit", opina Baker în convorbirea cu Bush.

Marţi, 14 martie 1989, pe masa lui Bush se afla raportul cerut asupra noilor direcţii de bază ale politicii externe şi de securitate ale SUA. Ca şi Franklin D. Roosevelt şi Ronald Reagan, nici Bush nu era un cititor pasionat, ci prefera să se informeze din convorbirile cu colaboratorii săi. În plus, acest raport era şi foarte lung şi scris cu o maşină cu caractere mici.

Ideea de bază conţinută în raport era că SUA vor trebui să facă totul pentru ca transformările din Uniunea Sovietică să devină ireversibile. Concomitent, însă, trebuie avut în vedera că nu poate fi vorba de o schimbare radicală a cursului politicii externe americane. Preşedintele nu trebuie să uite că Moscova tinde, în continuare, să fie o superputere competitivă, iar dorinţa lui Gorbaciov de reducere a confruntării este o sabie cu două tăişuri, avertiza raportul.

Politica americană trebuie să urmărească "nu sprijinirea lui Gorbaciov, ci a sovieticilor, care trebuie constrânşi să adopte direcţia dorită de noi", recomanda directiva.

Bush şi Baker au fost dezamăgiţi de raport. De aceea, Baker a decis să readucă în actualitate vechea propunere a lui Kissinger privind o nouă înţelegere sovieto-americană în ceea ce priveşte Europa răsăriteană. Marţi, 28 martie 1989, cotidianul "New York Times" scria, pe prima pagină, că ministrul de externe are în vedere planul lui Kissinger - cu anumite limite. Pe coridoarele ministerului american de externe foştii adversari ai lui Kissinger şi noii duşmani ai planului vorbeau de o "Yalta II".

Comparaţia a devenit un verdict de rău augur, deoarece în 1945 Franklin D. Roosevelt, Winston Churchill şi Stalin au luat decizii, care, practic, au însemnat importante concesii făcute Moscovei. În Vest, noţiunea Yalta a însemnat de fapt acceptarea tacită a înrobirii Europei răsăritene de către Stalin.

Indignaţi, după articolul apărut în "New York Times", miniştrii europeni de externe au cerut Washingtonului o luare clară de poziţie.

Totuşi, pentru cei de la Kremlin politica lui Bush era contradictorie şi fără con-

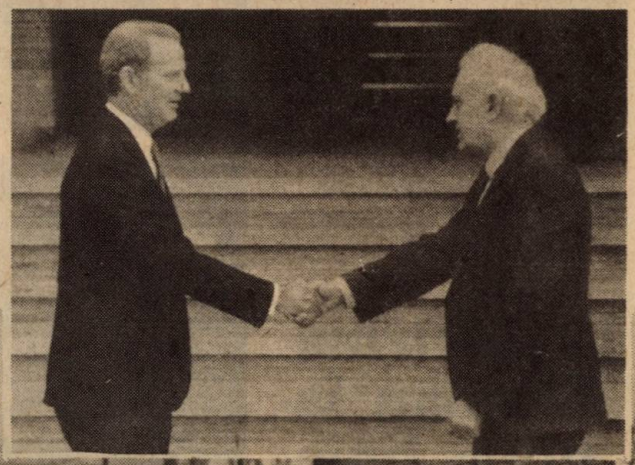

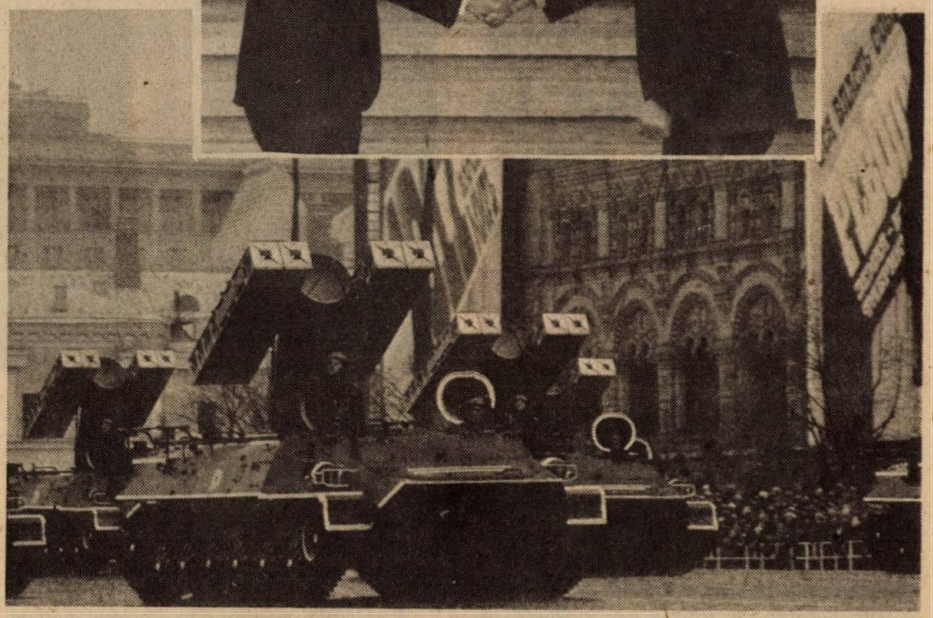

tururi clare, chiar dacă Dick Cheney, ministrul american al apărării, declarase ziariştilor că este convins de dorinţa de reformă a lui Gorbaciov. De altfel, Pentagonul a lansat ştirea că sovieticii trimit bombardiere cu rază lungă de acţiune în Libia exact înaintea vizitei la Londra a lui Mihail Gorbaciov. Preşedintele sovietic îi declara premierului britanic că omologul său american a devenit o "piedică" în calea raporturilor bilaterale şi că situaţia este insuportabilă. Thatcher l-a sfătuit pe Gorbaciov să aibă răbdare. Imediat după aceea i-a comunicat lui Bush că Gorbaciov este pe drept cuvânt îngrijorat şi nemulţumit. Politica americană faţă de Moscova se lasă prea mult aşteptată.

La câteva zile după aceea, Gorbaciov anunţa oprirea fabricării uraniului înnobilat pentru armele nucleare şi închiderea a două fabrici de plutoniu. Întrebat de ziarişti în legătură cu aceasta, Bush a replicat iritat: "Vom răspunde când vom dori noi şi când vom fi elaborat conceptul potrivit căruia să acţionăm".

În realitate, Bush era foarte îngrijorat de presiunea opiniei publice. În aceeaşi zi, pe 9 aprilie 1989, trupele sovietice au intrat pe străzile oraşului Tbilisi, capitala Gruziei, şi au împrăştiat, cu forţa, 10 000 de naţionalişti gruzini. Acţiunea s-a soldat cu circa 20 de morţi şi peste 200 de răniţi.

LUMEA

Sfârşitul RĂZBOIULUI RECE

Tulburări la Tbilisi în aprilie 1989

Fidel Castro şi Mihail Gorbaciov în 1989

De la doctrina Truman la noua linie a lui Bush

CER DESCHIS

Miercuri, 10 mai 1989, la Moscova avea loc întâlnirea dintre Baker şi Şevardnadze, la casa de oaspeţi a ministerului sovietic de externe. Cei doi miniştri de externe aveau foarte puţine asemănări din punct de vedere temperamental. În anii '60 şi '70 Baker a fost avocat în dreptul corporaţiilor la Houston, în timp ce Şevardnadze a deţinut funcţia de ministru al poliţiei la Tblisi, capitala Gruziei. Tatăl lui Baker a făcut parte din protipendada Houstonului, tatăl lui Şevardnadze a scăpat cu greu de ucigaşii lui Stalin. Baker, concret şi la obiect, cu nonşalanţa unui avocat american, care depăşeşte constrângerile impuse de istorie sau de tradiţie.

Cercurile negre din jurul ochilor lui Şevardnadze trădează melancolie. Colaboratorii săi apropiaţi au fost mereu impresionaţi cât de afectat era de evenimentele tulburi din capitala gruzină. Ceea ce aveau comun cei doi oameni de stat era politeţea şi sensibilitatea extremă faţă de ceea ce scria presa despre ei, dar şi o abilitate deosebită pentru tehnica negocierilor. Ambii erau prieteni vechi cu şefii lor. Iată de ce, în convorbirile confidenţiale, Baker şi Şevardnadze au putut ignora capetele pătrate din propria ţară şi au putut să-şi apropie punctele de vedere.

Familia Şevardnadze i-a invitat la ei acasă pe James şi Susan Baker, într-o locuinţă putând fi considerată elegantă pentru Moscova. S-a servit un meniu tipic gruzin: friptură de miel cu legume, vin şi vodcă din Gruzia.

În ziua următoare, Gorbaciov l-a primit pe Baker la Kremlin. După convorbiri între patru ochi, timp de o oră, au fost invitaţi şi membrii celor două delegaţii. Când i-a fost prezentat Robert Gates, de la Consiliul Naţional pentru Securitate, Gorbaciov a menţionat: "Am auzit că la Casa Albă există un grup de lucru separat, care are misiunea de discreditare a lui Gorbaciov şi mi s-a spus că dvs, dle Gates, aveţi această sarcină". Apoi, către Baker: "Poate Gates va deveni şomer, dacă noi vom soluţiona problemele noastre".

După întrevederea de la Kremlin, Şevardnadze a comunicat, la o conferinţă de presă, liniile directoare ale noii poziţii sovietice. Baker a fost furios. În avion, la întoarcere, s-a plâns mai întâi că a fost "tras pe sfoară". După aceea s-a recules şi a informat presa.

Ulterior, avea să constate că a fost o greşeală să informeze ziariştii. Sperase că misiunea sa la Moscova va reprezenta un succes; zadarnic - după avansarea propunerilor sovietice de dezarmare, presa americană a vorbit de "opacitatea" faţă de "flexibilitatea" sovieticilor. Dar câtă lume ştia că a reduce cu 500 rachetele cu rază scurtă de acţiune era, în fond, o operaţiune fără importanţă, deoarece circa 95 la sută din arme rămâneau intacte?

(va urma)

Traducere şi adaptare
Magda CADIA

Lumea în dialog

Criza din Algeria

Sorin Chiriţoiu, Brăila. Situaţia tensionată din Algeria continuă, confruntările căpătând forme din cele mai diverse.

La un an după asasinarea, la 20 iunie 1992, a preşedintelui Mohammed Boudiaf, Algeria este confruntată cu o criză profundă, apărută după anularea primelor alegeri legislative pluraliste desfăşurate la 26 decembrie 1991, când primul tur de scrutin fusese câştigat de Frontul Islamic al Salvării (FIS - dizolvat). Zguduită de primul asasinat al unui preşedinte al republicii de la

independenţa din 1962, după întreruperea alegerilor legislative şi îngheţarea procesului democratic, Algeria trăieşte într-un climat de violenţă, care s-a soldat cu aproape 1 500 de morţi în 18 luni, între care şase intelectuali de renume şi peste 600 de membri ai forţelor de ordine. Mohammed Boudiaf, militant naţionalist, a devenit, după asasinarea sa, un reper politic pentru autorităţi şi majoritatea opozanţilor algerieni îl consideraau, în pofida vârstei sale (73 de ani), un "om nou", care nu exercitase nici o funcţie politică de la plecarea sa în exil, în Maroc, în 1963. El fusese chemat să îl înlocuiască pe preşedintele demisionar Chadli Benjedid şi să dea astfel o legitimitate istorică noii echipe aflate la putere.

Ancheta privind asasinarea preşedintelui Boudiaf a condus la concluzia că a fost un "act izolat", comis de un "iluminat" cu înclinaţii islamiste, sublocotenetul Lembarak Boumaarafi, membru al Gărzii prezidenţiale. Oficial inculpat de judecătorul de instrucţie de la Alger, el se află în închisoarea Serkadji din Alger, în aşteptarea începerii procesului său. Mulţi alţi membri ai Gărzii prezidenţiale, între care doi ofiţeri, au fost însă puşi în libertate după mai multe luni de detenţie preventivă. Văduva lui Boudiaf, Fatiha Boudiaf, contestă însă teza "actului izolat". Fără a-i numi pe inspiratori, ea susţine că va continua să insiste pe lângă autorităţi şi justiţie pentru a "obţine întregul adevăr" asupra crimei comise împotriva soţului ei. Cu prilejul primei comemorări a morţii sale, ea urmează să anunţe crearea unei "Fundaţii Boudiaf".

Ali Kafi, succesorul său în fruntea Înaltului Comitet de Stat (preşedinţie colegială formată din cinci membri), urmează să organizeze, în luna iulie, o "reuniune naţională" între autorităţi, mai multe partide şi asociaţii civile, pentru a fixa modalităţile unei perioade de tranziţie de doi până la trei ani înainte de revenirea la alegeri naţionale, în 1996. Kafi, ca şi predecesorul său, a făcut din "eradicarea terorismului integrist musulman" o axă prioritară a strategiei sale de ieşire din criză.

(În imagine: Demonstraţie, la Alger, împotriva violenţei)

Hiperinflaţie în Ucraina

Petre Carafobie, Constanţa. Inflaţia este un fenomen comun tuturor ţărilor din est, bineînţeles în proporţii diferite. Printre noile state lovite de acest flagel se află şi Ucraina, unde se poate vorbi, de fapt, de o hiperinflaţie: 3 000 la sută în anul trecut şi continuă să crească. Este penurie de alimente, chiar şi acum în timpul verii. Reformele nu au început cu adevărat. Guvernul este blocat şi nimeni nu pare dispus sau capabil să ia hotărârile necesare.

Aprecierile de mai sus, consemnate de ziarul "International Herald Tribune", prezintă, în continuare, o serie de date semnificative. Populaţia de 55 milioane a Ucrainei include 11,5 milioane de ruşi. Sunt trei mari biserici, cu numeroase dispute. Există mari divergenţe între regiunea de vest, care este deosebit de şovină, şi restul ţării.

Crimeea constituie o problemă serioasă. Leonid Kravciuk, este un vechi comunist reconvertit prin folosirea naţionalismului drept bază, încercând "să fie Saul care s-a transformat în Paul", după cum se exprima un lider al opoziţiei. Dar s-ar putea ca moderaţii să nu-l conteste, deoarece se tem că ar deschide calea vreunui fanatic extremist.

Există argumente solide pentru independenţa Ucrainei, dar este de înţeles disperarea ruşilor în legătură cu pierderea a ceea ce multă vreme au considerat-o ca fiind o parte integrantă.

La Kiev tonul este ridicat. Înalţi oratori la forumul economic mondial de la Kiev au afirmat, fără excepţie, că Ucraina nu a fost decât o colonie condusă în întregime de la Moscova. Într-adevăr, lipsa unei administraţii locale eficiente este un handicap. Stalin a obţinut un loc pentru Ucraina la Naţiunile Unite sub pretextul că este suverană. De curând după ce independenţa a fost realmente proclamată, numărul ţărilor ce au recunoscut-o a fost mai mare decât numărul funcţionarilor ce lucrau la Ministerul de Externe.

Acum, Ucraina a semnat un acord cu Iranul pentru livrări de petrol şi construirea unei conducte, în încercarea de a pune capăt dependenţei energetice de Rusia. Este un proiect pe termen lung extrem de costisitor.

Cooperarea şi comerţul între Ucraina şi Rusia sunt esenţiale pentru redresarea ambelor ţări. Escaladarea rivalităţii poate duce la dezastru într-o regiune mult mai vastă.

Toma Ghera, sat Nicoliuţ, Caraş Severin; Ioan Hedeş, Budeşti, Bistriţa Năsăud; Vlaschi Anton, Sânnicolaul Mare, Timiş; prof. Neag Gheroghe, Orlat, Jud. Sibiu; Emil Blazi, Sânnicolaul Mare, Timiş; Alexandru Măluţan, Beclean, jud. Bistriţa Năsăud; Ioan Jirkovaky, Jimbolia, jud. Timiş; Ovidiu Gheţău, Bârlad; Dia Panaitescu, Timişoara; Petru Sandu, Rărăşeni, jud. Suceava; Adrian Dovleag, com. Helegiu, jud. Bacău. Am expediat pe adresa dumneavoastră numerele din revista "Lumea" pe care ni le-aţi solicitat. În cea mai mare măsură, neprimirea unor numere se datorează defecţiunilor în difuzarea publicaţiei. Vom încerca, şi pe viitor, să răspundem, în măsura posibilităţilor, la rezolvarea problemelor semnalate. Pentru orice neregulă în ce priveşte contactarea de abonamente, vă rugăm a vă adresa organelor locale de difuzare şi, în caz de nerezolvare, să ne sesizaţi, pentru a ne adresa şi noi organelor competente. Vă mulţumim tuturor pentru dragostea şi fidelitatea manifestată faţă de revistă. Sperăm ca legăturile dintre revista noastră şi cititori să se strângă tot mai mult. Vom încerca să răspundem, în funcţie de posibilităţi, oricăror solicitări din partea dumneavoastră.

BANK COOP
BANCA DE CREDIT COOPERATIST S.A., BUCUREŞTI SECTOR 3; STRADA ION GHICA NR. 13, C.P. 6418, TEL.: 6143900, 6140075, 6140076, TELEX 11202, FAX: 3120037.
BANKCOOP
SIGURANŢĂ, RAPIDITATE, LOIALITATE
SOCIETATE COMERCIALĂ BANCARĂ PE ACŢIUNI, CU CAPITAL PRIVAT
★
OFERĂ ÎNTREAGA GAMĂ A SERVICIILOR BANCARE
★
SE ADRESEAZĂ ÎN PRINCIPAL ÎNTREPRINZĂTORILOR MICI ŞI MIJLOCII CARE DESFĂŞOARĂ ACTIVITĂŢI PRODUCTIVE
★
137 UNITĂŢI BANCARE PROPRII, JUDICIOS DISTRIBUITE ÎN ŢARĂ
Lei 100

LUMEA

Nr. 31 / 5-11 august 1993

Corupția - arestări și sinucideri * Palmaresul averilor regale * Un Pacepa polonez * Președintele Iliescu în America Latină * Drama bosniacă * Inflația - o obsesie * Între napalm și intrigă... * Sfârșitul războiului rece

Orientul Apropiat
Ramura de măslin în suferință

MUZEUL PRESEI SEVER BOCU
JIMBOLIA
NR. D. 555

Lumea în top

Italia. Democrația creștină - o pasăre Phoenix

Democraţia creştină italiană şi-a anunţat propriul sfârşit pentru a renaşte, într-o formaţiune nouă şi sub o altă denumire, Partidul Popular. Secretarul partidului, Mino Martinazzoli, a propus schimbarea denumirii Democraţiei Creştine - DC, cel mai mare partid italian, aflat la putere de 50 de ani - în Partidul Popular. Această propunere a fost aprobată de cei aproape 500 de delegaţi participanţi la Adunarea Constituantă, care a durat patru zile.

Decizia luată cu acest prilej marchează sfârşitul a jumătate de secol de istorie italiană. Zdruncinată de scandaluri de corupţie, uzată de aproape 50 de ani de putere neîntreruptă, DC şi-a văzut electoratul "topindu-se" mai ales după ultimele alegeri legislative (29,7 la sută în aprilie 1992). O altă scădere a fost marcată şi de obţinerea a numai 13 municipalităţi din cele 145 la ultimele alegeri municipale parţiale din iunie.

Aproape toţi vechii lideri ai DC, în frunte cu Giulio Andreotti, nu au participat la lucrările Adunării, fiind implicaţi în anchete pentru corupţie sau colaborare cu mafia.

"Reţeta" lui M. Martinazzoli, un jurist auster din Bergamo, de a "reânnoi fără a renega" mizează pe schimbarea denumirii, care reprezintă o întoarcere la origini şi la creştinismul social: Partidul Popular fusese fondat în 1919 de un preot sicilian, Don Sturzo, care a fost apoi obligat să ia calea exilului, de regimul fascist în 1924. Partidul a renăscut sub denumirea de Democraţia Creştină, după sfârşitul războiului, sub conducerea lui Alcide De Gasperi, părinte al reconstrucţiei italiene. Făcând bilanţul, M. Martinazzoli nu a ezitat să denunţe greşelile partidului, proclamându-i totdată şi meritele istorice: opţiunea pentru Ocident, pentru democraţie şi libertate şi mai ales pentru dezvoltarea economică după război. Viitorul noului partid pare dificil. Declanşarea anchetelor (151 de parlamentari aflaţi sub urmărire, din care 74 democrat-creştini) a accelerat ascensiunea tumultuoasă a forţelor noi, precum Liga Lombardă - născută din revolta împotriva partidelor - şi a consolidat fostul partid comunist, care şi-a schimbat denumirea acum doi ani, după căderea Zidului de la Berlin, pentru a deveni Partidul Democratic al Stângii (PDS), mai puţin compromis în scandaluri.

Grecia. Proteste împotriva privatizării

• "*Ministerul Vânzărilor Naţionale*"

Săptămâna trecută, în Grecia, un val de mişcări de protest împotriva privatizării, a creat serioase dificultăţi în sectoarele transporturilor şi prestărilor de servicii. La Atena, transportul urban a fost oprit, funcţionarea băncilor, oficiilor poştale şi altor servicii a suferit disfuncţionalităţi, circulaţia trenurilor a fost perturbată şi în numeroase zone ale oraşului a fost întreruptă livrarea de energie electrică.

Peste 2 000 de muncitori au străbătut străzile Atenei scandând lozinci antiguvernamentale. "Sunteţi hoţi, şi nu guvernanţi!", strigau greviştii nemulţumiţi de acţiunile cabinetului elen menite să privatizeze cele mai importante întreprinderi din sfera utilitară. Printre altele, manifestanţii au înlocuit sigla Ministerului Economiei Naţionale cu o alta asemănătoare, purtând inscripţia: Ministerul Vânzărilor Naţionale.

Grevele, organizate la apelul lansat de Conferinţa Generală a Muncitorilor Greci, cel mai mare sindicat din ţară, reprezintă o formă de protest împotriva privatizării companiilor de telefoane şi electricitate, a unor rafinării şi a unui număr de hoteluri aflate în prezent în proprietatea statului.

Unele din proiectele de privatizare propuse de cabinetul elen au fost criticate chiar şi de o parte a membrilor partidului de guvernământ, Partidul Noii Democraţii (PND).

Săptămâna trecută, parlamentul a hotărât, prin vot, să permită Corporaţiei Publice de Electricitate să producă în sistem privat. Hotărârea a fost însă adoptată numai după ce ministrul economiei naţionale, Stepanos Manos, a amendat proiectul de lege şi a dat asigurări, deputaţilor conservatori, garantând că preţul energiei electrice nu va fi modificat.

Guvernul s-a angajat faţă de deputaţii din PND ca privatizarea întreprinderilor din sectorul utilitar să se realizeze numai în baza unei legi separate. Astfel, după toate probabilităţile, în luna august va fi prezentat parlamentului un proiect de lege asupra privatizării, în proporţie de 49 la sută, a Companiei de Telefoane (OTE) din proprietatea statului. Cabinetul intenţionează să vândă 35 la sută din acţiunile companiei unui investitor strategic, ce ar urma să asigure şi conducerea acestei firme profitabile, dar ineficiente.

Africa de Sud. Prima Constituție... antiapartheid

Proiectul primei Constituţii sud-africane, după abolirea apartheidului, a fost prezentat la 26 iulie părţilor angajate în negocierile pentru democraţie, provocând imediat o reacţie de protest din partea conservatorilor. "Aceasta este o reţetă pentru război civil, deteriorarea în continuare a situaţiei economice şi o nouă spirală a violenţei şi crimelor, care va duce ţara la ruină", a afirmat liderul Partidului Conservator (PC), Ferdi Hartzenberg, într-o declaraţie făcută după prezentarea proiectului.

Prezentând documentul menit a pune capăt celor 350 de ani de dominaţie albă şi a realiza tranziţia la guvernarea majoritară neagră, un comitet de experţi a apreciat că în faţa consiliului de negociere se află decizii grele. Comitetul a caracterizat documentul drept "o schiţă a ceea ce avem de gând şi nu un proiect final", arătând totodată că cel care trebuie să le spună experţilor dacă sunt pe calea cea bună este consiliul de negociere.

Părţile angajate în negocierile multipartite de la World Trade Center, de lângă Johannesburg, au început dezbaterea proiectului. Observatorii politici au apreciat însă că este puţin probabil ca grupurile conservatoare negre şi albe, care deja boicotează convorbirile, să accepte proiectul de Constituţie.

Este aproape o certitudine că Partidul Libertăţii Inkatha şi Partidul Conservator - unul dintre aliaţii Inkathei în Grupul Sud-Africanilor Implicaţi (COSAG), conservator - îşi vor continua acţiunea de boicotare a convorbirilor pe care o duc de trei săptămâni. Se aşteaptă, de asemenea, ca alianţa COSAG - care mai cuprinde micul partid al albilor, Afrikaner Volksunie (Uniunea Poporului Afrikaaner), precum şi teritoriile autonome ale negrilor Kwazulu, Ciskei şi Bophuthatswana - să respingă Constituţia.

Principalele puncte ale acestui proiect sunt:

- Drepturi de cetăţenie (urmează să fie formulate în detaliu).
- O Adunare Naţională compusă din 400 de membri aleşi prin reprezentare proporţională.
- Un Senat ce va cuprinde zece membri din fiecare legislatură regională.
- Definirea regiunilor şi legislaturilor regionale, precum şi a drepturilor şi îndatoririlor lor. O comisie asupra guvernării regionale urmează să fie numită de preşedintele statului, în termen de 30 de zile, de la intrarea în vigoare a Constituţiei provizorii.
- Adunarea Naţională şi Senatul vor forma în sesiunea comună un Organism de Elaborare a Constituţiei (OEC). Acesta va adopta textul noii Constituţii cu o majoritate de două treimi într-un interval de doi ani, cât va dura mandatul parlamentului, textul urmând a fi supus unui referendum. Pentru a fi aprobat vor fi necesare 60 la sută din voturi.
- Crearea unui Tribunal Constituţional şi continuarea fiinţării tribunalelor actuale.
- Înfiinţarea unei instituţii Ombudsman şi a unei comisii pentru drepturile omului.
- OEC îşi va desfăşura activitatea în baza principiilor constituţionale stabilite de comun acord de actuali negociatori pentru democraţie.

Rusia. Un nou partid pentru Elţin?

• *Acuzaţii de corupţie*

Ghennadi Burbulis, fost vicepremier al Federaţiei Ruse, apoi secretar de stat pe lângă preşedintele Rusiei, actualmente preşedinte al Centrului umanitar şi politic internaţional "Strategia", intenţionează să participe în continuare la viaţa politică a ţării, în special să contribuie la crearea unui partid care să-i unească pe adepţii preşedintelui.

Unul dintre cei mai apropiaţi consilieri ai preşedintelui rus, G. Burbulis, oarecum "intrat în umbră" după ce a demisionat din funcţiile oficiale, a declarat că raporturile sale cu B. Elţin sunt "relaţii ale unor camarazi de luptă convinşi care au destulă încredere unul în celălalt pentru a nu se îneca reciproc în discuţii de prisos".

Făcând o apreciere a situaţiei actuale din ţară, G. Burbulis a declarat categoric că nu este de acord cu cei ce o consideră "fără ieşire sub aspect politic", dar, în acelaşi timp, caracterul luptei politice îmbracă forme tot mai dure şi intransigente, iar pericolul pe care îl prezintă opoziţia nu trebuie subestimat. Politologul rus a exemplificat cele afirmate prin ultima hotărâre a Sovietului Suprem în problema bugetului, ea constituind "o piedică în calea programului de privatizare", rezoluţia parlamentarilor cu privire la Sevastopol, intenţia vădită a opoziţiei de acaparare a mijloacelor de informare în masă etc. El nu intenţionează să părăsească scena politică şi îşi propune "să contribuie în măsură maximă la crearea şi afirmarea unei elite politice noi", considerând că "lucrul cel mai important din punctul de vedere al perspectivei democratice în Rusia", îl constituie făurirea unui partid nou - al partizanilor reformelor, al susţinerii preşedintelui şi a guvernului -, care să fie alcătuit dintr-o anumită parte a societăţii ce nu intră deocamdată în nici un fel de organizaţii politice. Acest partid poate deveni însă eficient numai dacă va fi creat pe baza structurilor locale, şi nu de la centru. "Prognoza mea este că un nou partid politic va fi creat neapărat în toamnă şi mă voi strădui să fiu util în realizarea acestei necesităţi"- a declarat el, exprimându-şi regretul că nu toţi tovarăşii săi "înţeleg o atare nevoie socială".

*

Parlamentul rus şi-a dat acordul pentru deschiderea unei anchete judiciare menite să stabilească adevărul în legătură cu o serie de acuzaţii grave aduse unora dintre cei mai importanţi aliaţi politici ai preşedintelui Boris Elţin.

Principala personalitate vizată de anchetă este Vladimir Şumeiko, prim viceprim-ministru al Rusiei, acuzat de delapidarea unor fonduri ale statului.

Şumeiko a respins acuzaţiile care i se aduc, iar secretarul său de presă a comparat gestul actualului parlament cu epurările ordonate de Stalin, în anii '30, ale căror victime au fost disidenţii şi inamicii politici ai dictatorului.

Procurorul general al Rusiei, Valentin Stepankov, a solicitat avizul parlamentului pentru a iniţia o anchetă, declarând că Şumeiko este bănuit de a fi transferat ilegal milioane de dolari în contul unei firme străine. Cererea procurorului general a fost aprobată cu 158 de voturi pentru şi numai 10 împotrivă.

Într-o adresă scrisă, procurorul general aminteşte parlamentului rus că Şumeiko este bănuit de transferarea sumei de 14,5 milioane dolari în contul unei firme elveţiene, de la care urma să se achiziţioneze hrană pentru nou-născuţi. Faptele s-au produs în 1991, când actualul viceprim-ministru deţinea funcţia de preşedinte al parlamentului. Contractul de import de alimente nu a mai fost onorat, iar firma elveţiană ar fi folosit în interes propriu fondurile virate de ruşi, susţin acuzatorii lui Şumeiko.

O altă acuzaţie formulată la adresa lui Şumeiko se referă la transferarea unui număr de apartamente, aflate în proprietatea unei companii de stat ruse din Monaco, către o firmă străină nenominalizată. Transferul, efectuat în cadrul unei joint- venture, a fost înregistrat în 1992, pe când Şumeiko era vice prim-ministru.

Rubrică realizată de Mirela IAMANDI

TELEFAX

★ TELEFAX ★

● **In Delta Dunării se intră numai cu autorizaţie**. Conducerea rezervaţiei biosferei "Delta Dunării" a hotărât ca accesul în Deltă să fie permis numai pe baza unei autorizaţii emise de un serviciu special, care este gratuită. Actul are rol statistic şi pentru prevenirea infracţiunilor ecologice. Turiştilor le sunt indicate zonele protejate, parcurile naturale unde au şi unde nu au voie să pătrundă, decât pe baza unei autorizaţii speciale. De altfel, toţi cei care anul acesta au fost prezenţi în Deltă vorbesc despre o agravare acută a condiţiilor de mediu, dar mai ales a condiţiilor de viaţă. Apa a devenit un lux dorit de toţi localnicii, pe care şi-o procură numai de pe vapoarele care aduc vizitatori. Altfel, se pare că din plictiseală şi disperare, oamenii au găsit cu cale sa-şi omoare timpul făcând copii. Dragostea este un paleatiav izbutit al tuturor greutăţilor.

●**Dacă americanii întârzie, ruşii sunt mereu prezenţi.**

La Suceava un grup de raketi ex-sovietici, continuându-şi acţiunile piraterești, în zona serpentinelor de pe muntele Mestecăniş au baricadat un autocar cu turişti ucraineeni i-au "vămuit" pe pasageri de câte 20 de dolari sau 3000 lei de persoană. Turiştii au ezitat să sesizeze organele de poliţie după ce au fost ameninţaţi cu moartea, dar au făcut-o numai când s-au văzut în apropierea graniţei. Tâlharii au fost daţi în urmărire. Cel mai bine ar fi de dat în urmărire autocarele. Tâlharii vin ei singuri.

●**Şlagărul verii - pedeapsa cu moartea.** "Asociaţia pentru drepturile omului, comitetul Helsinki a urmărit cu îngrijorare campania privind reîntroducerea pedepsei capitale.APADOR protestează împotriva acestei campanii, amintind că: abrogarea pedepsei cu moartea este o opţiune morală fundamentală care a învins în majoritatea ţărilor civilizate; conform unor studii efectuate pe durata a zeci de ani s-a stabilit că existenţa unei astfel de pedepse are o influenţă nesemnificativă asupra ratei criminalităţii. Într-o societate autoritară ori cu o democraţie instabilă, pedeapsa cu moartea este folosită ca mijloc de intimidare sau de eliminare a adversarilor politici." Această declaraţie a fost semnată de Consiliul de conducere al APADOR. Dincolo de aceste considerente juridico-psihologice sau politice, nici unui creştin nu-i este permis să ia viaţa altui creştin. Fiecare plăteşte pentru răul comis în planul transcendenţei şi nici măcar nu trebuie să fie conştient de el. Plata există. Altfel s-ar crea un cerc vicios al vinelor infinite.

●**Traian Băsescu declară:**"Forum Maritime si Titco sunt firme mici, agresive, care îşi fac afacerile. Nu sunt de condamnat. De condamnat suntem noi, victimele lor.Pentru incompetenţă sau corupţie. În momentul de faţă guvernul şi conducerea Ministerului transporturilor încearcă disperate să ascundă ceea ce este de ascuns, faptul că nici una din părţi nu a făcut oficial nici un studiu de fezabilitate, cu toate că sunt convins că micul armator grec deţinea totuşi informaţiile cele mai importante, cele mai intime asupra Petromin. Începând din iunie "Petromin" lucrează pe profit. El reprezintă o garanţie pentru creditele externe de care are nevoie şi pe care le-a obţinut ca o companie multinaţională. Nu are deci nevoie de un intermediar cum este Katounis, un necunoscut pe piaţă".

La rândul său, guvernul român a remis un comunicat de presă Agenţiei Rompress în care se arată că: "În urma analizei făcute, având în vedere valoarea patrimonială a flotei Petromin, implicaţiile sociale şi economice pe care le are în societatea noastră, guvernul consideră necesar să precizeze că flota angajată prin contractele anterioare trebuie readusă în administrarea S.C. Petromin, că este necesar să fie stabilite măsuri imediate pentru ameliorarea situaţiei economice şi financiare a societăţii, instituirea unei gestiuni moderne şi eficiente pe ansamblul activităţilor şi pe fiecare navă în parte. În acest scop guvernul consideră necesar:1. să se renegocieze unele clauze ale contractului în scopul finalizării acestuia între cele două părţi...2. guvernul se arată favorabil propunerii CIMS Petromin de a se încheia un contract de management, potrivit reglementărilor internaţionale în acest domeniu, pe timp limitat, cu societatea Forum Maritime, cu care acesta a fost, în cele din urmă de acord..." Din păcate până la epilogul acestei afaceri multe valuri se vor mai sparge în nisipul fierbinte iar ce e val, ca valul trece...

●**Minerii sunt în grevă. Vine toamna. Vin minerii?** La guvern au avut loc săptămâna trecută importante negocieri între reprezentanţii guvernului şi ai marilor confederaţii sindicale, în timpul cărora s-au discutat două subiecte importante: stadiul realizării prevederilor protocolului semnat la 6 mai a.c. de partea guvernamentală şi liderii celor şase mari confederaţii sindicale şi principiile care ar uma să fie aplicate la noua indexare a veniturilor populaţiei, începând cu trimestrul III. Cei mai furioşi sunt însă minerii, care deja au intrat succesiv în grevă. Oricum, liderul lor, haiducul Cosma, a cam plecat cum a venit şi s-ar putea ca el să fie victima inflexibilităţii guvernului. În caz contrar, ar fi bine să mergem de-acum să-i aşteptăm la Băneasa. Cu pâine şi sare, evident.

● **Secretarul general executiv al Uniunii Latine, Philippe Rosillon**, reîntors la Bucureşti după o scurtă vizită în Republica Moldova, a prezentat ziariştilor câteva din acţiunile Uniunii, ce vor avea loc în România. Dintre acestea, dl Rosillon a amintit organizarea unui mare festival de poezie neolatină, în primăvară, pe malul mării, elaborarea unor dicţionare terminologice bilingve, începerea unei colaborări cu Televiziunea Română pentru deprinderea prin jocuri, concursuri a limbilor latine, editarea unei antologii de poeţi neolatini, organizarea în premieră, în şcoli, a unui concurs naţional de limba şi civilizaţia latină, crearea unei bănci de date care să fie pusă în legătură cu bănci similare din alte ţări de limbi romanice.

● **Referindu-se la vizita la Chişinău**, Philippe Rosillon a considerat întâlnirile avute cu preşedintele Snegur şi miniştrii educaţiei, culturii, afacerilor externe, turismului drept "fructuoase". Se preconizează, pentru viitor, constituirea, şi la Chişinău, a unui centru de cercetare terminologică, precum şi organizarea la Paris, a unei expoziţii de icoane moldoveneşti. De asemenea, s-a stabilit participarea poeţilor moldoveni la Festivalul de poezie neolatină din primăvară, unde vor lua parte nume mari de sorginte latină ale poeziei mondiale. Uniunea Latină este o organizaţie interguvernamentală care reuneşte 29 de state cu limbă oficială naţională romanică. Limbile oficiale ale Uniunii sunt franceza, italiana, portugheza, româna şi spaniola. Este unica organizaţie internaţională în care româna are acest statut. Uniunea Latină îşi propune să apere şi să răspândească, prin programe, cadre permanente, limbile şi culturile romanice. Preşedinte al Congresului Uniunii Latine este, din decembrie 1992, Dan Hăulică, ambasadorul României la UNESCO, şi vicepreşedinte al acestui înalt for de cultură.

Elena GUGU

TELEFAX ★ TELEFAX ★

Nr. 31 (1550)
5 - 11 august 1993
I.S.S.N.
1220-4366

LUMEA

2	**LUMEA ÎN TOP**	**Mirela Iamandi**
4	**TELEFAX**	
5	**EDITORIAL**. Coşmarul inflaţiei	**Crăciun Ionescu**
6	Turneul sud-american al preşedintelui Ion Iliescu	**Elena Gugu**
7	**INTERVIU**. Economia socială de piaţă - sinteza dintre socialism şi capitalism. Convorbire cu dl Jean Marie Vanderlerenberghe, membru al Parlamentului European	**Paul Cornel Chitic**
8	**DOSAR**. Orientul Apropiat. Ramura de măslin în suferinţă	**Crăciun Ionescu**
	LUMEA ÎN EVENIMENTE	
11	Chişinău. Dl Snegur aderă...	**Elena Gugu**
12	Paris. Apropieri periculoase	**Jérôme Cathala**
12	Londra. O victorie fără lauri	**Mirela Iamandi**
13	Singapore. Un forum de securitate pentru Asia - Pacific	**Al. Tudor**
14	Saraievo. Ce pot aduce negocierile de pace?	**Dana Popescu**
18	Lima. Bilanţ prezidenţial controversat	**Al. Tudor**
15	**LA EST DE VEST**. Între napalm şi intrigă...	**Radu Budeanu**
16	1000+1	**Victor Dârdâiac**
19	**PLANETA TRANZIŢIEI**. Ratificare contra cai-putere	**Radu Budeanu**
20	**SPECIAL**. Corupţia.Arestări şi sinucideri	**Ileana Preda**
22	Palmaresul averilor regale	**Traducere şi adaptare Laura Cora Ciobanu**
25	**SPECTACOLUL CULTURII**. Violonistul Şerban Lupu revine pe curând!	**Claudia Duminică**
26	**SPIONAJ**. Un Pacepa polonez	**Ion Stoica**
28	**SERIAL**. Sfârşitul războiului rece (III)	**Traducere şi adaptare Magda Cadia**
31	**LUMEA ÎN DIALOG**	

Revistă editată de
IANUS INF s.r.l. şi EDITURA LUMEA s.a.

Director: Marian Oprea
Director adj.: Sterica Florea
Director artistic: Victor Ciobanu
Secretar coordonator de redacţie: Radu Dobre

COLECTIV REDACŢIONAL:
▪Redactori:
Mirela Iamandi, Odette Hanganu, Elena Gugu
▪Secretariat tehnic:
Delia Fus, Simina Tomoila, Dan Constantinescu
▪Corectură:
Mariana Paraschiv, Lucia Popa, Cristina Dârdâiac
▪Fotoreporter:
Cristian Tănase
▪Administraţie publicaţie:
Victor Dârdâiac, Mircea Erusencu

Redacţia şi administraţia:
Bucureşti, Anghel Saligny nr. 2, sector 5, cod poştal 70623 şi Piaţa Presei Libere nr. 1, sector 1, C.P. 29-33.
Telefon: 615.45.71
Fax: 312.48.93

Tehnoredactare computerizată
Ianus S.R.L.
Lucian Lupu, Adrian Mitu, Dan Nedea

TIPOGRAFIA ROMÂNIA AZI S.A.

editorial

Coşmarul inflaţiei

La Belgrad, unde săptămâna trecută au fost puse în circulaţie bancnote de 50 milioane de dinari, preţul unei pâini ajunge la 3 milioane. În Polonia, o pâine costă câteva mii de zloţi, o cameră la un hotel de lux peste două milioane pe noapte, adică mult mai mult decât salariul lunar al unui muncitor. Dolarul care se schimba la Moscova, cu câţiva ani în urmă, pentru 80 de copeici, valorează acum, la oficial, o mie de ruble şi se prognozează că va ajunge, până la sfârşitul anului, spre trei mii. După cum se vede din exemplele de mai sus, la care ar putea fi aliniate, într-o măsură mai mică sau mai mare, şi alte ţări din zonă, inclusiv a noastră, coşmarul inflaţiei s-a instalat temeinic în fosta lume socialistă acoperind cu nori negri cerul nemiloasei perioade de tranziţie prin care trece aceasta.

Desigur, inflaţia nu este un fenomen specific unei anumite zone geografice, conturat doar într-un moment istoric bine determinat. Inflaţia bântuie de mult şi pe la uşile caselor mai bogate chiar dacă n-are nici pe departe aceeaşi intensitate. Însăşi moneda-rege, dolarul, şi-a pierdut o bună parte din valoarea anterioară, ca să nu mai vorbim de lira sterlină devenită un fel de cenuşăreasă comparativ cu vechea sa măreţie. Chiar dacă puterea de cumpărare a monedelor din ţările cu economie stabilă cunoaşte o curbă descendentă, raportul preţuri-salarii nu împietează însă asupra nivelului de trai, indexările acoperind în mod regulat diferenţele create. Retribuţia minimă lunară în Italia depăşeşte un milion de lire autohtone dar valoarea ei la schimb se urcă la circa o mie de dolari. Ceea ce, la drept vorbind, nu este tocmai o bagatelă!

Cauzele inflaţiei apăsătoare din ţările foste socialiste sunt multiple: instabilitatea politică, pierderea pieţelor externe tradiţionale, reducerea catastrofală a producţiei care nu poate face faţă unei concurenţe mult superioare calitativ şi bine organizate, mersul de melc al reformei încă departe de a-i fi definite în mod concret, direcţiile, incompetenţele crase, corupţia pe scară largă, evaziunea fiscală etc., etc.

In acest context al hiatusului tranziţiei, ţara noastră nu este nici ea lipsă la apel. Preţurile cresc haotic, valoarea leului scade fără încetare, salariile se măresc continuu la presiunea sindicatelor, fără o acoperire reală în producţie, tendinţele inflaţioniste în flux apar tot mai vizibile. Nota de plată se achită de largi categorii ale populaţiei ajunse la limita sau sub limita sărăciei, în timp ce bişniţarii de toate mărimile, practicând o evaziune fiscală incontrolabilă, înfloresc zi de zi.

Există oare premise pentru stoparea inflaţiei? Dacă pornim de la constatarea că datoria externă a României este cea mai redusă comparativ cu toate celelalte ţări din Europa răsăriteană, la fel ca şi rata şomajului, că dispunem de resurse naturale bogate, de o mână de lucru calificată şi, în parte, de unităţi industriale destul de moderne, răspunsul nu poate fi decât pozitiv. Totul depinde de voinţa naţională de a urni lucrurile din loc, de a da cale liberă iniţiativei şi organizării exemplare, de a impune respectarea legilor ţării, inclusiv în economie, de a elimina mentalităţile învechite privind valoarea umană, şi nu în ultimă instanţă de a trece la treabă, cu mic şi mare, fără a aştepta să ne pice din cer vreo pară mălăiaţă!

Crăciun IONESCU

PUNTEA LATINĂ

TURNEUL SUD-AMERICAN AL PREȘEDINTELUI ION ILIESCU

Președintele României, dl Ion Iliescu, a început, pe 26 iulie, un turneu în America Latină. Așa cum s-a anunțat, în itinerarul turneului său au fost cuprinse: Argentina, Uruguay, Chile și Columbia.

La plecarea, de pe aeroportul Otopeni, purtătorul de cuvânt al președintelui, dl Traian Chebeleu, a pus în evidență, pentru ziariști, scopurile generale ale acestei vizite: "Acest turneu are în primul rând un scop politic, de a-i întâlni pe președinții statelor, pe membrii guvernelor, pe președinții parlamentelor și alte personalități politice, precum și oameni de afaceri. Privim această vizită ca un prilej de a promova România pe piețele sud-americane și de a face un schimb de experiență și de informații economice".

Domnul Iliescu se află, pentru a treia oară, pe tărâm sud-american, după vizita în Brazilia, Mexic, Costa Rica și Venezuela, fapt ce relevă atenția deosebită acordată de conducerea de la București relațiilor cu țările latino- americane, pornind de la premisa filiației comune și a similitudinilor politice și economice din istoria contemporană a țărilor noastre. Țările Americii Latine traversează și ele o perioadă dificilă de tranziție, după eliminarea unor succesive dictaturi de dreapta. România, asemenea, redescoperă calea democratică după cinci decenii de totalitarism comunist.

Împărtășind din experiențele comune, se pot găsi soluții pozitive comune la probleme comune.

Componenta latină a destinului și istoriei noastre se dovedește a fi din ce în ce mai pregnant, o punte solidă către lume, mai ales către acele zone cu care împărtășim o aceeași zestre spirituală. De altfel, România aparține organizației interguvernamentale "Uniunea Latină", în cadrul căreia româna este una din limbile oficiale.

În afara acestui element peren transpare, din direcțiile de acțiune ale președinției și guvernului României, voința de a găsi oriunde pe glob parteneri care "să vorbească aceeași limbă", adică, dincolo de formulele protocolare obișnuite, găsirea unor înțelesuri mai profunde provenind dintr-un destin istoric marcat de evoluții similare.

La Buenos Aires, președintele Iliescu s-a întâlnit cu președintele Argentinei Carlos Saul Henem, cel care a reușit, după alegerea sa, să scoată Argentina din marasmul politic și economic în care se afla. Principala preocupare a dlui Carlos Saul Henem a fost aceea de a îndrepta neîntârziat, cu sacrificiile și riscurile deja cunoscute, țara sa spre o economie capitalistă eficientă, care să confere treptat stabilitate Argentinei în plan politic și social. Aflată departe de "dezlănțuita" Europă, de la celălalt pol de "butoiul cu pulbere" din Balcani, România, prin reprezentanții săi, este ambasadorul cel mai îndreptățit al bătrânului continent de a prezenta în context global punctul său de vedere constructiv față de problemele acute ce ne înconjoară.

Ambii președinți au relevat că această vizită se poate constitui ca un semnal politic al demarării unor relații consistente și concrete pe multiple planuri - economic, comercial, cultural etc. S-a exprimat interesul pentru stabilirea unor legături de transport naval între gurile Dunării și Estuarul Rio de la Plata. Alte domenii de preocupare sunt reprezentate de industria constructoare de mașini și industria aviatică. Tocmai în ideea concretizării în timp a celor stabilite prin discuții s-a deschis și o Cameră de comerț argentiniano-română, la Buenos Aires.

În același sens, cu accent pe latura pragmatică a întâlnirilor, s-a desfășurat și vizita din Uruguay, al cărui punct central l-au constituit întâlnirile cu președintele Uruguayului, Alberto La Caye. Discuțiile s-au finalizat cu semnarea unor documente oficiale bilaterale, care să extindă cadrul juridic de colaborare, și cu stabilirea unor contracte între firme românești constructoare de mașini și firme uruguayene, interesate de producția noastră autohtonă.

Vizita președintelui Iliescu în America de Sud va continua cu Chile și Columbia, dar, până la acest moment, se poate spune - din declarațiile oficiale exprimate - că suma întrevederilor avute în Argentina și Uruguay a fost fructuoasă și benefică, atât pentru România și gazdele ei vremelnice, cât și pentru ansamblul relațiilor internaționale.

Elena GUGU

"Economia socială de piaţă - sinteza dintre socialism şi capitalism"

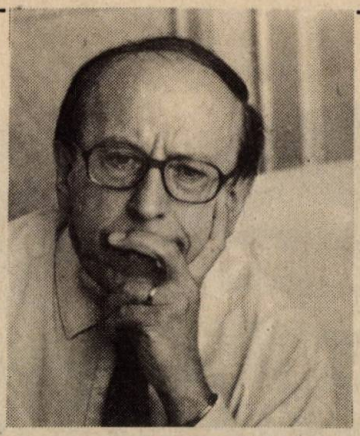

Convorbire cu dl Jean Marie Vanderlerenberghe membru al Parlamentului European

• Care este scopul vizitei la Bucureşti a Delegaţiei Parlamentului European?

— Delegaţia i-a întâlnit pe omologii săi parlamentari din România, pe responsabilii Guvernului şi un număr de asociaţii şi comitete ce au reprezentat societatea civilă din această ţară. Delegaţia parlamentului este compusă din reprezentanţi creştin-democraţi, socialişti şi "verzi". Concluzia noastră e nuanţată. Suntem total conştienţi de importanţa pentru dezvoltarea României, a acestui acord de asociere. Noi dorim cu ardoare ca acest acord să fie încheiat şi să poată fi ratificat de către Parlament. Noi trebuie să fim favorabili acestui acord, dar făcând încă alte câteva recomandări. Eu cred că procesul de democratizare este deja angajat, dar n-a ajuns încă la dimensiunea sa firească. Cu sentimentul că nu vor fi opoziţii faţă de acest acord, care nu poate decât să favorizeze dezvoltarea democraţiei şi economiei româneşti, trebuie luate măsuri ca trecerea spre o economie socială de piaţă să fie realmente respectată.

• Ce înseamnă pentru dv "economia socială de piaţă"?

— Economia socială de piaţă este sinteza între socialism şi capitalism: justiţia socială şi eficacitatea liberalismului. Stânga nu mai are proiecte, azi. Proiectul său era socialismul. Socialismul este mort şi locul său este în cimitirul ideilor moarte. Cei de stânga încearcă să reînvie o altă formă de socialism, dar acest cuvânt este mort. Se zice că vor câştiga cei ce vor apăra justiţia socială şi eficacitatea economică. Cei care apără acest cuplu de principii sunt creştin-democraţii, care sunt, astăzi, la putere în Europa.

• Care este viitorul creştin-democraţiei în Europa, azi? (este vorba de viitorul istoric şi apoi de viitorul teoretic al acestei doctrine).

— Democraţia creştină este sinteza între eficacitatea economică proprie capitalismului şi justiţia socială care este chiar la baza idealului creştin. Economiile occidentale de azi sunt fondate pe aceste principii. Cultura europeană - fie catolică, protestantă, ortodoxă - este în întregime creştină. Această cultură a fost uneori deturnată de umanismul socialist dar care era un umanism creştin ce nu-şi ştia numele. Socialismul fiind mort, rămâne umanismul. Şi este de datoria creştinismului de a-i impune acestui umanism referinţele sale. Gândesc că umanismul creştin este idealul din care trebuie să se inspire societăţile occidentale şi societăţile europene de azi.

• Dacă este posibil, dezvăluiţi, vă rog, cum funcţionează lobby-ul Creştin Democrat în Parlamentul European.

— Nu există un lobby creştin-democrat. Este o prezenţă foarte puternică, pentru că noi suntem la putere în Marea Britanie, Franţa, Benelux, Italia, Germania.

În Parlamentul European socialiştii au o majoritate pentru că ei i-au recuperat pe foştii comunişti italieni, dar gândim să-i depăşim numeric anul viitor când vor avea loc alegeri. Creştin-democraţii vor putea să impulsioneze foarte puternic politica Comunităţii Europene... La nivelul idealului construcţiei europene, partidele creştin-democrate şi cele socialiste se vor reuni. Căci este ambiţia celor două forţe de a construi o Europă democratică. Şi acest acord de fond este, iniţial, rezultatul creştin-democraţiei. Să nu se uite că părinţii Europei, ai Comunităţii Europene erau creştin-democraţi: Robert Schumann în Franţa; Adenauer, în Germania, Debersperi în Italia. Creştin-democraţii vor da întâlnire Acordului European, dar şi celorlalte ţări. Şi, pentru a da un mai mare conţinut politic, spun că Europa nu va fi doar o Mare Piaţă, ci şi o mare uniune, o mare fraternitate politică.

• Şi totuşi există o intenţie neliniştitoare: aceea de a împărţi Europa în trei zone: occidentală, centrală şi de est. Ce spuneţi de asta?

— Comunitatea trebuie să se lărgească. Asta gândesc eu. Progresiv. Putând exista subcomunităţi de cooperare regională. Pentru ce, acestea? Eu cred că ţările din fostul bloc comunist au un handicap economic. Ele au un Produs Intern Brut mai slab decât media europeană. Acest handicap este la mare dimensiune ţinând seama că ţările din fostul bloc nu sunt de mărimea Luxemburgului...

Remediul acestui handicap este constituirea unor reţele regionale de cooperare care permit construirea de pieţe mult mai importante pe care un investitor occidental poate încerca investiţii ţinând seama de talia acestor pieţe. Având în vedere nivelul scăzut al standardului de viaţă, poate că dimensiunile pieţelor regionale pot fi mai atractive.

• Ar fi vorba de o Europă cu trei viteze?

— Nu, ci de un proces de integrare pentru care trebuie timp. Nu putem integra brutal ţările fostului Est comunist pentru că aţi deveni un concurent brutal pe pieţe; pentru că voi aţi acoperi o mică parte din această piaţă şi aţi face să cadă preţurile; şi cum veniturile individuale din aceste ţări din est sunt foarte slabe - salariile sunt foarte mici - aţi face să cadă preţul de referinţă pe pieţele din vest. Şi astfel aţi pune la pământ sistemul social de la noi care protejează muncitorii făcând să le crească salariul.

Trebuie găsit un echilibru. Trebuie să intraţi progresiv făcând mai întâi să crească nivelul vostru de protecţie socială prin crearea unei pieţe mai importante, care să permită investitorului să investească în economia dumneavoastră. Or, România este în centrul unei Mari Pieţe Economice Regionale.

Dacă luaţi în consideraţie dimensiunea ţărilor din jur şi a celor mai îndepărtate, Grecia şi Turcia, aţi putea fi interesanţi pentru investitorii occidentali. Cred într-adevăr într-o posibilă organizare, în mai multe cercuri concentrice, a pieţei şi gândesc la o cât mai strânsă asociere politică. Economia este un lucru, Politica este un alt lucru, dar amândouă trebuie să funcţioneze în mod armonios. Este dificil de găsit soluţiile cele mai bune. Dar când trebuie găsite, ele sunt găsite.

Interviu realizat de Paul Cornel CHITIC

ORIENTUL APROPIAT

• Bombardamentele din sudul Libanului periclitează procesul de pace arabo-israelian • Sute de morţi şi de răniţi • Un sfert de milion de oameni iau drumul exodului • Secretarul de stat american îşi întrerupe turneul din Asia pentru a se deplasa în zona conflictuală • Va reuşi oare Washingtonul să risipească norii războiului?

Crăciun IONESCU

RAMURA DE MĂSLIN ÎN SUFERINŢĂ

O nouă explozie de violenţă

După zece runde de convorbiri desfăşurate pe parcursul a 21 de luni, procesul de pace din Orientul Apropiat, ajuns la un punct oarecum încurajator, a fost blocat atât de rachetele aer- sol şi de tirul tunurilor cu tragere lungă israeliene, cât şi de salvele "Katiuşelor" fundamentaliştilor islamici din sudul Libanului.

Începând din 25 iulie, forţele armate israeliene au dezlănţuit un bombardament continuu, de pe uscat, din aer şi de pe mare, împotriva a zeci de localităţi din "Ţara Cedrilor" provocând, în decurs de patru zile, moartea a 60 de persoane şi rănirea a 220, în majoritatea lor covârşitoare din rândurile populaţiei civile. Numai într-un răstimp de trei ore, tunurile de 155 şi 175 mm israeliene, cu bătaie de până la 40 km, au tras împotriva teritoriului libanez peste 600 de obuze. Concomitent, nave de război arborând pavilionul cu steaua lui David au deschis focul din apropierea coastei, în vreme ce avioane de luptă atacau cu rachete diverse aşezări libaneze şi tabere de refugiaţi palestinieni, situate la o distanţă apreciabilă de frontiera dintre cele două ţări, inclusiv în periferiile capitalei Beirut şi ale Saidei (anticul Sidon), al treilea oraş ca mărime din ţară. Peste un sfert de milion de locuitori din sudul Libanului, avertizaţi prin manifeste şi radio de israelieni, doar cu câteva ore înainte de dezlănţuirea infernului împotriva aşezărilor lor, au apucat, precipitat, să se salveze pe drumul exodului, repetându-se calvarul pe care populaţia din această regiune îl trăieşte cu intermitenţă de peste două decenii.

La rândul lor, locuitorii nordului Israelului au fost nevoiţi să-şi petreacă nopţile

în adăposturi subterane datorită salvelor de răspuns ale artileriei cu reacţie aparţinând miliţiilor fundamentaliştilor şiiţi din sudul Libanului, faimoasele "Katiuşa" cu tuburi multiple. Şi aici s-au înregistrat morţi şi răniţi, dar în proporţii infinit mai reduse.

Noua explozie de violenţă din Orientul Apropiat a fost provocată de uciderea, în aşa numita "centură de securitate" din zona Libanului, a şapte militari israelieni, guvernul de la Ierusalim călăuzindu-se, ca de obicei, după "legea talionului" şi trecând la represalii pe scară largă care, din păcate, au lovit fără discernământ, atât în vinovaţi dar mai cu seamă în nevinovaţi.

De la Fatahland la Hezbollahland

Sudul Libanului, cu preţioasele sale vestigii antice de la Tyr şi Sidon sau cu ruinele castelelor cruciate de la ţărmul mediteranean şi din zona muntoasă a regiunii, cu livezile sale de citrice de pe litoral şi plantaţiile de măslini de pe coline, unde locuitorii muncesc din greu pentru a-şi câştiga traiul destul de modest, a cunoscut în ultimul sfert de veac repetate explozii ale violenţei, aripa neagră a morţii şi calvarul exodului completând, în mod nefericit, peisajul.

Cu ani în urmă, presa internaţională numea regiunea de la graniţa libano-israeliană Fatahland, după numele principalei organizaţii a rezistenţei palestiniene care controla militar aproape întreaga porţiune frontalieră. Aici, în sudul Libanului, îşi găsiseră adăpost, după crearea statului Israel, în 1948, peste o sută de mii de refugiaţi palestinieni, ieşiţi ulterior de sub controlul autorităţilor de la Beirut. Ei se bucurau de sprijinul populaţiei locale, formată în marea ei majoritate din musulmani şiiţi (cu excepţia unor enclave creştine din imediata vecinătate a frontierei), oameni săraci şi necăjiţi pe care suferinţa refugiaţilor palestinieni nu putea să-i lase insensibili. Cu trecerea timpului, în special după războiul arabo-israelian din 1967, noi valuri de refugiaţi palestinieni au fost primite în Liban, numărul lor ajungând la circa 400 000, răspândiţi în diverse regiuni din această ţară şi influenţând prin prezenţa lor politico-militară desfăşurarea ulterioară a conflictului intern, transformat într-un sângeros război civil ce a durat 16 ani (1975-1991).

Prezenţa palestiniană în Liban a constituit motivaţia preferată a numeroase incursiuni israeliene pe teritoriul ţării vecine, începând din anul 1968. Orice atentat palestinian era urmat, în mod obişnuit, de represalii pe teritoriul libanez, aviaţia israeliană bombardând frecvent taberele palestiniene din sudul şi nordul ţării şi

Principalele personaje ale procesului de pace din zonă: Preşedintele Siriei, Hafez Al-Assad, premierul israelian, Yitzhak Rabin, primul ministru libanez Hariri şi liderul palestinian Yasser Arafat

chiar din cartierele periferice ale Beirutului. În unele cazuri, represaliile israeliene luau aspectul de invazii militare masive, urmate de ocuparea prelungită a unor porţiuni largi din Liban, aşa cum s-a întâmplat în 1978 şi 1982.

Conform rezoluţiilor 425 şi 426 ale Consiliului de Securitate, care condamnau atacul israelian din martie 1978, în sudul Libanului a fost instalată o "Forţă Interimară a Naţiunilor Unite" (FINUL) cu un efectiv de 6 000 "căşti albastre", menită să aducă liniştea regiunii, al cărei mandat a fost împrospătat din şase în şase luni, până în prezent (ultima decizie de prelungire a mandatului FINUL a fost adoptată de Consiliul de Securitate săptămâna trecută).

Prezenţa "căştilor albastre" din sudul Libanului, soldată pe parcursul a 15 ani cu zeci de morţi din rândurile acestora, n-a reuşit nici să pacifice regiunea, nici să împiedice incursiunile israeliene ce au urmat. Invazia masivă a armatei israeliene din vara anului 1982, în cursul căreia circa jumătate din întregul teritoriu al Libanului, inclusiv capitala Beirut, s-a trezit sub ocupaţie străină, a jucat un rol important pentru destinele sudului Libanului.

"Fatahlandul" a încetat să mai existe şi după retragerea trupelor sale din cea mai mare parte a Libanului, Israelul a păstrat sub controlul său o fâşie de 800 kmp (din suprafaţa totală de 10 400 kmp, a ţării vecine) de-a lungul frontierei, botezând-o "centură de securitate". Ea a fost încredinţată din punct de vedere politico-militar aşa numitei "armate a Libanului de Sud", o trupă mercenară numărând aproximativ 2 000 de militari, echipaţi şi finanţaţi de Israel şi puşi sub comanda unui general libanez în retragere.

Între mercenarii "armatei Libanului de Sud" şi grupările de gherilă ale populaţiei locale s-au înregistrat, pe parcurs, nume-

roase ciocniri sângeroase, în luptă intervenind adeseori, de peste frontieră, şi armata israeliană. După anihilarea rezis-tenţei palestiniene din regiune, locul ei a fost luat treptat de mişcarea fundamentalistă şiită "Hezbollah" devenită, cu sprijin iranian, o forţă de temut prin fanatismul luptătorilor săi. "Fatahlandul" s-a transformat astfel în "Hezbollahland".

Musulmanii şiiţi formează cam o treime din populaţia de trei milioane şi jumătate de locuitori a Libanului, majoritatea lor fiind masaţi în partea de sud a ţării. Conform cutumei politice libaneze, reprezentanţii şiiţilor deţineau o cincime din mandatele parlamentare, inclusiv postul de preşedinte al Adunării Deputaţilor, locul numărul doi în protocolul ierarhiei statale, înaintea primului ministru. Ei vor apărea pe scena politică a Libanului cu formaţiuni politice proprii, la sfârşitul anilor '70, prin două organizaţii distincte: "Amal", de orientare laică şi prosiriană; "Hezbollah" (Partidul lui Dumnezeu), de factură religioasă fundamentalistă, proiraniană, a cărui scop este crearea unui stat libanez guvernat pe principiile stricte ale Islamului.

Hezbollah-ul, deşi prezent mai recent în viaţa politică libaneză, şi-a cucerit rapid o puternică influenţă în rândurile populaţiei şiite. El s-a făcut cunoscut şi pe plan internaţional printr-o serie de atentate sinucigaşe, cum au fost acelea din 1983, de la Beirut, împotriva cazărmilor contingentelor american (241 de morţi) şi francez (59 de morţi) ale Forţei multinaţionale aflate atunci în Liban, a ambasadei SUA (63 de morţi) sau la comandamentul israelian din Tyr (62 de morţi), precum şi reţinerea de ostateci occidentali pe perioade lungi de timp.

Explozia actuală de violenţă din sudul Libanului îl aduce din nou în actualitate, proiectându-l pe ecranul atenţiei mass media internaţionale.

Artileria israeliană cu tragere lungă, în acţiune

Post al ONU, în Libanul de Sud

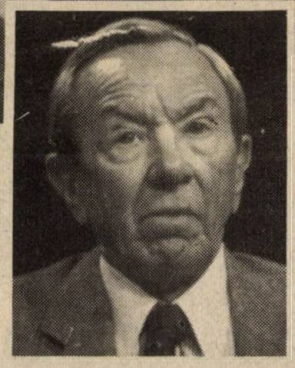

Secretarul de stat american, Warren Christopher, va încerca să repare căruţa păcii...

Clinton laudă Siria şi-l trimite pe Christopher să dreagă căruţa păcii

Extinderea bombardamentelor israeliene, mult dincolo de aşa-numita "centură de securitate" din zona de frontieră, care vizează nu mai puţin de 30 de localităţi libaneze, urmărea, după cum afirmă observatorii politici din zonă, să descurajeze sprijinul acordat Hezbollah-ului de populaţia şiită a regiunii şi, totodată, determinarea autorităţilor de le Beirut de a întreprinde măsuri energice împotriva milităiilor fundamentaliştilor islamici.

Desfăşurarea evenimentelor sângeroase din sudul Libanului a iritat cercurile conducătoare ale multor ţări arabe, acţiunea Israelului fiind condamnată inclusiv de Liga Arabă şi a nemulţumit profund Washingtonul angrenat direct în actualul proces de pace din Orientul Apropiat. Fluturând ramura de măslin, preşedintele american a lăudat Siria, pentru "reţinerea de care a dat dovadă", lăsând astfel să se întrevadă speranţa sa de a angrena Damascul în liniştirea situaţiei. În Liban este cantonat, după cum se ştie, un contingent sirian cu un efectiv de 35 000 de soldaţi. Deşi prezenţa militară siriană dăinuie în această ţară de mulţi ani, contribuind, în cele din urmă, la stingerea războiului civil, soldaţii săi n-au fost amplasaţi niciodată în Libanul de Sud, evitând astfel orice contact de luptă cu israelienii.

Secretarul de stat american, Warren Christopher, care şi-a întrerupt marţea trecută, din cauza situaţiei din sudul Libanului, vizita sa în Asia şi Australia, fiind rechemat pentru consultări la Washington, a început acum un turneu în Orientul Apropiat, de la Cairo la Ierusalim, Damasc şi Amman, într-o încercare de a scoate din impas lucrurile. El a declarat, înainte de plecare, că procesul de pace reprezintă singurul antidot la genul de violenţe care au loc în sudul Libanului şi în Israel, reproşând Hezbollah-ului atitudinea sa net contrară negocierilor arabo-israeliene.

Va reuşi, oare, secretarul de stat american să convingă pe interlocutorii săi din cursul acestui turneu să dreagă împreună căruţa păcii din Orientul Apropiat, împotmolită deocamdată în nisipurile mişcătoare din sudul Libanului? Ultimile veşti din regiune sunt încurajatoare. Guvernul de la Ierusalim a hotărât să sisteze bombardamentele împotriva sudului Libanului, Hezbollahul anunţând, la rândul său, că în acest caz forţele sale armate vor înceta şi ele lansarea de rachete asupra nordului Israelului. Rămâne de văzut cât de trainic se va dovedi "armistiţiul" amintit.

CHIȘINĂU

Dl Snegur aderă...

Nu demult, cu ocazia vizitei la Bucureşti, dl. Mircea Snegur, preşedintele Republicii Moldova, a răspuns bănuielilor ziariştilor despre o răcire a relaţiilor româno-moldovene foarte tranşant: "Nici vorbă de aşa ceva!", continuând astfel:"În curând veţi înştiinţa lumea, prin ziarele şi posturile de radio şi televiziune la care lucraţi, de fapte concrete care au să marcheze această colaborare".

Faptul concret nu a întârziat să apară: cererea expresă a preşedintelui moldav, adresată preşedintelui Parlamentului, Petru Lucinschi, înregistrată în 2 iulie şi anunţată trei săptămâni mai târziu, de a examina şi ratifica, în sesiunea din 3 august, "Acordul de constituire a Comunităţii Statelor Independente" - adică intrarea în Comunitate, subînţelegând o colaborare exclusiv economică a Republicii Moldova, în cadrul acesteia.

Acordul a fost semnat de dl. Snegur pe 21 decembrie 1991, dar de atunci şi până acum el nu a fost înaintat spre ratificare Parlamentului, întârziere grăitoare pentru delicateţea subiectului.

Domnia sa a îndrăznit acum să ceară acest lucru, cel puţin dintr-un motiv destul de solid, pentru a-i susţine cauza. Dl Lucinschi, român prin origine, este pe deplin filo-rus prin formaţie. Deci la cârma Forului Legislativ se află o personalitate capabililă să treacă cu succes prin masa deputaţilor acest act care ar readuce Basarabia în rândul ţărilor surori mai mici ale marii Rusii.

Argumentul forte al preşedintelui Snegur este dependenţa vitală a ţării de resursele energetice ruseşti, care pot fi o unealtă de şantaj foarte eficientă împotriva economiei Moldovei şi, mai ales, împotriva populaţiei româneşti de peste Nistru, apăsată de sărăcie, de nesiguranţă, de atâta indecizie şi duplicitate în viaţa politică ce o domină. În prezent, în Moldova preţurile au crescut cu 866,5% faţă de 1992, iar la produsele alimentare de cel puţin 27 de ori.Un kg de unt, de exemplu, costă 5000 de ruble, în timp ce salariul minim este de 7000 de ruble iar 1 dolar costă 1000 de ruble.

De la începutul mandatului său, preşedintele Snegur s-a arătat un susţinător aprig al independenţei şi suveranităţii Moldovei şi, deci, potrivnic întregirii României.Tot ca o consecinţă a împotrivirii a venit şi românofobia cultivată asiduu în Basarabia. Majoritatea oamenilor, care nu şi-au cunoscut niciodată istoria cu adevărat, crede că revenirea în graniţele fireşti ale ţării nu ar însemna altceva decât plasarea într-o margine a ţării, "marginalizarea" şi indiferenţa politică a centrului faţă de această provincie din extremitatea estică. Dar acestea sunt vorbe de stârpit speranţe, pentru că, indiferent de unde ar fi priviţi, de la Moscova sau de la Bucureşti, Basarabia tot într-o margine se află, cu singura diferenţă că, Moscova, în formula CSI, i-ar permite dlui Snegur să păstreze pentru sine puterea politică exclusivă.

Dovadă că este aşa stă atât stadiul, consistenţa şi transparenţa relaţiilor cu Bucureştiul, care "nu dau înainte" deloc, deşi se fac planuri, proiecte, se spun fraze protocolare (în genul celor lăsate la vedere după ultima vizită la Bucureşti), dar şi politica de acasă, unde privatizarea întreprinderilor, liberalizarea preţurilor, împărţirea pământurilor, deci intrarea pe calea reformelor nu se urneşte deloc.

Dar la ce vrea să adere, de fapt, dl Snegur? Comunitatea Statelor Independente a fost creată, în 21 decembrie 1991, la Alma-Ata, după ce la Minsk, în 8 decembrie, Rusia, Ucraina şi Bielorusia au semnat un acord privind constituirea unei comunităţi a republicilor slave, la care, evident, puteau adera benvol şi celelalte republici interesate. Cu ocazia prezenţei sale în Crimeea, dl Snegur, după o intimă chibzuinţă, a semnat actul de constituire, dar cu titlu personal, pentru că domnia sa nu consultase în prealabil Parlamentul, iar conţinutul documentului semnat atunci nu este cunoscut în întregime nici în prezent de parlamentarii moldoveni.

În altă ordine de idei, despre ce aderare poate fi vorba, când componenta militară a CSI s-a dovedit deja neviabilă, o dată ce funcţia de comandant al Forţelor Armate Unite a fost desfiinţată. Fostul comandant, mareşalul Evgheni Şapoşnikov, a şi declarat cu această ocazie:"Cauzele dezintegrării CSI în domeniul militar se găsesc în faptul că mulţi membri ai CSI nu vor să colaboreze pe plan politic." Deci, politic şi militar, CSI are puţini sorţi de supravieţuire. Cum poate avea economic, când deja Rusia a luat o decizie drastică împotriva tuturor statelor care se mai aflau încă în spaţiul rublei - retragerea din circulaţie a bancnotelor emise până în 1992? Cum se va reconstitui sistemul comercial anterior dintre Moldova şi aliatele sale din CSI?

În cele din urmă, este greu de înţeles cum vede dl Snegur supravieţuirea CSI şi, mai ales, a Moldovei în mijlocul ei, când însăşi Rusia este un focar multiplu de conflicte etnice, când disputa cu Ucraina asupra flotei fostei Uniuni nu pare a avea o rezolvare prea uşoară şi nici amiabilă? Cum, când totul în fostul spaţiu sovietic miroase a dezintegrare, într-o căutare febrilă a tuturor după o nouă şi reală identitate geografică, istorică, spirituală şi politică?

Dl Snegur a găsit totuşi cu cale să arate, prudent, că retragerea din CSI este oricând posibilă, dacă lucrurile nu merg bine. Există semne că ele nu vor merge bine înainte de a începe. Atunci, la ce bun acest hazard improvizatoric? Să sperăm că introducerea leului naţional va fi pozitivă ca suport moral-politic şi va provoca un proces de gândire mai profundă la nivel decizional.

Elena GUGU

PARIS

Corespondenţă de la
Jérôme CATHALA

Apropieri periculoase

Este de bonton în Franţa să se vorbească de confuzie în ideile politice. Şi este adevărat că, în ultimii 12 ani, odată cu alegerea, în 1981, a şefului Partidului Socialist, François Mitterrand, ca preşedinte al Republicii Franceze, oamenii politici,ca şi marea majoritate a francezilor, au luat-o razna în raport cu ideologiile.

Dreapta şi stânga guvernează alternativ, fiind confruntate cu aceleaşi realităţi economice şi sociale, cu aceleaşi sfidări. Rezultat: indiferent care tabără învinge în alegeri,Franţa continuă, în linii mari, să trăiască într- un regim social-democrat.

Singurii care se plasează în afara acestui consens sunt, pe de o parte Partidul Comunist, iar la celălalt capăt al eşichierului politic francez, extrema-dreaptă, compusă dintr-o nebuloasă de grupuscule şi dintr-un partid mai structurat, Frontul Naţional al lui Jean-Marie Le Pen.

Până acum, Partidul Comunist şi extrema-dreaptă păreau duşmani înverşunaţi.

Or, iată că unele ziare franceze scot la iveală relaţii ciudate între militanţi comunişti şi militanţi ai extremei dreapta.

Astfel,unul dintre "gânditorii" a ceea ce se numeşte "noua dreaptă", a fost invitat, în mai 1992, să participe la un colocviu cu tema "Deşteptarea spiritului critic", organizat de Institutul de Cercetări Marxiste, iar redactorul şef al săptămânalului comunist "Révolution", în acelaşi timp membru al comitetului central al P.C., a acceptat să publice într-o revistă a acestei faimoase noi drepte. Noua dreaptă care este foarte apropiată de idealurile naziste.

Exemplele franceze de mai sus trebuie legate de ceea ce se întâmplă acum în Rusia (unde membri ai extremei-dreapta au fondat, împreună cu vechi comunişti, o mişcare politică cu nume evocator, Frontul Salvării Naţionale) şi în fosta Iugoslavie (unde aceiaşi oameni politici au trecut de la comunismul cel mai retrograd la naţionalismul cel mai exacerbat, târându-i pe sârbi într-o luptă necruţătoare pentru purificarea etnică, expresie care reaminteşte nebunia hitleristă.

În Franţa, ca şi în restul Europei, criza economică, socială dar mai ales morală n-a încetat să facă ravagii şi începe deja să provoace periculoase apropieri

Actualul premier, Edouard Balladur şi preşedintele François Mitterrand: criza economică, socială şi morală continuă să facă ravagii

LONDRA

O victorie fără lauri

Marea Britanie aprobă Tratatul de la Maastricht

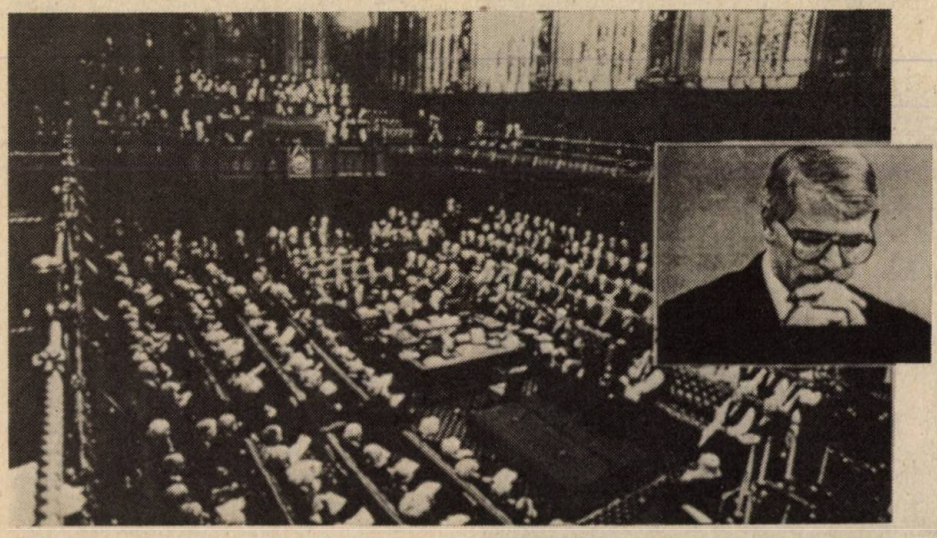

Nu mai este nici o îndoială că visele europene, brodate pe Tratatul de la Maastricht, s-au destrămat, puţin câte puţin, o dată cu respingerea brutală din partea danezilor, cu furtunoasele dezbateri din parlamentul britanic şi cu firava majoritate obţinută în Franţa.

Sigur, mai este loc pentru speranţe, dar ecoul redus al recentei victorii pro-Maastricht din Marea Britanie dovedeşte că entuziasmul pan-european... a cam obosit. Care ar fi însă motivele?

În primul rând economice. Recesiunea afectează de câţiva ani un mare număr de ţări, ratele şomajului au ajuns la cote incredibile, iar ratele de schimb, inclusiv cea a odată puternicului franc francez, sunt atacate pe pieţele valutare. În aceste condiţii este puţin probabil ca preconizata Bancă Centrală Europeană - care ar urma să emită moneda unică - şi să fie inaugurată în 1999. O rată scăzută a inflaţiei, deficite bugetare modeste şi o

monedă stabilă - iată câteva dintre criteriile fixate pentru aderarea la reuniunea monetară.

În al doilea rând o altă aspiraţie a Comunităţii Europene a fost descurajată. Şi anume aceea de a exercita o puternică influenţă politică pe scena mondială, rivalizând, astfel, cu Statele Unite. Care a fost cauza? Refuzul preşedintelui sârb Slobodan Miloşevici de a-l primi pe ministrul de externe belgian Willy Claes, actualul preşedinte al CE, aflat într-o misiune specială pentru a convinge părţile beligerante să revină la masa negocierilor.

Toate aceste cauze, mai mult decât conjuncturale, au împins proiectele europene aproape de zona deziluziei. Cu toate concesiile făcute danezilor (privind politica de apărare, moneda unică, cetăţenia) şi Marii Britanii (posibilitatea de a refuza măsurile Comunităţii referitoare la drepturile muncitorilor), "nu suntem foarte siguri încotro ne îndreptăm şi ce putem face", remarca Finn Laursen, profesor la Institutul European de Administraţie Publică de la Maastricht, Olanda.

Major-Thatcher: 1-0.

19 luni au durat luptele premierului John Major pentru ca Marea Britanie să aprobe Tratatul. În cele din urmă Camera Comunelor a făcut-o la 23 iulie, însă numai sub ameninţarea cu demisia şi alegeri generale anticipate.

Dl Major - aflat în vertiginoasă scădere de popularitate - a investit un imens capital politic în problema Maastrichtului, marşând, în special, pe rolul central ce ar reveni Marii Britanii în cadrul Comunităţii.

Dna Thatcher - exponenta cauzei anti-Maastricht- a propus, în Camera Lorzilor organizarea unui referendum. Ceea ce ar fi însemnat, cu siguranţă, un eşec dezastruos nu numai pentru premier, ci pentru însăşi perespectiva pan-europeană; sondajele de opinie sugerează că majoritatea britanicilor ar respinge Tratatul, dacă ar avea ocazia. În argumentaţia sa, Margaret Thatcher a arătat că, în perioada când a fost prim-ministru, "şi-a ars degetele" crezând în promisiunile făcute de celelalte state ale Comunităţii că nu vor extinde puterile CE asupra parlamentelor naţionale. "Aceasta e ceea ce doriţi?"- a sugerat Lady Thatcher să fie întrebată populaţia.

Dispunând de o majoritate de numai 18 locuri în Camera Comunelor (651), Major s-a temut că partidele de opoziţie ar putea atrage de partea lor sprijinul rebelilor conservatori în această problemă. Fapt care se arăta... foarte posibil. Rezultatul a fost că, în cele din urmă s-a obţinut aprobarea Camerei Comunelor. Fără ca aceasta să însemne şi încheierea ratificării în ultima dintre cele 12 ţări ale Comunităţii. Până când justiţia nu se va pronunţa însă în procesul intentat de lordul Ress Mog - fost redactor şef al unui ziar londonez, care a contestat legalitatea procesului de ratificare - simpatizanţii Maastrichtului nu vor putea respira uşuraţi.

Mirela IAMANDI

SINGAPORE

Un forum de securitate pentru Asia - Pacific

Considerată până nu demult drept o speranţă greu, dacă nu chiar imposibil de realizat, crearea unei zone a securităţii şi stabilităţii în Asia de sud-est a devenit o idee cu şanse concrete de punere în aplicare. Reuniunea ministerială, desfăşurată anul acesta la Singapore, a statelor membre ale ASEAN - Asociaţia Naţiunilor Asiei de sud-est, compusă din Indonezia, Malayezia, Filipine, Singapore, Thailanda şi Brunei - a decis constituirea unui "forum" de consultări pe probleme regionale politice şi de securitate cu aliaţii săi occidentali tradiţionali, dar şi cu participarea Rusiei, Chinei, Vietnamului, Laosului, foştii săi adversari în perioada războiului rece. Iniţiativa este substanţial susţinută de intenţia programatică a Statelor Unite, garante ale stabilităţii regionale, în special prin cele cinci acorduri de apărare bilaterală, de a pune în aplicare în Asia politica "diplomaţiei preventive", unul din punctele cheie ale strategiei pe plan mondial ale Administraţiei Clinton.

Primul ministru al ţării gazdă, Goh Chok Tong, rostind cuvântul de deschidere a lucrărilor reuniunii

După obişnuita întrunire anuală a şefilor diplomaţiilor din cadrul ASEAN, în Singapore a fost organizată o Conferinţă postministerială, care a reunit naţiuni din Asia şi Pacific, dornice să discute aranjamente pe probleme de securitate în perioada de după războiul rece. Niciodată până acum, cele şase state membre ale ASEAN nu s-au aşezat, pe aceste chestiuni la aceeaşi masă de convorbiri cu reprezentanţi din Statele Unite, Japonia, Coreea de Sud, Comunitatea Europeană, Australia, Noua Zeelandă, China, Rusia, Vietnam, Laos şi Papua Noua Guinee. Considerată drept un triumf diplomatic şi una din cele mai importante întruniri pe probleme de securitate de la destrămarea fostei URSS, conferinţa a permis iniţierea de negocieri ample şi aprofundate cu privire la reducerea tensiunilor şi edificarea încrederii în zona Asiei şi Pacificului. "Am discutat o serie de subiecte sensibile, cum sunt proliferarea armelor atomice, interzicerea testelor nucleare, creşterea puterii militare a Chinei, vânzările ilegale de arme de către unele state", a declarat şeful diplomaţiei americane, Waren Christopher. Preşedintele Consiliului ministerial al Comunităţii Europene, ministrul belgian de externe Willy Claes, s-a referit la interesul CE în asigurarea stabilităţii politice a regiunii, în timp ce şeful diplomaţiei nipone, Kabun Muto, a evocat necesitatea reducerii armamentului nuclear şi a riscurilor pe acest plan - aluzie la refuzul Phenianului de a permite inspecţiile AIEA - ca şi importanţa sporirii numărului semnatarilor convenţiei privind eliminarea armelor chimice.

Crearea unei zone de securitate în Asia şi bazinul Pacificului presupune un cod de conduită care să guverneze relaţiile între statele din regiune. Forumul de securitate va încerca, deci, să evite neînţelegerile militare sau izbucnirea unor dispute teritoriale, ca şi să asigure încheierea unui tratat cu privire la crearea unei zone libere de arme nucleare, venind astfel în sprijinul Tratatului internaţional de neproliferare nucleară. Implicarea Rusiei şi Chinei în diplomaţia preventivă şi negocierile regionale vizând stabilitatea apar ca principal obiectiv, ceea ce şi explică numeroasele contacte, în cadrul conferinţei şi pe culoarele ei, ale miniştrilor lor de externe, Andrei Kozîrev şi Qian Qichen, cu omologii lor din celelalte state participante, în primul rând SUA. Reuniunea a prilejuit şi întâlniri în premieră, cum este cea dintre şefii diplomaţiilor de la Washington şi Hanoi, prima după încheierea războiului din Vietnam.

Al. TUDOR

SARAIEVO

Ce pot aduce negocierile de pace?

Răspunsul logic al majorității celor cărora li s-ar pune această întrebare: "Evident, pacea!"

Războiul din Bosnia-Herțegovina, (să nu vorbim despre întreg conflictul iugoslav) durează deja de 15 luni și a făcut mai bine de două sute de mii de victime. Plus răniții, plus refugiații.

Saraievo. Morminte proaspete

Negocierile de pace privind Bosnia-Herțegovina datează cam de un an. Timp în care s-a realizat extrem de puțin. Dar cine este implicat în negocierile internaționale vizând găsirea unei soluții pașnice crizei iugoslave? În primul rând, Organizația Națiunilor Unite și Comunitatea Economică Europeană - prin cei doi mediatori, Thorvald Stoltenberg și sir David Owen, în același timp copreședinți ai Conferinței de la Geneva - și, în ultimul timp, Statele Unite și Rusia - prin Reginald Bartholomew și Vitaly Ciurkin, emisarii președinților celor două țări. Încă de la început, Comunitatea Internațională a dorit implicarea activă - putem spune chiar extrem de activă - în rezolvarea crizei iugoslave. A propus, pe baza datelor istorice, politice, economice, militare deținute sau obținute fel de fel de soluții. A mediat acorduri de încetare a focului, a făcut presiuni, a adoptat sancțiuni (împotriva Serbiei și Muntenegrului), a amenințat cu sancțiunile (Croația). Și toate acestea, fără nici un rezultat palpabil.

La sfârșitul lunii iulie, Owen și Stoltenberg trimit o scrisoare părților în conflict prin care îi invită la Geneva pentru începerea de negocieri, în plen, până la găsirea unei soluții. Confirmă participarea și președinții celor trei state vecine Bosniei-Herțegovina.

Și, iată, cele șase delegații se reunesc în cadrul Conferinței Internaționale de Pace: Alija Izetbegovici - președintele Bosniei-Herțegovina, alături de șapte din cei 10 membri ai președinției colegiale bosniace; Radovan Karadjici - liderul sârbilor bosniaci și Mate Boban - liderul croaților bosniaci; Slobodan Miloșevici - președintele Serbiei; Franjo Tudjman - președintele Croației; și Momir Bulatovici - președintele Muntenegrului.

Reuniunea în plen urma să înceapă vineri 23 iulie. A fost amânată pentru duminică, ca până la urmă să aibă loc marți 27 iulie.

"Cel mai însemnat lucru este că, totuși, ne-am reunit, după mai multe amânări. Sunt acum mult mai optimist decât înainte. Sper că vom rămâne la Geneva până vom stabili un acord care ne este atât de necesar" - declara președintele Muntenegrului la sosirea la Geneva.

Dar până și realizarea reuniunii tuturor părților la "masa verde" a fost un lucru dificil. Izetbegovici condiționa participarea la lucrările Conferinței de oprirea atacurilor asupra capitalei Saraievo și de libera trecere a convoaielor umanitare. Drept pentru care, copreședinții l-au însărcinat pe generalul Jean Cot, comandant FORPRONU, să supravegheze situația din teren, avertizând că îi vor desemna pe aceia care încearcă să saboteze convorbirile de pace. Dar, în ajunul reuniunii de la Geneva, o bază militară din Sarai vo era bombardată. Reprezentanții forței de pace ONU declară că tirurile provin din zone deținute de sârbi. Karadjici dezminte: "este o înscenare pusă la cale de musulmani înaintea conferinței de pace. Armata noastră și reprezentanții FORPRONU fac cercetări. Vom cere o expertiză completă și publicarea rezultatelor acesteia".

"Credem că cele trei părți implicate în conflict au responsabilitatea și obligația ca, împreună, să decidă asupra viitorului țării lor" - spune ministrul belgian de externe, Willy Claes, președintele Consiliului de Miniștri CEE.

Și legăm această declarație de eșecul planului de pace propus de mediatorii internaționali, precum și de cele afirmate de secretarul de stat american, Warren Christopher: "Statele Unite continuă să considere că Bosnia trebuie să existe ca stat. Noi susținem independența și integritatea teritorială a acesteia, dar nu cred că trebuie să intrăm în detalii legate de forma unei posibile înțelegeri, adică dacă va fi vorba de o federație sau o confederație". Referindu-se la actualele negocieri de le Geneva, Christopher precizează: "Nu avem intenția să facem presiuni asupra bosniacilor pentru a accepta o anumită soluție, dar sperăm că această problemă va putea fi rezolvată cu sprijinul Comunității Internaționale".

De la **o soluție** a Comunității Internaționale s-a ajuns acum la **sprijin**. Un eșec sau o notă, în plus, de realism al mediatorilor crizei iugoslave?

Pentru că, văzută din teren, situația pare imposibil de negociat. Fiind pe undeva, prin Munții Bosniei, într-o casă de țară, unde doi bătrânei sunt hotărâți să-și apere pământul cu arma în mână, ascult la radio știrile. Și-mi dau seama ce departe (și bineînțeles, nu numai geografic) este Geneva de satul de munte de lângă Zvornik.

Mă întrebam atunci cât înțelege sau cât îl interesează pe fiecare dintre mediatorii internaționali ai crizei iugoslave psihologia bătrânului de lângă mine. Este evident că el înțelege lupta ca pe o legitimă apărare și nu ca pe un suport al unor interese politice, economice, naționale sau religioase.

Pe vremea când era încă președinte al Iugoslaviei, după o discuție avută la Bruxelles cu deputați ai Parlamentului European, Dobrița Ciosici făcea o analiză a situației din Balcani. "Granițele religiilor civilizațiilor și popoarelor sunt amestecate și această zonă a fost dintotdeauna nevralgică și sensibilă".

La rândul său, șeful Grupului Parlamentar European Democrat-Creștin, Leontin Damance, spunea că situația din regiunea balcanică este foarte dificilă și că pretinde o bună cunoaștere și o abordare complexă a viitorului, întrucât este vorba de o regiune care a avut întotdeauna un rol important în cadrul ansamblului internațional al sferelor de influență.

Dana POPESCU

la EST de VEST

Radu BUDEANU

Între napalm și intrigă...

Între o plimbare pe Calea Victoriei și o metodică hoinăreală prin Piața Amzei prefer, în modul cel mai limpede, varianta a doua. Trăiesc perioada când zarzavaturile îmi spun incomparabil mai mult decât oamenii. Borțoșii cu brățări și paparudele multilateral inelate, străinii precari la ei acasă dar cu o superioritate flegmatică la noi, cerșetorii agresivi și, în general, fauna umană, amărâtă sau ofensatoare, care șerpuiește pe marile artere nu se compară cu onestitatea șăgalnică, multicoloră și exuberantă a legumelor și fructelor. Într-o societate labirintică, rapace și echivocă, produsele țărănești de-abia scoase din grădini au simplitatea solemnă a muncii chibzuite, a ciclului natural al vieții. O vânătă, o legătură de pătrunjel, o roșie sau o piersică te duc cu gândul la vitalitatea echilibrată a pământului, la efortul onest și anonim, mereu același, al țăranului care asudând nu face politică, nu brodează intrigi, nu jignește, nu "manipulează". Singurul element stabil, robust și complet obtuz la compromisuri criminale, rămâne țăranul, prea ocupat cu munca pentru a strica bucățele sau halcane întregi din țară. Hărmălaia rodnică a piețelor, lăsând la o parte mizeria recuzitei, gloatele de paraziți negricioși și mirosul sărăciei urbane, este un semn clar de victorie a ruralului. O victorie incipientă, îngrădită, deșelată și sabotată perfid fie disimulat, fie la vedere. Dar este, oricum, o victorie. Esența ei rămâne munca. Munca asiduă, scutită de noianul de șmecherii și neveli viclene cu care "tranziția" s-a mobilat până peste cap. Cu timpul, la țară se va putea trăi mai prosper și mai demn ca la oraș. Cu timpul, România va realiza - a câta oară? - că totul se naște la sat și că supraviețuirea organică este stăpânită de "ziua lumină", adică ziua închinată unui raport inteligent între omul harnic și pământul neistovit în generozitatea sa. Această dublă geografie a tranziției poate fi privită și micro și macro. Se va dovedi că într-o singură țară și, la nevoie, într-un singur județ, se poate trăi și urât și frumos, și omenește și mișelește. Totul depinde de oameni. Ce fac ei cu ei înșiși, cum muncesc și cât muncesc, cum își privesc avutul sau viitorul lor avut. Din speculă, șterpeleală, din viclenii mai mult sau mai puțin sofisticate, din furatul căciulii și părueli doctrinare nu are ce ieși în afara unei mai amarnice înglodări în mocirla sărăciei și a urii.

Mutilați de război din Iugoslavia. Tineri ale căror speranțe, în bună măsură, s-au spulberat

Faptul e valabil pretutindeni. Cehia și-a văzut de treabă și Bosnia nu. Kazahstanul și-a văzut de treabă și Rusia nu. China și-a văzut de treabă și Gruzia sau Azerbaidjanul nu. Desigur, asemenea exemple nu se aliniază la o regulă strictă, lineară, omogenă. Cehia, unde partidul comunist a fost scos din legalitate, nu se poate compara cu China, unde partidul conduce parada la scară continentală. Dar, dincolo de calibre, specificități, structură a experiențelor și multe alte componente atât de distincte ale promovării sociale, cele două țări au un reper comun: o îndărătnică înșurubare în munca cea de toate zilele. O muncă asiduă, riguroasă, inteligentă. La fel, țările care s-au lăsat măcinate de cabale, intrigi și părueli și s-au intoxicat cu propriul lor contencios, și-au pierdut firea, și-au pierdut obișnuința muncii și, desigur, liniștea cea de toate zilele. Sindromul "coctailului Molotov", atât de atent analizat în Vietnam, în Cambodgia, în Angola sau Etiopia, unde la scara unei întregi populații munca a fost înlocuită de război, este valabil oriunde în perimetrul estic: oamenii ajung să se acomodeze incomparabil mai profund decât se crede cu pistolul automat, cu starea feroce de veghe, cu știința de a ucide, cu supraviețuirea aventuristă. În Polonia, România sau Bulgaria, duelurile de artilerie nu se aud, publicul nu a devenit combatant, dar harta politică, vendeta ideologică, resentimentele și pânda de partid fac ravagii, încețoșează ecranele sociale și temporizează în mod cras abordările salvatoare atât de necesare. Firește, în spatele acestor uriașe împleticeli există interese compacte. Dar tocmai aceste interese reprezintă o dinamită mută și cu explozie lentă, menită să pericliteze înseși fundamentele tranziției. Războiul deschis din unele țări estice și războiul trucat, ambalat într-o absurdă bramburească politică, amână, la un preț de cost abominabil, ieșirea estului dintr-un coșmar până la ultimul detaliu. Cu cât această națională întâmplare va dura, cu atât costurile normalizării vor fi mai inflaționiste sau, chiar, mai sângeroase.

"Qui prodest" știm. În ce scop, știm mai puțin. Și aceasta pentru motivul elementar că tranziția este... "ireparabilă".

100+1

Rubrică realizată de
Victor DÂRDÂIAC

La bodeguita del medio - favorita lui Ernest Hemingway, restaurată în noiembrie 1992 de către urmaşii şi prietenii scriitorului, a devenit o atracţie turistică deosebită a Havanei

Hildita - fata revoluţionarului cubanez Ernesto Che Guevara, născută la 15.02.1955, în Mexic, a studiat arhitectura la Universitatea José Antonio Echerrevia. În prezent, lucrează la Casa de las Amercias - un centru cultural latino-american din Havana

Implicare

Comentând recenta întâlnire dintre ministrul rus de externe, Andrei Kozîrev, şi secretarul de stat al SUA, Warren Christopher, agenţia ITAR-TASS menţionează că şeful diplomaţiei americane "a salutat faptul că Rusia s-a implicat activ în dialogul cu statele membre ale ASEAN (Asociaţia Naţiunilor din Asia de Sud-Est) şi că intenţionează să joace un rol marcant în problema regiunii". Partea americană a abordat şi problema retragerii trupelor ruseşti din republicile baltice. Warren Christopher i-a amintit lui Andrei Kozîrev că legislativul american condiţionează direct acordarea de ajutor Rusiei de retragerea trupelor ruseşti, în termenii stabiliţi, din republicile baltice.

Declaraţii

Motta Gur, adjunctul ministrului apărării al Israelului, a declarat că "Momentul încetării operaţiunilor din Liban nu a fost fixat. Pacea trebuie să domnească în regiune de ambele părţi ale frontierei israeliano-libaneze. Or, tirurile de katiuşe asupra localităţilor noastre continuă şi, de aceea, noi ne menţinem întreaga libertate de acţiune".

Şeicul Hassan Nasrallah, secretarul general al "Hezbollah-ului" pro iranian din Liban, a declarat, la rândul său, că rezistenţa islamică libaneză îşi va continua lupta armată contra ocupaţiei israeliene, atât în sudul Libanului cât şi în zona de sud-est a Văii Bekaa. "Între" declaraţiile celor doi, Libanul a cerut convocarea unei întâlniri cu ambasadorii la Beirut ai celor cinci ţări membre permanente ale Consiliului de Securitate (SUA, Rusia, Franţa, Marea Britanie şi China).

Disproporţii

Programul de asistenţă umanitară pentru Somalia suferă din lipsa fondurilor, deoarece numai 25 milioane de dolari din cei 166 de milioane solicitaţi au fost viraţi Naţiunilor Unite - a declarat Jan Eliasson, oficialitate ONU, însărcinată cu probleme umanitare, cu prilejul unei conferinţe de presă, la Geneva. Eliasson a evidenţiat cu această ocazie şi disproporţia între fondurile destinate ajutoarelor umanitare şi cele destinate operaţiunilor militare, acestea din urmă fiind de 10 ori mai mari.

Interdicţie

Cu prilejul dezbaterilor parlamentare pe marginea reformei legii electorale, Camera Deputaţilor a Parlamentului italian a aprobat un amenda-

În completare la informaţia privind regii vitezei vă prezentăm un grafic al recordurilor de viteză pe calea ferată europeană şi câteva date memorabile:

1825 - primul tren pentru călători, în Marea Britanie, al fraţilor Stephenson, rulând cu maximum 20 km/h; 1837 - inaugurarea liniei franceze Paris-Saint Germain; 1883 - intră în serviciu Orient-Expres pe ruta Londra-Veneţia; 1891-1916 intră în serviciu cea mai lungă linie ferată din lume: Trans-Siberian - 7371 km; 1900 - electricitatea începe să înlocuiască aburul; 1981 - TGV-Sud-Est aduce Lyon la 2 ore şi 40 de Paris; 1993 - TGV-Nord apropie Lille la 1 oră de Paris

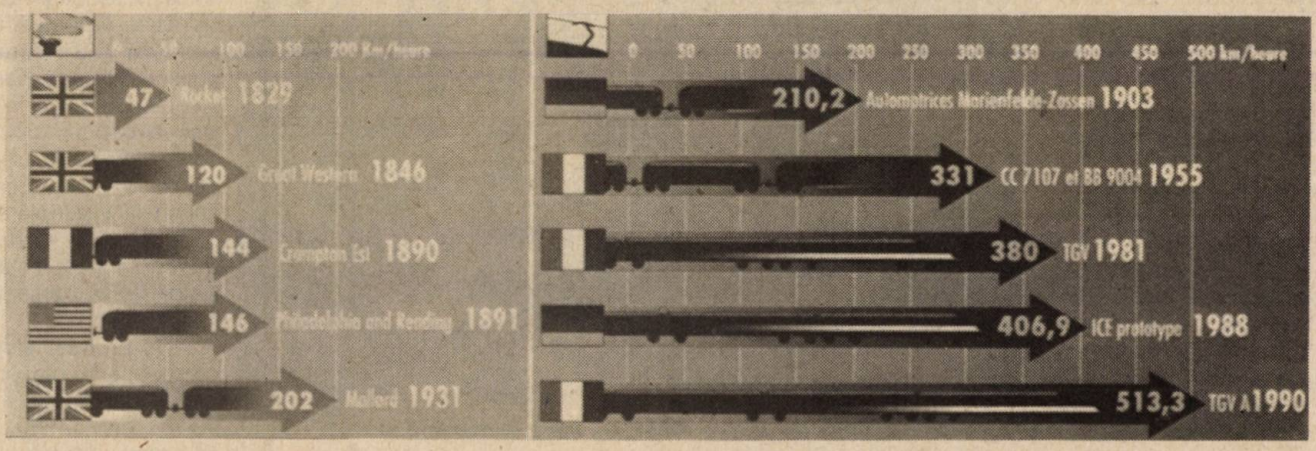

ment prin care se interzice magistraţilor şi directorilor de ziare să candideze la alegerile legislative.

Intenţie

De curând, Japonia a anunţat intenţia de a lansa prima sa navetă spaţială până în anul 1999. Experţii occidentali în specialitate apreciază proiectul ca fiind prea ambiţios pentru a putea fi realizat într-un timp atât de scurt.

Contrabandă

Directorul serviciilor slovene de luptă contra criminalităţii a anunţat, în presă, că armele descoperite pe aeroportul Maribor (Liubliana) în 11 containere - 10900 automate Kalaşnikov, 40 lansatoare de mine, 757 000 cartuşe etc. - având ca punct de plecare Budapesta, aveau ca puncte de destinaţie Croaţia şi Bosnia-Herţegovina.

Intervenţie

În problema înscenării judiciare desfăşurate la Tiraspol împotriva patrioţilor moldoveni, senatorul democrat Denis de Concini - copreşedinte al Comisiei pentru Securitate şi Cooperare în Europa - a avut o intervenţie în Congresul SUA. În final, senatorul a subliniat că "fără îndoială, însăşi legitimitatea tribunalului se află sub semnul întrebării, întrucât autoproclamata republică nistreană nu este recunoscută ca stat suveran".

Arhive

Parlamentul Rusiei a decis să prelungească cu 20 de ani termenul de păstrare a arhivelor KGB-ului care privesc activităţi ale serviciului de spionaj extern, deoarece conţin secrete de stat.

Cheltuieli

După cum a declarat premierul Tenghiz Sigua în parlamentul ţării, Gruzia cheltuieşte - zilnic - suma de 50 milioane de ruble pentru operaţiunile militare din Abhazia.

Cele mai mari inundaţii din SUA ale acestui secol au provocat, până acum, pagube de 5 miliarde de dolari. Bătrânul fluviu Mississippi a inundat peste 40 milioane de hectare de teren agricol, a distrus case, poduri, autostrăzi şi căi ferate

"Şcoala lui Platon" - mozaic roman descoperit la Pompei. După elenistul american M. Finley, Platon a definit adevărata funcţie a Statului prin recunoaşterea meritelor celor mai buni oameni, guvernanţi sau guvernaţi, care, fără a lua în consideraţie bunurile materiale, subordonează interesele specifice şi particulare binelui comun. După antropologul şi elenistul Emmanuel Terray, Republica lui Platon se prezintă însă diferit. "O putere nelimitată, exercitată de o minoritate în numele unui adevăr cunoscut numai de ea, o ierarhizare strictă a oamenilor printr-o împărţire imuabilă între guvernanţi şi guvernaţi". Diferenţele sunt evidente chiar şi pentru un nespecialist

Salariatul anilor 2020. În activităţile sale va trebui să îmbine profesionalismul cu polivalenţa, artizanatul cu funcţiile interdisciplinare. Deja, aceste tendinţe, începând să fie percepute pe plan mondial, marchează începutul dispariţiei hiperspecialistului

Lord

Violonistul şi dirijorul britanic Yehudi Menuhin - în vârstă de 77 de ani - şi-a ocupat oficial locul în Camera Lorzilor. Regina Angliei i-a acordat titlul de baron în comitatul Surrey.

Ciné-reality

La Amiens - Franţa - cu ocazia prezentării filmului "Iluzia" (povestea unei femei atinsă de SIDA), fiecărui spectator i s-a oferit gratuit câte un prezervativ. În replică, la Viena, cu ocazia rulării filmului "Dracula" al lui Copolla, Crucea Roşie austriacă a instalat în faţa cinematografelor cabine speciale în care fiecărui donator de sânge i s-au oferit gratuit două bilete de intrare la acest film.

1001

LIMA

Bilanț prezidențial controversat

Președintele Alberto Fujimori a împlinit, la 26 iulie, trei ani de la instalarea în funcție, moment care a coincis cu aniversarea zilei naționale a Peruului. Iar dacă una din realizările mandatului său o constituie stăvilirea terorismului, respectiv a activității principalelor grupuri de gherilă, fără a reuși, totuși, să le anihileze complet, sărbătoarea națională a constituit, sub acest aspect, o confirmare semnificativă. Pe de o parte, între participanții la marea paradă de la Lima s-au aflat, fapt inedit, circa 50 de membri ai grupului maoist de gherilă "Cărarea luminoasă". Ei fac parte dintre rebelii care au acceptat să beneficieze de amnistia decretată de guvern acum doi ani. Renunțarea lor la practica atentatelor și hărțuielilor poate fi considerată o reușită a mandatului lui Fujimori. A doua zi, însă, după acest semn de "pocăință", a urmat explozia unui automobil-capcană în fața clădirii ambasadei americane din Lima. Atentatul fiind organizat în zori, în incintă nu se aflau funcționarii diplomatici. Victimele s-au înregistrat din rândul oamenilor de pază, iar fațada clădirii a fost avariată. Gherila își menține, deci, o anumită forță de atac, pe care a dorit s-o evidențieze cu subtilitățile de rigoare.

Lichidarea grupărilor rivale

Alberto Fujimori a promis să lichideze gruparea rebelă de orientare castristă, Mișcarea Tupac Amaru, începând din acest an, în timp ce principalul adversar, "Cărarea Luminoasă", care s-a angajat în lupta armată cu trupele guvernamentale încă din 1980, ar urma să fie anihilată până în 1995, respectiv până la sfârșitul mandatului președintelui în funcție. În primul caz, obiectivul pare pe cale de a se realiza: mai puțin eficientă și organizată, gruparea Tumac Amaru începe să-și vadă rândurile subțiate în urma operațiunilor poliției și a renunțării la luptă a unora dintre militanți. Și presiunea puternică pe care o exercita, până în urmă cu un an, "Cărarea Luminoasă" s-a redus simțitor. Arestarea, în toamna trecută, a liderului său, Abimael Guzman, a altor importanți conducători și militanți a slăbit considerabil numărul acțiunilor acestui grup de gherilă. Mulți peruani se întreabă, totuși, dacă este într-adevăr vorba de o reală derută în care s-ar afla această cea mai puternică grupare de gherilă din America Latină sau doar de o perioadă de reorganizare, în perspectiva unei reveniri în forță, ceva mai târziu.

Alberto Fujimori. Aproximativ 60 la sută din peruani sunt favorabili gestiunii prezidențiale

Temerile se bazează nu numai pe amintirea, încă prezentă, a atentatelor puse la cale de către rebeli în capitală și alte orașe, a numărului mare de victime produse de-a lungul celor 12 ani de acțiuni armate, a atmosferei de teroare întreținute inclusiv cu prilejul momentelor electorale, ci și pe imensa sărăcie a unei bune părți a populației peruane, realitate care a alimentat cu combatanți și adepți rândurile "Cărării Luminoase". Conform statisticilor, circa 7 milioane de peruani, respectiv o treime din populație, trăiesc încă sub limita subzistenței, în ciuda unor reușite ale guvernului în plan economic. Sărăcia rămâne principalul adversar - și cel mai periculos - la adresa obiectivelor pe care și le-a propus Alberto Fujimori.

Înăsprirea legilor antiteroriste

După "autolovitura de stat", din aprilie 1992, când președintele a dizolvat parlamentul asociindu-și sprijinul militarilor în lupta declarată împotriva corupției clasei politice și a terorismului endemic, Alberto Fujimori a trecut la accelerarea liberalizării economiei, reformarea Constituției, reorganizarea puterii judecătorești, înăsprirea legilor antiteroriste. Șeful statului intenționează să reintroducă pedeapsa cu moartea pentru membri de gherilă de genul lui Abimael Guzman, dar și să-și asigure menținerea la putere prin posibilitatea pe care ar oferi-o Constituția modificată a unui al doilea mandat succesiv pentru președinte. Lupta împotriva terorismului este, pe de altă parte, invocată drept justificare pentru numeroase arestări arbitrare, procese expediate în grabă. Organizațiile de apărare a drepturilor omului citează chiar cazuri de dispariții de persoane, iar descoperirea recentă, în apropiere de Lima, a unor gropi comune a dus la o sporire a neîncrederii.

Sondajele de opinie arată totuși că aproximativ 60 la sută din peruani sunt favorabili gestiunii prezidențiale. În timpul primilor ani ai mandatului lui Fujimori, inflația a scăzut substanțial, trecându-se la reducerea accentuată a rolului statului în economie și la o privatizare accelerată. Țara a fost reintegrată în comunitatea financiară internațională, a primit noi credite, iar investițiile străine s-au reîndreptat spre Lima, după mai mulți ani de izolare. Liberalizarea economiei a fost însă obținută printr-un cost social ridicat, ceea ce sporește controversele asupra plusurilor și minusurilor mandatului prezidențial al lui Alberto Fujimori. "Japonezul", cum este denumit șeful statului datorită originii nipone a părinților săi, emigrați în Peru la începutul secolului, mai are la dispoziție încă doi ani înaintea bilanțului definitiv asupra conducerii sale.

AL. TUDOR

Ratificare contra Cai-Putere

Radu BUDEANU

Deşi există monarhi care guvernează şi guverne care... domnesc, regula jocului este că în monarhie regele domneşte iar guvernul guvernează. Parlamente tentate să guverneze sunt puţine iar guverne care să "parlamentizeze" nu s-au inventat încă. În linii mari, în cazul sistemului republican, lucrurile sunt ceva mai complicate în comparaţie cu regatele: între preşedinte, parlament şi guvern se şlefuiesc relaţii mai pragmatice, scutite de aura misterioasă a regalităţii: apar relaţii de competiţie, de confruntare şi chiar relaţii de ţâfna banală. Ca între pământeni. Nici SUA nu sunt scutite de asemenea întâmplări nevoiaşe. Preşedintele poate gândi una şi Congresul alta. Pe plan intern, asemenea păruieli legale au haz şi constituie un ingredient benefic pentru plictiseala din atâtea duzini de state strâns unite de mai bine de două veacuri. Pe plan extern, situaţia e mai complexă: dacă preşedintele semnează un tratat iar Congresul nu îl ratifică, credibilitatea americană este grav periclitată iar geopolitica rămâne într-un singur picior. Când preşedintele moldovean semnează un tratat iar parlamentul de la Chişinău se înverşunează să se ocupe de altele, comunitatea internaţională nu se sfieşte să nu intre în alertă. Normal. Deşi egale la nivelul principiului, SUA şi Moldova nu sunt egale la nivelul acţiunii credibile. Lăsând toate acestea la o parte, Mircea Snegur a semnat, totuşi, un tratat pe care parlamentarii de la Chişinău l-au îngropat sub colbul altor priorităţi. Este vorba de aderarea la CSI. O vreme, având în vedere cordialitatea, uneori caldă, dintre cele două republici care se lasă despărţite de Prut şi promisiunile de ajutor ale occidentului, problema aderării a rămas în cuier. Dar realitatea crudă e mai aproape decât idealul confuz: România nu poate susţine un plan Marshall pentru Moldova, Occidentul întârzie să-şi pompeze miliardele în direcţia Chişinău, economia moldoveană e strict dependentă de Rusia, industria locală se află masată în Transnistria şi însăşi soarta acestei autoproclamate mini-republici se află în mâna Moscovei. Iată de ce vizita recentă la Bucureşti a preşedintelui Snegur nu pare să fi avut altă logică decât o frăţească avertizare că dragostea s-a terminat. Chişinăul va trebui să ratifice ceea ce este de ratificat în numele supravieţuirii energetice imediate şi în dauna istoriei, eternă şi rece...

Un popor de... miliardari

După primul război mondial, germanii se duceau la piaţă cu valiza. Nu pentru că erau lacomi, ci pentru că o legătură de morcovi costa un teanc gogonat de bani. Inflaţia devenise halucinantă iar preţurile nu creşteau odată pe lună, ci de câteva ori pe zi. Azi în cele două republici care formează mica Iugoslavie un automobil modest costă 136 de... miliarde de dinari. Peste zece milioane costă şi un pachet de ţigări. Era, aşadar, normală decizia autorităţilor de la Belgrad de a scoate pe piaţă o bancnotă care să simplifice, într-o oarecare măsură, zăpăceala generală: bancnota de 50 000 000 dinari. La o paritate de 13,6 milioane dinari faţă de dolar, balamucul financiar iugoslav este însă departe de capătul tunelului. Este de aşteptat ca degringolada să continue iar amatorii de extravaganţe să-şi vadă visul împlinit: apariţia în Balcani a bancnotei de un miliard de dinari. O asemenea perspectivă toarnă o adevărată Niagară în bietul nostru pahar cu ţuică unde leul faţă de dolar se ţine încă... "bine". Mai complicat va fi când în Rusia, după recenta furtună a transcrierii rublelor, saltul inflaţionist va da foc la valiza energetică şi gazele naturale, energia electrică şi toate celelalte vor costa mai mult decât s-ar putea plăti vreodată.

Secolul la început şi la sfârşit

Când s-a aflat în vizită oficială la Bucureşti, premierul slovac Vladimir Meciar a apăsat frecvent şi tranşant pe pedala problemei minorităţilor. O făcea în capitala unui stat naţional unitar care nu are stări de divorţ cu turcii, grecii, armenii, evreii sau ucraineeni dar nici stări de logodnă repetitivă cu ungurii. Premierul slovac arunca pietre în ograda vecinului comun într-un moment când autonomia minorităţilor face vogă febrilă în Europa răsăriteană şi Asia răsăriteană de la Vltava la fluviile slave. Faptul că în Ungaria trăiesc români sau slovaci este o chestiune, proporţional vorbind, nesemnificativă în raport cu realitatea maghiarilor din România sau Slovacia. În acest context nu e de mirare că o publicaţie din Bratislava, "Smena", remarcă: "Asigurarea stabilităţii şi securităţii în Europa Centrală depinde de hotărârea ţărilor ameninţate sistematic de politica dezintegraţionistă a Budapestei. În acest caz, se poate crea un sistem de securitate colectivă a ţărilor care se învecinează cu Ungaria, un fel de Mica Antantă, care s-a dovedit eficace în prima parte a acestui secol". În prima parte da, dar şi în ultima?!

Incendiu de august

Mafioţii şi întreprinzătorii onesti au fost în aceeaşi măsură loviţi de operaţiunea de strangulare monetară executată fulgerător de Banca Centrală a Rusiei. Simplii cetăţeni, săraciţi la maximum în ultima vreme, au supravieţuit loviturii de teatru pentru motivul amărât că puţini posedă, cash, peste 35 000 de ruble... În orice caz, iniţiativa Băncii Centrale a stimulat la maximum tensiunile latente şi a creat serii de reacţii paradoxale: Cernomîrdin, premierul rus, se află pentru prima oară în divorţ cu Elţin. Primul ministru salută decizia în timp ce preşedintele a considerat-o un sabotaj mârşav şi invitaţie la război civil. Pe de altă parte Hasbulatov se aliniază, ca niciodată, punctului de vedere prezidenţial. Ministrul de finanţe a declarat, în schimb, război preşedintelui băncii. Între timp dolarul a crescut de la 1 040 la 1 900 de ruble. "Îngheţarea" bancnotelor emise înainte de 1993 şi trecerea lichidităţilor în conturi inabordabile timp de şase luni a creat numai panică şi confuzie. Ea poate fi bănuită drept o mişcare des-chisă în cadrul unui scenariu "închis". La Moscova se vorbeşte de o lovitură de stat (august este o lună predestinată...), de o învăluire fermă a reformei etc. Operaţiunea bancară a coincis cu declaraţia FSN-ului rus că "s-au creat condiţiile pentru declanşarea unei revoluţii de eliberare naţională" şi cu iniţierea unei acţiuni penale împotriva prim-viceprimerului Şumeiko, apreciat de observatori drept prim-confident şi amic al preşedintelui Elţin. Revenirea şefului statului din concediu indică, spectaculos, că în Rusia se produce nu numai fum şi că incendiul la scena largă a unei inflamări subterane nu este o alternativă teoretică. Până una-alta, Kazahstanul şi Belarus s-au decis să rămână în zona rublei - noi sau vechi după cum decide Moscova - iar Gruzia şi Azerbaidjanul au profitat pentru a se... elibera. Independente s-au mai declarat şi secesioniştele Abhazia şi Cecenia. În CSI nu există orice, cu excepţia plictiselii...

Special LUMEA

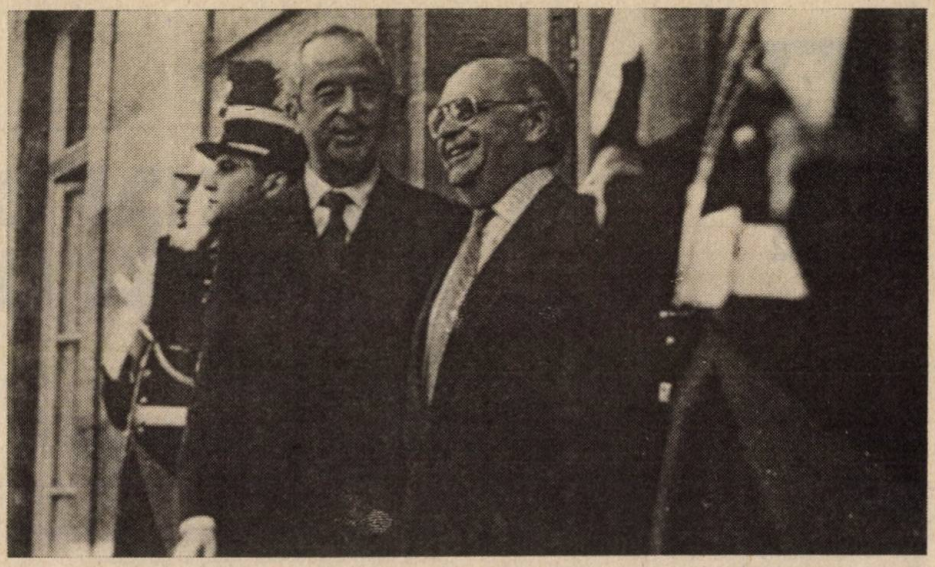

30 martie 1993. Predarea puterii la Matignon. Pierre Bérégovoy împreună cu succesorul său Edouard Balladur. Ceva mai târziu, el mărturisea: "Trebuie să plec de aici cât mai repede"

CORUPȚIA

Arestări și sinucideri

O maladie stranie pare să submineze, în ultima vreme, lumea politică. Dacă, inițial, sinuciderile politicienilor sau ale celor având legături cu cercurile puterii puteau fi considerate drept evenimente izolate, se conturează acum imaginea unui fenomen mult mai amplu, rezultat al tensiunilor acumulate pe plan politic și care se apropie de punctul de criză.

Tonul l-a dat, în primăvara acestui an, Pierre Bérégovoy, fost prim-ministru al Franței și colaborator apropiat al președintelui François Mitterrand. La numai câteva zile după grava înfrângere suferită de Partidul Socialist în alegerile din 28 martie și după ce i-a predat ștafeta lui Edouard Balladur, care l-a înlocuit în funcția de prim-ministru, Pierre Bérégovoy s-a împușcat, în timpul obișnuitei sale plimbări în împrejurimile Parisului și sub privirile gărzilor de corp, prea surprinse pentru a interveni la timp. Încă de la preluarea puterii, el fusese ținta a numeroase atacuri în presa de opoziție, fiind acuzat inclusiv de corupție, datorită unui împrumut fără dobândă primit de la un prieten care, ulterior, s-a dovedit a fi implicat în afaceri nu tocmai curate. Virulența unora dintre articolele îndreptate împotriva sa, în special de cunoscutul "Canard Enchaîné, l-a făcut pe președintele Mitterrand să califice presa drept singurul vinovat de starea de depresie psihică a lui Bérégovoy și să îi numească pe ziariști "câini". Este greu de crezut însă, că doar exagerările presei l-au împins pe Pierre Bérégovoy la sinucidere, în lunga sa carieră el având de înfruntat multe situații similare. Eșecul guvernării sale, propriii colegi de partid care s-au întors împotriva sa după înfrângerea suferită în alegeri, scandalurile de corupție care se profilau la orizont - era prea mult pentru nervii slăbiți ai unui om deja în vârstă, nevoit să-și încheie cariera politică printr-o prăbușire.

Nici la Casa Albă viața nu este prea ușoară. Vince Foster, numărul doi în departamentul juridic al președinției americane și prieten apropiat al lui Bill Clinton, cu care a fost coleg încă de la grădiniță, a plecat, pe 20 iulie, de la birou " ca să facă o plimbare" și s-a împușcat într-un parc izolat de pe malul Potomacului. A fost găsit, după câteva ore, prăbușit pe soclul unui monument străjuit de un tun din vremea Războiului Civil, iar moartea sa i-a șocat atât pe cei apropiați, cât și pe cei care îi cunoșteau numele doar din ziare, neexistând, aparent, nici un motiv al gestului său disperat.În vrâstă de numai 48 de ani, în plină ascensiune profesională, tată a trei copii, și având o viață de familie fericită, a fost ținta unor critici, ca și întreaga Administrație, de altfel, dar "nimic deosebit sau exagerat, căci la Casa Albă există și zile albe și zile negre", după cum a precizat însuși președintele Clinton. Singura explicație plauzibilă rămâne tot epuizarea nervoasă, pe fondul unei activități prea intense.

Italia deține însă un tragic record al sinuciderilor legate de prima scenă politică a țării, deoarece, aici, operațiunea "Mâinile Curate" a făcut să se prăbușească o lume. Oamenii par să fi devenit brusc conștienți de faptul că politica înseamnă nu numai luptă de idei, ci și jocuri subterane, bazate pe corupție și pe legături cu crima organizată. La un an și jumătate de la demararea operațiunii de luptă împotriva corupției, câteva mii de persoane din așa-numitul "establishment" sunt în anchetă sau se află, deja, în spatele gratiilor, o întreagă clasă socială fiind compromisă și văzându-se, practic peste noapte, ținta opobriului public. Nu toți au puterea să îndure o asemenea cădere, astfel încât, până acum, s-au înregistrat zece sinucideri și două infarcturi fatale printre cei anchetați. Ultimele zile au pus, însă, serios la încercare credibilitatea atât a metodelor folosite de magistrații italieni, cât și a operațiunii în sine.

La 19 iulie, Gabriele Cagliari, fostul președinte al grupului italian ENI ("Ente Nazionali Idrocarburi") și una dintre cele mai proeminente personalități implicate în scandalurile de corupție, a fost găsit mort în celula sa din închisoarea San Vittorio, din Milano, cu o pungă de plastic trasă pe cap. Cum primele comunicate referitoare la moartea sa au fost confuze, mulți și-au amintit de omul de afaceri Michele Sindone, asasinat în închisoare, în 1986. Rezultatul anchetei preliminare a fost însă ferm: sinucidere, dovada fiind și cele 4 scrisori lăsate familiei și avocatului său. Ipoteza sinuciderii este extrem de plauzibilă, având în vedere presiunile psihologice la care a fost supus Cagliari în timpul detenției sale. Legislația italiană permite arestarea preventivă pe timp nelimitat, fără formularea unei acuzații, dacă cel anchetat reprezintă un pericol social sau dacă există riscul ca suspectul, odată pus în libertate, să distrugă probele și să îngreuneze mersul investigațiilor. Magistrații italieni au descoperit repede că un obișnuit al birourilor elegante și al recepțiilor din

Special

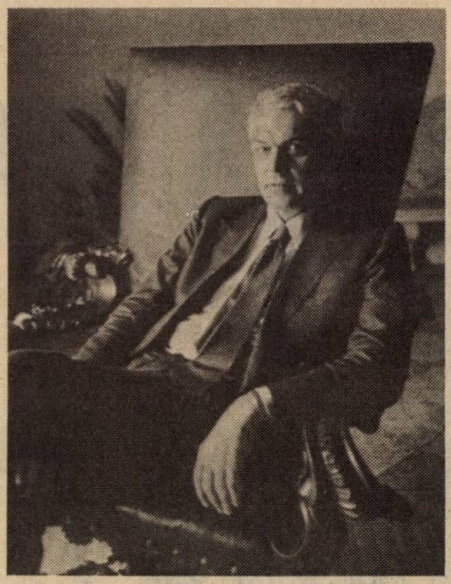

În ziua înmormântării lui Cagliari, s-a anunţat sinuciderea lui Raul Gardini, important om de afaceri

Gabriel Cagliari, fostul preşedinte al grupului ENI

înalta societate, după numai câteva zile petrecute într-o celulă de închisoare obişnuită, eventual având drept "coleg" vreun traficant de droguri sau un deţinut seropozitiv, devin foarte cooperanţi şi sunt gata să facă mărturisiri complete. Astfel, a apărut tendinţa de a abuza de ambiguitatea legii şi de a prelungi cât de mult posibil perioada detenţiei preventive, cu scopul de a obţine cât mai multe informaţii. Lui Cagliari, arestat de la începutul lunii martie, i s-au respins cinci cereri de punere in libertate, cu toate că făcuse mărturisiri care au permis elucidarea cazului pentru care a fost arestat (plata a 2,5 milioane de dolari mită unor politicieni, pentru a obţine contracte) în numai câteva zile. Împotriva sa au fost emise, succesiv, alte trei mandate de arestare, până când Cagliari nu a mai suportat şi, ca să nu fie nevoit să îşi denunţe prietenii şi colaboratorii, şi-a pus capăt zilelor, tocmai atunci când tribunalul se pregătea să ia în discuţie, pentru a şasea oară, cererea sa de punere în libertate.

Tragedia a luat amploare în ziua înmormântării lui Cagliari, când s-a anunţat sinuciderea unui alt important om de afaceri, Raul Gardini. În vârstă de 60 de ani, Gardini a condus, până acum doi ani, conglomeratul agroindustrial Feruzzi-Montedision, controlat de familia soţiei sale. Din cauza unor disensiuni, s-a disociat de bogata şi influenta familie Feruzzi, începând afacerile pe cont propriu. Succesul remarcabil înregistrat, ca şi farmecul său personal, au făcut din el un adevărat idol naţional, un simbol al "miracolului italian", al reuşitei în viaţă şi în afaceri. La aflarea veştii că arestarea sa este iminentă, ca urmare a dezvăluirilor făcute de un fost colaborator al său, s-a împuşcat în biroul elegantei sale reşedinţe din Milano, lăsând familiei o carte de vizită pe care scria: "Mulţumesc". Magistraţii au dat o nouă dovadă de lipsă de tact, arestându-i, în aceeaşi seară, pe doi dintre cumnaţii lui Gardini, sub clasica acuzaţie de corupţie.

"Oare ce vor, să ne sinucidem toţi?", întreba, retoric, Mino Martinazzolli, actualul secretar general al Partidului Democrat Creştin. Semnalul de alarmă a fost tras mai demult, însuşi preşedintele Oscar Luigi Scalfaro intervenind acum câtea săptămâni pentru stoparea practicilor abuzive în timpul anchetelor. Toată lumea este, practic, de acord că operaţiunea "Mâinile Cuate" trebuie să continue, dar nu în acelaşi mod, căci, după aproape doi ani şi peste 2 000 de anchete, au demarat doar câteva zeci de procese şi toate de mică importanţă. În plus, aproape toţi cei arestaţi fac parte din categoria celor care dau mită, adevăraţii vinovaţi, politicienii care au creat sistemul, refugiindu-se în spatele imunităţii parlamentare şi reuşind să tergiverseze cercetările. Necesitatea unei reforme juridice este evidentă, fapt subliniat şi de ministrul justiţiei, căci legea nu este făcută pentru a fi respectată doar de oamenii de rând.

Ileana PREDA

CORUPŢIA

pe scurt...

Transplant

Un studiu efectuat la 56 spitale din Statele Unite asupra a 1123 bolnavi de inimă cărora li s-a efectuat transplant cardiac între anii 1984 şi 1986 a dus la concluzia că rata mortalităţii este mai mare în rândul primilor cinci operaţi în fiecare din aşezămintele spitaliceşti decât în rândul următorilor. În primul "eşantion", proporţia deceselor este de 20 la sută, faţă de 12 la sută. Cauza, pusă în evidenţă de autorii studiului, nu constă, aşa cum s-ar putea crede la prima vedere, în lipsa de experienţă a chirurgilor, ci nepriceperea cardiologilor care supraveghează persoanele supuse unui transplant. Cum se vede, nu întotdeauna e bine să fii printre primii.

Dinozauri

Descoperire extraordinară a cercetătorilor americani de la Salt Lake City: în zona din Utah au scos la iveală fosile de dinozaur având pe ele fragmente de piele. Studiile au relevat că acestea au o vechime de 78 milioane de ani, ceea ce constituie un record absolut în materie de rezistenţă peste timp. Spre norocul specialiştilor amintiţi care vor putea, astfel, să întregească imaginea despre dinozauri, acele vieţuitoare uriaşe dar inofensive, a căror dispariţie continuă să constituie enigmă sub aspectul cauzelor. Poate că fragmentele de piele găsite de cercetătorii americani vor avea un rol în aflarea adevărului.

Speranţe

Cercetătorii americani dau speranţe celor lipsiţi de vedere! Recent, o femeie în vârstă de 42 de ani, care a orbit acum un sfert de secol ca urmare a unui glaucom a putut distinge raze luminoase colorate, după ce i s-au implantat pe creier 38 electrozi de trei ori mai fini decât firul de păr. Se apreciază că, până la sfârşitul acestui deceniu, procedeul va fi perfecţionat punându-se la punct un sistem de vedere artificială compus din electrozi şi o cameră de luat vederi miniaturală care, fixată pe rama de ochelari, va trimite impulsuri luminoase spre creier.

Mercur roşu

Experţii ONU care urmăresc distrugerea capacităţii nucleare militare a Irakului au descoperit la Bagdad mai multe dosare referitoare la aşa-numitul mercur roşu. Este vorba de un produs obţinut, potrivit serviciilor secrete occidentale, de către fizicienii atomişti din fosta URSS, produs care permite fabricarea de grenade nucleare. Aceleaşi servicii afirmă că, astfel, s-ar putea să se fi dibuit o altă filieră prin care Irakul urmărea intrarea în posesia armei atomice.

Palmaresul averilor regale

Pe listele miliardarilor, stabilite de reviste americane, se află 9 personalităţi... regale (printre acestea, mai mulţi sultani decât regi europeni).

29 miliarde dolari

Sultanul Hassanal Bolkiah, 46 ani, Brunei

Omul cel mai bogat de pe planetă, domneşte de 25 de ani într-unul dintre cele mai mici state independente repertoriate de ONU, statul Brunei, situat pe coasta de nord a insulei Borneo. Sultanul Hassanal Bolkiah are 46 de ani şi are reputaţia unui taciturn. El locuieşte într-un palat cu 1 565 de camere, ale căror bolţi sunt acoperite cu 2 tone de aur, are proprietăţi în mai mult de 30 de ţări, terenuri de petrol şi de gaze naturale, un portofoliu bursier halucinant. Este un pasionat colecţionar de maşini. Are două soţii, una dintre ele fiind o fostă stewardesă. Cei 230 000 de supuşi ai sultanului au acces la o foarte mică parte din averea acestuia; la Brunei, practic, numai imigranţii lucrează. În ultimii 10 ani, numele lui Hassanal Bolkiah a fost amestecat în diverse scandaluri; printre acestea: descoperirea unui stoc de marijuana în valoare de 70 milioane de dolari, găsit la una din fermele sale din Australia... ceea ce nu pare să-i creeze insomnii.

20 miliarde dolari

Regele Fahd, 72 ani, Arabia Saudită

La cei 72 de ani ai săi, regele Fahd ocupă (datorită războiului din Golf) un loc mult râvnit de Saddam Hussein: el conduce regatul Arabiei Saudite. Fahd face parte din cei şapte fii favoriţi din 52 de copii ai regelui Abdul Aziz, fondatorul Arabiei Saudite moderne. Educat în stil american, Fahd conduce destinele unui regat care deţine a cincea parte din resursele petroliere mondiale. Familia sa controlează rezerve de aur negru estimate la mai mult de **182 miliarde dolari**. Averea fratelui său, prinţul Sultan, este în valoare de **1,3 miliarde dolari**, cea a fraţilor soţiei sale favorite, de **1,1 miliarde dolari**, cea a lui Abdul Aziz, cel mai mic fiu al său, **aproape 1 miliard dolari**. Regele Fahd nu pare a fi un om deschis; el preferă să-şi petreacă timpul pe platourile din Golf decât în mijlocul supuşilor săi din deşert. Iahtul său, "Abdul Aziz" (având o lungime de 160 metri, platformă pentru elicopter, sistem antirachetă) este adesea ancorat în portul Marbella.

Pe lângă palatele sale din Arabia Saudită, mai deţine o anexă la Fontenay-le-Fleury, lângă Versailles, care se leagă de autostradă printr-o şosea privată, plătită de contribuabilul francez.

13 miliarde dolari

Regina Elisabeta, 66 ani, Marea Britanie

Cea mai bogată femeie de pe planetă este regina Elisabeta, a Marii Britanii. Secretul impresionantei sale averi: regina nu plătea nici un impozit, regina are foarte multe proprietăţi în întreaga lume. Ea este stăpâna castelului Balmoral din Scoţia, a casei Sandringham, din Norfolk, a 850 de apartamente, în sudul Londrei, a unui teren de cricket... În total, 105 000 hectare în regatul-unit, plus alte proprietăţi, în Europa şi Statele Unite. La acestea se adaugă o fabuloasă colecţie de artă (porţelanuri, tablouri originale - dintre care, câteva desene ale lui Leonardo da Vinci - mobilă, argintărie, colecţie de timbre rare...), un grajd de cai de curse, acţiuni la bursă, un iaht care necesită prezenţa a 850 de oameni - echipaj şi întreţinere -, un tren, 6 avioane, 6 Rolls-Royce-uri şi bijuterii cu pietre preţioase, care se pare că ornau colierul Mariei-Antoaneta. Asta, fără a pune la socoteală o donaţie civilă de **13,6 milioane dolari**, care i se acordă anual.

4,7 miliarde dolari

Regina Beatrix, 54 ani, Olanda

A patra în ordinea ierarhiei celor mai bogate personalităţi regale din lume, este regina Beatrix, a Olandei. Ea are 54 de ani, este o figură foarte populară şi modestă, licenţiată în drept.

La originea impresionantei sale averi se află moştenirea istorică, mai demult divizată între cei 12 descendenţi ai lui Guillaume d'Orange. Regina posedă astăzi mai multe palate şi conace în Ţările de Jos, o casă de vacanţă pe una din plajele italiene, pământuri, un portofoliu bursier important. Colecţia sa de artă şi de bijuterii cuprinde vreo patruzeci de coroane regale. Ea primeşte pentru cheltuielile făcute aproape **3,6 milioane dolari** pe an şi, în plus, statul are datoria de a plăti salariul personalului şi întreţinerea palatelor sale. Regina Olandei nu plăteşte impozit asupra "acelei părţi a averii indispensabile exercitării funcţiei sale".

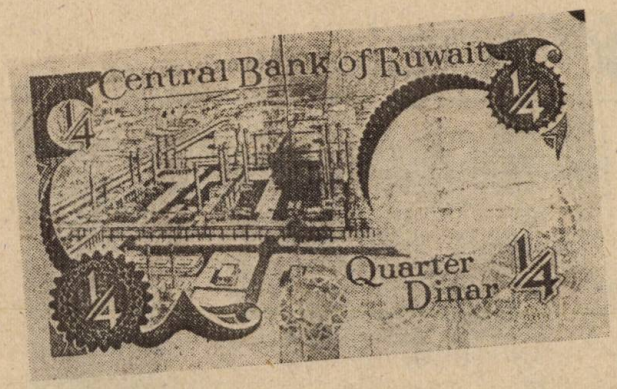

4,3 miliarde dolari

Şeicul Jabel Ahmed al-Sabah, 66 ani, Kuweit

Şeicul Jaber Ahmed al-Sabah, 66 de ani, şeful statului Kuweit, este posesorul acestei averi.

Finanţele Kuweitului au suferit foarte mult în urma războiului cu Irakul, dar experţii estimează că averea personală a emirului a rămas intactă.

Izvorâtă din afacerile cu petrol, averea sa este alcătuită din investiţii efectuate aproape exclusiv în străinătate. Şeicul Jaber este reputat pentru duritatea sa. Începând cu 1949, el a ocupat diverse funcţii legate de problema securităţii interne, a finanţelor şi a comerţului şi a avut şi funcţia de prim-ministru dar, în nici o situaţie, el nu a renunţat la duritatea şi fermitatea ce-l caracterizează. Cu toate acestea, el trăieşte relativ modest, pentru un emir. Locuinţa sa, palatul Dasman nu are nimic din palatul celor "o mie şi una de nopţi". De altfel, palatul şeicului Jaber a suferit însemnate avarii, în urma invaziei Kuweitului de către irakieni.

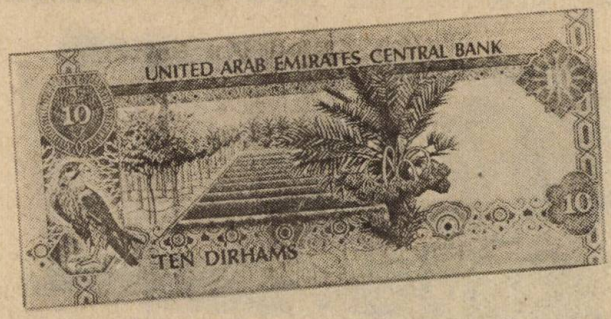

3,6 miliarde dolari

Şeicul Rashid Bin Said al-Maktoum, 82 ani, Dubai

Afacerile emiratului Dubai s-au confundat întotdeauna cu cele ale familiei al-Maktoum, acest lucru făcând posibil ca al-Maktoum să dispună de importante resurse petroliere. Astfel că averea familiei, (în fruntea căreia se află şeicul Rashid Bin Said al-Maktoum, în vârstă de 82 de ani) se ridică la cifra de 3,6 miliarde dolari. Slăbit, în urma unui atac de cord, emirul a încredinţat conducerea statului celor 4 fii ai săi, care au adoptat o poziţiei care tranşează cu politica obişnuită a suveranilor din Golf: primirea călduroasă rezervată străinilor a transformat Dubaiul într-o adevărată placă turnantă a comerţului în regiune. Emiratul importă produse electronice din Extremul Orient şi le vinde, la rândul său, în Africa şi în Orientul Mijlociu. De asemenea, emiratul cumpără aproape un sfert din cantităţile de aur disponibile pe piaţa mondială, făcând posibilă trecerea acestora prin contrabandă în India, principala ţară tezaurizatoare. Emirul şi familia sa beneficiază, desigur, de aceste activităţi. Nemaipunând la socoteală numărul palatelor sale, averea lui mai cuprinde unul dintre cele mai faimoase grajduri de cai de curse din lume (cai... şi cămile), plus nenumărate proprietăţi, în Europa.

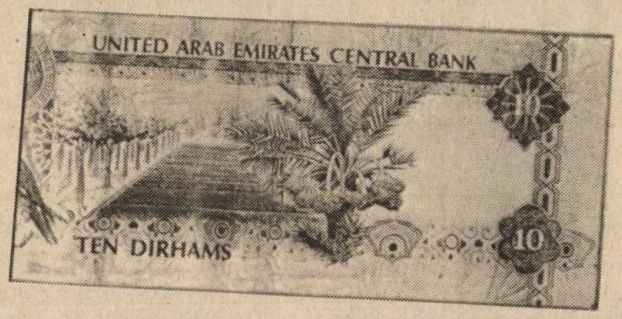

1,6 miliarde dolari

Şeicul Zayed Bin Sultan al-Nahayan, 77 ani, Abu Dhabi

Născut în orăşelul Al Ain, a cărui fortăreaţă şi piaţă de cămile au fost construite în anul 1910 de către tatăl său, şeicul Zayed Bin Sultan al-Nahayan, astăzi în vârstă de 77 de ani, este un arab potentat. Omul care în tinereţe a suferit de foame, a ajuns la conducerea Abu Dhabiului, şi, mai târziu, a devenit preşedintele Emiratelor Arabe Unite. Emirul s-a arătat întotdeaua extrem de interesat de modernizarea ţării sale. Preocupat şi de protecţia mediului, el a reintrodus gazela în zona de deşert. Soţia lui, Fatima, militează pentru creşterea rolului femeii în societate. Averea lui Zayed este constituită din rezerve petroliere şi din investiţii în străinătate. Printre altele, Zayed deţine 77% din capitalul BCCI. Această bancă este astăzi centrul unui enorm scandal financiar, în urma acuzaţiilor făcute în legătură cu folosirea unor sume foarte mari de bani, din contul băncii, pentru droguri şi pentru finanţarea unor acţiuni de terorism internaţional. Oficial, emirul pare să nu fi ştiut nimic din toate acestea.

1,5 miliarde dolari

Regele Hassan al II-lea, 64 ani, Maroc

În legătură cu regele Hassan II, al Marocului, în vârstă de 64 de ani, care deţine această avere, există un dicton: "Din trei portocale care cresc în Maroc, una ajunge în buzunarul lui Hassan". Educat în spirit occidental, absolvindu-şi studiile la Universitatea din Bordeaux, Hassan a renunţat treptat la comportamentul său de play-boy şi a adoptat o atitudine mult mai potrivită cu noua lui poziţie, de rege. Cea mai mare parte a averii lui Hassan, avere care pare a fi, de fapt, subestimată, se constituie din bunuri imobiliare. Regele distribuie bucuros unele dintre vilele sale pentru a-şi asigura, astfel, clientelă printre supuşii săi cei mai devotaţi. În fiecare oraş însemnat din Maroc, regele Hassan are câte un palat, el posedând, de asemenea proprietăţi în New York, Paris şi în New Jersey. El a răscumpărat castelul de la Rothschild. Interesul său se concentrează şi asupra minelor, industriei. De administrarea acestei averi se ocupă oameni de afaceri, de prim rang, cunoscuţi în întreaga lume. Ginerele lui Hassan conduce **Omnium Nord African**, holding-ul regal. În privinţa unor date personale suplimentare se poate afirma că regele Marocului a scăpat cu viaţă la două tentative de asasinat, a supravieţuit unui cancer intestinal şi a unui astm agravat din consum excesiv de tutun.

Traducere şi adaptare
Laura Cora Ciobanu

Dna Marcela Ghiulbenghian

POLITICA UNUI OM DE AFACERI

Doamna Marcela Ghiulbenghian este patroana firmei "Edmond" care are o cifră de afaceri de numai 1,5 miliarde lei, deocamdată. Pentru necunoscătorii într-ale afacerilor, suma poate părea enormă, explică doamna Ghiulbenghian, căci nu sunt puţini cei ce confundă cifra de afaceri cu... profitul. Eroarea este asemănătoare cu a acelora care, privind printr-un binoclu, ar confunda "apropierea" obiectivului văzut prin lentile cu distanţa reală ce trebuie străbătută pentru a-l atinge!

Comunicativă, sinceră, doamna Marcela Ghiulbenghian pune suflet în tot ce întreprinde. Iată de ce n-a lăsat-o indiferentă nici activitatea politică, în ciuda faptului că o implicare în acest domeniu consumă energie şi timp. Iar timpul este... bani! Intrarea în viaţa politică s-a petrecut odată cu înscrierea în Partidul Republican, atrasă fiind de ideile politice ale omului de ştiinţă Ion Mânzatu. Dar activă, în sens participativ, se poate spune că va fi abia după fuzionarea Partidului Republican cu P.D.S.R . (F.D.S.N.)

Noutatea absolută constă în faptul că doamna Ghiulbenghian este... primul om de afaceri intrat în rândurile partidului de guvernământ, Partidul Democraţiei Sociale din România, unde a şi fost aleasă printre membrii Consiliului Naţional. "Am fost imediat de acord cu fuzionarea dintre partidul meu şi cel de guvernământ pentru că este mai util azi, în România, să ajuţi, participând decât să critici. Şi am acceptat să intru în Consiliul Naţional al P.D.S.R. pentru că există nişte legi care au devenit sau se dovedesc, acum, incomode pentru activitatea unui întreprinzător, fapt care se răsfrânge şi asupra modului şi nivelului de trai ale fiecărui om din România. Acele legi stânjenitoare trebuie schimbate, amendate... Vreau să ajut cu puţina mea experienţă reforma economică... Am găsit în P.D.S.R. oameni de bună credinţă care, însă, nu ştiu multe lucruri pentru că au fost multe decenii rupţi de problemele economiei de piaţă...

Pentru că în această perioadă de tranziţie ceva nu se înţelege - de la nivelul preşedintelui ţării, ori a primului ministru, în jos; am căutat să mă apropii de oameni influenţi pentru a le explica unde există o greşeală şi care este aceea... Şi am încercat tot timpul să mă pun în situaţia primului ministru întrebându-mă ce s-ar putea face, de pe acel scaun pe care nu-l râvnesc şi care nu mă interesează, pentru a determina o mai cursivă şi mai puţin costisitoare trecere la o economie competitivă... şi pentru a spori bugetul ţării. Ce s-ar putea face ca să fie mai bine şi pentru muncitor, şi pentru ţăran, şi pentru intelectual, şi pentru patron, bineînţeles? Şi la aceste întrebări am găsit nişte căi de rezolvare, pe care aş dori să le pun în discuţie spre a se găsi soluţiile cele mai bune. Datoria noastră este să găsim ce-ar fi mai bine pentru noi, cei aflaţi în Estul Europei.... care suntem proprietari ai întregii proprietăţi de stat. Aş vrea ca nivelul de trai în România să crească de zece ori într-un an de zile... şi am senzaţia că pot realiza acest vis.... Eu am căutat la mine în firmă să fac o privatizare implicându-i şi pe salariaţii mei la creşterea profitului care a dus la creşterea salariilor lor. Şi-am reuşit!... De aceea m-aş adresa tuturor românilor care au plecat din ţara natală, a primei iubiri, a prietenilor şi a prieteniilor care nu se pot uita, să vină să facă afaceri în ţara noastră. Pentru că au fost pionierii propriei lor ascensiuni, aceşti români aflaţi acum pe alte meleaguri, au acea dublă experienţă de care avem cu toţii nevoie... Le doresc acestor români să fie primii noştri magnaţi..."